SOK-yhtymä 2018

Tilinpäätös 1.1.–31.12.2018

SOK-yhtymän tilinpäätös 2018

Hallituksen toimintakertomus 4

Konsernitilinpäätös, IFRS 10
Konsernin tuloslaskelma 10
Konsernitase 11
Konsernin rahavirtalaskelma 12
Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista 13
Konsernitilinpäätöksen liitetiedot:
Perustiedot 14
Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet 14
1. Segmentti-informaatio 23
2. Liiketoiminnan muut tuotot 26
3. Työsuhde-etuuksista aiheutuneet kulut 26
4. Poistot ja arvonalentumiset 27
5. Liiketoiminnan muut kulut 27
6. Tilintarkastajan palkkiot 27
7. Rahoitustuotot ja -kulut 28
8. Rahoitusinstrumenteista tuloslaskelmaan kirjatut erät 28
9. Tuloverot 29
10. Aineelliset hyödykkeet 30
11. Sijoituskiinteistöt 32
12. Aineettomat hyödykkeet 33
13. Liikearvon arvonalennustestaus 34
14. Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä 34
15. Pitkäaikaiset rahoitusvarat 37
16. Laskennalliset verot 37
17. Vaihto-omaisuus 38
18. Myyntisaamiset ja muut lyhytaikaiset korottomat saamiset 39
19. Lyhytaikaiset korolliset saamiset 39
20. Rahavarat 39
21. Oma pääoma 40
22. Korolliset velat 41
23. Korottomat velat 42
24. Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot 43
25. Varaukset 47
26. Muut vuokrasopimukset 48
27. Rahoitusriskien ja hyödykkeiden hintariskien hallinta 48
28. Lähipiiritapahtumat 58
29. Vastuusitoumukset 59
30. Tytär- ja osakkuusyhtiöt 60
31. Tilinpäätöksen jälkeiset tapahtumat 61

SOK-yhtymän tunnusluvut 2014–2018 62

Emo-osuuskunnan tilinpäätös, FAS 64
SOK:n tuloslaskelma 64
SOK:n tase 65
SOK:n rahoituslaskelma 66
SOK:n tilinpäätöksen liitetiedot 67

Hallituksen ehdotus SOK:n jakokelpoisen ylijäämän käyttämisestä 76

Tilintarkastuskertomus 77

Hallintoneuvoston lausunto 79

Hallituksen toimintakertomus

Toimintaympäristön kehitys

Suomen kansantalouden yleisellä kehityksellä ja erityisesti yksityisen kulutuksen kehityksellä on merkittävä vaikutus Suomen Osuuskauppojen Keskuskunnan ja koko S-ryhmän tulokseen. Suomen talouden vuodesta 2016 alkanut hyvä kasvuvaihe on hieman hidastunut, mutta jatkunut edelleen vuonna 2018 ja S-Pankki ennustaa bruttokansantuotteen kasvavan vuonna 2018 noin 2,3 prosenttia edellisvuodesta.

Matalana pysytellyt korkotaso, ansiotason kuluttajahintoja voimakkaampi kasvu sekä edelleen pienentynyt työttömyys ja työllisyysasteen kasvu ovat tukeneet yksityistä kulutusta. Toisaalta kuluttajien luottamus talouteen on kuluvana vuonna heikentynyt vuoden 2017 huippulukemistaan. Tästä huolimatta yksityisten kotitalouksien kulutus on jatkanut kasvuaan toimien kuluvana vuonna kasvun veturina mikä on tukenut S-ryhmän myyntiä. Vähittäiskaupan kokonaismyynnin arvo on kasvanut 2,7 prosenttia edellisvuodesta myynnin volyymin kasvun ollessa 1,7 prosenttia.

S-ryhmän kehitys 1.1.–31.12.2018

S-ryhmän muodostavat osuuskaupat ja SOK tytäryhtiöineen sekä näiden yhdessä omistamat yhtiöt. S-ryhmän veroton vähittäismyynti vuonna 2018 oli 11 523 miljoonaa euroa, jossa on kasvua edelliseen vuoteen verrattuna 2,2 prosenttia.

S-ryhmän veroton vähittäismyynti liiketoiminta-alueittain	Milj. €	+/- % ed.v.
Prisma*	3 467	-0,7
S-market	3 460	+3,2
Sale ja Alepa	1 066	+4,5
Herkku	96	
Muu marketkauppa	6	+51,6
Marketkauppa yhteensä*	8 096	+2,9
Rautakauppa	135	-23,4
Liikennemyymälä- ja polttonestekauppa	1 729	+5,9
Tavaratalo- ja erikoisliikekauppa	294	-5,2
Matkailu- ja ravitsemiskauppa*	816	+0,6
Auto- ja autotarvikekauppa	407	+7,3
Maatalouskauppa	25	-67,4
Muut	20	+6,1
S-ryhmä yhteensä*	**11 523**	**+2,2**

*Sisältää lähialueiden (Viro ja Pietari) vähittäismyynnin

S-ryhmässä oli vuoden lopussa 1 841 toimipaikkaa, kun niitä oli vertailukelpoisesti 1 843 edellisen vuoden vastaavana ajankohtana.

Alueosuuskauppojen lukumäärä 31.12.2018 oli 20 ja paikallisosuuskauppojen kuusi.

Bonusjärjestelmään kuuluviin osuuskauppoihin liittyi vuoden 2018 aikana 80 294 uutta jäsentä. Asiakasomistajien kokonaisjäsenmäärä oli joulukuun lopussa 2 398 295. Bonusta asiakasomistajille maksettiin yhteensä 329 miljoonaa euroa.

S-ryhmän investoinnit olivat 589 miljoonaa euroa, kun ne vuotta aikaisemmin olivat 525 miljoonaa euroa.

S-ryhmän yhteenlaskettu konsolidoimaton tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja oli 346 miljoonaa euroa voitollinen, kun tulos edellisenä vuonna oli 297 miljoonaa euroa. Osuuskauppojen yhteenlaskettu tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja oli 290 miljoonaa euroa, kun se edellisenä vuonna oli 292 miljoonaa euroa. SOK-yhtymän tulos ennen veroja (IFRS) oli 55,4 miljoonaa euroa voitollinen, kun se edellisenä vuonna oli 5,0 miljoonaa euroa.

Tietosuoja-asetus

Yleisen tietosuoja-asetuksen soveltaminen alkoi 25.5.2018. S-ryhmässä toteutettiin vuosina 2017-2018 laaja tietosuojahanke, jossa selvitettiin mitä tietosuoja-asetuksen vaatimukset tarkoittavat S-ryhmässä, tarvittavat kehittämistarpeet sekä johdettiin vaatimusten toteutumista.

Hankkeessa luotiin S-ryhmälle tietosuojaperiaatteet ja laadittiin tietosuojan toiminta- ja hallintamalli. Lisäksi hankkeessa määriteltiin tietosuojan toteuttamiseen liittyvät roolit ja vastuut S-ryhmän organisaatioille. S-ryhmään nimitettiin myös tietosuoja-asetuksen mukainen tietosuojavastaava. Jatkossa SOK:n tietosuojan kehitystyöryhmä valmistelee, seuraa ja edistää s-ryhmätasoista tietosuojan tehokasta toteutumista.

Taloudellinen kehitys

SOK:n toiminta

SOK on SOK-yhtymän emoyhteisö. SOK:n tehtävänä on sääntöjensä mukaan S-ryhmän keskusliikkeenä edistää ja kehittää osuuskauppojen ja muiden S-ryhmään kuuluvien yhteisöjen toimintaa, ohjata ja valvoa ryhmän kokonaisvoimavarojen tehokasta käyttöä sekä valvoa S-ryhmän ja sen eri osien toimintaa ja etuja.

SOK vastaa S-ryhmän strategisesta ohjauksesta. Sen tehtävät muodostuvat ketjuohjaus-, asiakasomistaja- ja markkinointipalvelujen sekä muiden ryhmä- ja konsernipalvelujen tuottamisesta S-ryhmän yrityksille sekä näihin palveluihin ja muuhun S-ryhmän toimintaan liittyvästä kehittämistoiminnasta. S-ryhmän liiketoiminnan kannalta keskeisiä palveluita ovat lisäksi hankinta- ja valikoimapalvelut.

Liiketoimintaa harjoittavien tytäryhtiöidensä kautta SOK monipuolistaa asiakasomistajille suunnattua palvelutarjontaa S-ryhmässä. Lisäksi SOK harjoittaa tytäryhtiöidensä kautta market- sekä matkailu- ja ravitsemiskauppaa Virossa ja Pietarissa.

SOK-yhtymän taloudellinen kehitys 1.1.–31.12.2018

SOK-yhtymän liikevaihto 1.1.–31.12.2018 oli 7 303,5 miljoonaa euroa, jossa on 3,4 prosenttia lisäystä edelliseen vuoteen verrattuna.

SOK-yhtymän liikevoitto (IFRS) oli 60,7 miljoonaa euroa (5,9 milj. €). Edellisvuotta paremman tuloksen merkittävimmät syyt ovat viime vuonna aloitetut lähialueiden marketkaupan myymäläverkoston kehittämiseen ja kannattavuuteen liittyvät toimenpiteet sekä matkailu- ja ravitsemiskaupan positiivinen kehitys viime vuodesta. Ulkomaisen liiketoiminnan osuus liikevaihdosta oli 4,6 prosenttia (5,8 %) eli 332,9 miljoonaa euroa.

SOK-yhtymän taloudellista asemaa ja tulosta kuvaavat seuraavat tunnusluvut

SOK-yhtymä	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2016
Liikevaihto, milj. €	7 303,5	7 063,6	7 074,0
Liikevoitto, milj. €	60,7	5,9	27,0
Liikevoitto, %	0,8	0,1	0,4
Oman pääoman tuotto, %	7,5	0,3	1,8
Omavaraisuusaste, %	38,4	36,5	37,0

SOK-yhtymän operatiivinen tulos

Operatiivisella tuloksella seurataan operatiivisen liiketoiminnan tulosta rahoituserien jälkeen ilman kertaluonteisia eriä ja IFRS-eriä. Operatiivisen tuloksen positiivinen kehitys johtuu Marketkaupan sekä Matkailu- ja ravitsemiskaupan liiketoiminnan tuloksen vahvistumisesta ja yleisestä toiminnan tehostamisesta.

SOK-yhtymä	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2016
Operatiivinen tulos, milj. €	59,4	41,5	28,8

SOK-yhtymän operatiivinen liikevaihto ja liiketulos liiketoiminta-alueittain (segmenteittäin)

SOK-yhtymän operatiivinen liikevaihto ja liiketulos on jaettu operatiivisen seurannan mukaisiin kauppatoiminnan liiketoiminta-alueisiin. Lisäksi operatiivisesti seurataan pankkitoiminnan liiketulosta.

	Liikevaihto Milj. €	+/- % ed. v.	Operatiivinen liiketulos Milj. €	Muutos Milj. €
Marketkauppa	283,7	-20,3	-6,3	+19,3
Matkailu- ja ravitsemiskauppa	270,1	+0,2	+32,6	+1,7
Hankinta- ja palvelutoiminta	6 792,0	+5,1	+12,0	+5,1
Kiinteistöliiketoiminta	85,1	+3,8	+17,8	+2,8
Pankkitoiminnan tulos			+3,9	-2,7
Sisäiset eliminoinnit ja muut	-131,3	+20,4	-1,2	-1,9
SOK-yhtymä yhteensä	**7 299,7**	**+3,4**	**+58,9**	**+24,2**

Rahoitus

SOK-yhtymän rahoitustilanne on ollut hyvä tilikauden ajan. SOK-yhtymän korolliset nettovelat olivat vuoden lopussa -0,8 miljoonaa euroa (74,6 milj. €) ja velkaantumisaste (gearing) -0,1 prosenttia (11,8 %). SOK-yhtymän omavaraisuusaste oli 38,4 prosenttia (36,5 %).

SOK-yhtymällä oli vuoden lopussa likvidejä varoja 172,6 miljoonaa euroa (120,6 milj. €). Lisäksi konsernilla oli käyttämättömänä 100,0 miljoonan euron (100,0 milj. €) määräiset pitkäaikaiset sitovat luottolimiitit sekä 57,0 miljoonan euron (57,0 milj. €) määräiset tililimiitit. IFRS 16:n käyttöönotto 1.1.2019 tulee lisäämään konsernin korollisia velkoja merkittävästi. SOK-yhtymän rahoitussopimuksiin liittyvien taloudellisten kovenanttien laskennassa käytettävät IFRS-standardit on kuitenkin jäädytetty sopimuksen tekohetkeen, joten myöhemmin voimaan astuvat IFRS-standardit eivät vaikuta kovenanttien raportointiin.

Investoinnit ja realisoinnit

SOK-yhtymän pysyvien vastaavien hankinnat eli investoinnit käyttöomaisuuteen olivat 113,2 miljoonaa euroa (57,9 milj. €). Merkittävät investoinnit liittyivät tietojärjestelmiin, logistiikka- ja terminaalikiinteistöihin sekä kotimaan matkailu- ja ravitsemiskaupan yksiköihin. Lisäksi investoitiin lisää pääomaa osakkuusyhtiö S-Pankkiin.

Pysyvien vastaavien realisoinnit katsauskaudella olivat 23,0 miljoonaa euroa (3,5 milj. €).

Henkilöstö

Tilikauden aikana SOK-yhtymän kokoaikaiseksi muutettu keskimääräinen henkilömäärä (aktiiviset työsuhteet) oli 5 491 (2017: 5 411, 2016: 5 849).

SOK-yhtymän aktiivisessa työsuhteessa oleva henkilömäärä oli vuoden 2018 lopussa 6 197, josta SOK:n henkilöstöä oli 1 529 (25 %) ja tytäryhtiöiden 4 668 henkilöä (75 %). Henkilöstöstä työskenteli ulkomailla yhteensä 2 106 henkilöä (34 %).

Henkilömäärä kasvoi edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna 80 henkilöllä (1,5 %).

Liiketoiminta-alueiden kehitys

Marketkauppa

Marketkauppa käsittää Virossa ja Venäjällä harjoitettavan liiketoiminnan. Virossa on toiminnassa viisi Prismaa Tallinnassa sekä kaksi yksikköä Tartossa ja yksi Narvassa. Pietarissa on toiminnassa 13 Prismaa, vuoden aikana suljettiin neljä yksikköä sekä avattiin yksi uusi yksikkö.

Marketkaupan liikevaihto oli 283,7 miljoonaa euroa. Liikevaihto laski edelliseen vuoteen verrattuna 20,3 prosenttia, mikä johtui pääosin Latvian ja Liettuan liiketoiminnan lopetuksesta viime vuoden aikana. Marketkaupan liiketulos oli edellisvuotta huomattavasti paremmalla tasolla. Marketkaupan investoinnit olivat 2,5 miljoonaa euroa, joista valtaosa oli kaluston korvausinvestointeja.

Matkailu- ja ravitsemiskauppa

SOK-yhtymässä matkailu- ja ravitsemiskauppaa vuonna 2018 harjoittivat Suomessa toimiva Sokotel Oy, Virossa toimiva AS Sokotel sekä Venäjällä toimiva OOO Sokotel.

Matkailun kasvu globaalisti jatkui vuoden 2018 aikana, mikä näkyi kysynnän positiivisena kehityksenä kaikilla markkina-alueilla. Myös ravitsemiskaupan kasvu jatkui positiivisen taloudellisen tilanteen tukemana.

SOK Hotelliliiketoiminnan liikevaihto oli yhteensä 270,1 milj. euroa ja kasvoi 0,2 prosenttia edellisvuodesta. Liiketulos oli 32,6 milj. euroa, jossa kehitystä edelliseen vuoteen 5,6 %.

Sokotel Oy:n liikevaihto vuonna 2018 oli 221,4 miljoonaa euroa, joka kasvoi edellisestä vuodesta 0,7 prosenttia. Sokotel Oy:n liiketulos parani selvästi edellisestä vuodesta pääosin hyvän majoituskaupan liikevaihtokehityksen ja kuluhallinnan ansiosta.

Tallinnassa matkailu- ja ravitsemiskauppaa harjoittavan AS Sokotelin liikevaihto oli 18,8 miljoonaa euroa laskien 2,9 prosenttia edellisvuodesta. AS Sokotelin liiketulos heikkeni edellisestä vuodesta. Liikevaihdon ja liiketuloksen heikkenemiseen vaikuttivat alkuvuonna tehdyt ravintolauudistukset, joiden aikana pääosa ravintolatoiminnasta oli suljettuna.

Pietarissa matkailu- ja ravitsemiskauppaa harjoittavan OOO Sokotelin liikevaihto oli 29,9 miljoonaa euroa, joka laski edellisestä vuodesta 1,8 prosenttia. Paikallisessa valuutassa liikevaihto kasvoi 10,1 prosenttia. OOO Sokotelin euromääräinen liiketulos oli edellistä vuotta hieman heikompi johtuen ruplan kurssin heikentymisestä.

Matkailu- ja ravitsemiskaupan investoinnit olivat vuonna 2018 yhteensä 12,8 miljoonaa euroa. Näistä Suomeen tehtiin 11,9 miljoonaa euroa. Investoinnit koostuivat pääosin hotelliyksiköiden uudistuksista.

Hankinta- ja palvelutoiminta

Hankinta- ja palvelutoiminta koostuu SOK:n hankintatoiminnan tuottamista päivittäis- ja käyttötavaroiden hankintapalveluista, Inex Partners Oy:n tuottamista logistiikkapalveluista, Meira Nova Oy:n hotelli-, ravintola- ja catering-alan hankinta- ja logistiikkapalveluista, S-Herkkukeittiön Foodmarket herkuille tuottamista valmis- ja tuoreruokatuotteiden valmistuksesta sekä SOK-yhtymän pääosin S-ryhmän yksiköille tuottamista muista palveluista. S-ryhmän yksiköille tuotetuista muista palveluista syntyvä liikevaihto koostuu muun muassa ketjumaksuista sekä hallintopalvelutuotoista.

Hankinta- ja palvelutoiminnan liikevaihto oli 6 792,0 miljoonaa euroa. Liikevaihdon kasvu johtui pääosin SOK:n hankintatoiminnan kasvusta. Merkittävimmät liiketuloksen parantumiseen vaikuttaneet tekijät olivat tuloksen parantumiset S-Verkkopalveluissa sekä rahanlaskentapalveluita S-ryhmälle tarjoavassa Reklassa.

Hankinta- ja palvelutoiminnan vuoden 2018 investoinnit olivat yhteensä 42,4 miljoonaa euroa. Investoinnit koostuivat pääosin tietojärjestelmähankinnoista sekä lisäsijoituksesta osakkuusyhtiö S-Pankkiin.

Kiinteistöliiketoiminta

Kiinteistöliiketoiminnan liikevaihto koostuu SOK-yhtymän kiinteistöomistuksien vuokra- ja kiinteistöpalvelutuotoista. Liikevaihto oli 85,1 miljoonaa euroa kasvaen hieman edellisvuodesta. Kiinteistöliiketoiminnan liiketulos oli voitollinen.

Kiinteistöliiketoiminnan vuoden 2018 investoinnit olivat 55,4 miljoonaa euroa. Investoinnit kohdistuivat pääosin logistiikka- ja terminaalikiinteistöihin, jonka lisäksi ostettiin aiemmin osakkuusyhtiönä toiminut lähialueilla Prisma-kiinteistöjä omistava kiinteistörahasto.

Osakkuus- ja yhteisyritysten kehitys

SOK-yhtymän liiketoimintaa harjoittavista osakkuusyrityksistä merkittävin on pankkitoimintaa harjoittava S-Pankki Oy. S-Pankin taseen kasvu jatkui vahvana. Talletuskanta kasvoi edellisvuoden lopusta 16,5 prosenttia ja oli vuoden lopussa 5,8 miljardia euroa (5,0 mrd. €). Antolainaus kasvoi 12,4 prosenttia päätyen vuoden lopussa 4,2 miljardiin euroon (3,7 mrd. €). S-Pankki-konsernin vakavaraisuus oli 16,8 prosenttia (16,7 %). S-Pankki-konsernin liiketulos oli vuoden lopussa 11,6 miljoonaa euroa (16,0 milj. €). Vertailukelpoinen liiketulos oli 13,2 miljoonaa euroa (14,4 milj. €), kun huomioidaan vuoden 2018 kuluihin kirjatut kertaerät ja edellisen vuoden tulokseen sisältyneet tuotot pk-yritys- ja maatilaliiketoiminnan myynnistä. SOK-yhtymän omistusosuutta (37,5 %) vastaava IFRS-oikaistu osuus tilikauden tuloksesta oli 3,9 miljoonaa euroa.

Polttonesteiden hankintayhtiö North European Oil Trade –konsernin liikevaihto oli noin 5 391 miljoonaa euroa. Liikevaihto kasvoi edellisvuodesta 8,5 prosenttia johtuen öljyn maailmanmarkkinahinnan noususta. Konsernin harjoittaman liiketoiminnan volyymi on pysynyt edellisen vuoden tasolla. SOK:n omistusosuus North European Oil Trade Oy:stä on 50,77 prosenttia. Osakassopimukseen perustuvan yhteisen määräysvallan johdosta yhtiö käsitellään yhteisyrityksenä pääomaosuusmenetelmällä.

S-Pankin ja North European Oil Trade Oy:n lisäksi muita SOK-yhtymän osakkuus- ja yhteisyrityksiä ovat muun muassa pakasteiden hankinta- ja logistiikkapalveluja tuottava SOK:n tytäryhtiön Inex Partners Oy:n osakkuusyhtiö Finnfrost Oy, Raisiossa sijaitseva Kauppakeskus Mylly Oy sekä yhteispohjoismainen hankintayhteenliittymä Coop Trading A/S.

Kaikkien osakkuus- ja yhteisyritysten yhteenlaskettu tulosvaikutus SOK-yhtymälle oli 7,3 miljoonaa euroa (11,7 milj. €).

Konsernirakenteen muutokset

Tammikuussa myytiin kaksi kotimaista kiinteistöyhtiötä, Koy Zatelliitintie ja Koy Siilinjärven Takojantie ja kesäkuussa Liettuassa sijainnut kiinteistöyhtiö UAB Viršuliškių prekybos centras.

SOK osti helmikuun lopussa osakkuusyhtiönsä Russian and Baltics Retail Properties Ky –kiinteistörahaston (RBRP) kaikki osakkeet. Kaupan myötä RBRP alakonsernissa hankittiin kolme kiinteistöyhtiötä Venäjällä ja yksi Virossa sekä näiden hallinnolliset holding-yhtiöt. Kiinteistöyhtiöistä kaksi, OOO Itis ja OOO Itis 3 myytiin toukokuussa edelleen konsernin ulkopuolelle. Kiinteistörahastokonsernin ulkomaiset holding-yhtiöt purettiin tilikauden aikana lukuun ottamatta RBRP Holding BV:tä jonka purku toteutuu vuoden 2019 alkupuolella.

Lokakuussa purettiin yhtiö SOK Takaus Oy.

Vuonna 2017 liiketoimintansa lopettanut UAB Prisma LT fuusioitui joulukuussa SOK Liiketoiminta Oy:ön.

Hallinto ja tulevaisuuden näkymät

Hallinto ja hallinnossa tapahtuneet muutokset

SOK:n hallituksen puheenjohtajana vuonna 2018 toimii pääjohtaja Taavi Heikkilä. Pääjohtajan lisäksi hallituksen muina jäseninä ovat vuonna 2018 toimitusjohtaja Heikki Hämäläinen, toimitusjohtaja Hannu Krook, toimitusjohtaja Timo Mäki-Ullakko, toimitusjohtaja Olli Vormisto ja uusina jäseninä toimitusjohtaja Juha Kivelä sekä toimitusjohtaja Veli-Matti Liimatainen. Hallituksen varapuheenjohtajana toimii Hannu Krook.

SOK:n hallintoneuvostoon valittiin huhtikuussa 2018 uudelleen puheenjohtajaksi teologian tohtori Matti Pikkarainen ja

uudeksi varapuheenjohtajaksi asianajaja Timo Santavuo ja uudelleen toisena varapuheenjohtajana toimitusjohtaja Antti Määttä.

Tilintarkastajana toimii tilikaudella 2018 toiminut KHT tilintarkastusyhteisö KPMG Oy Ab, päävastuullisena tilintarkastajana KHT Jukka Rajala.

SOK:n hallintoneuvosto on nimittänyt SOK:n hallitukseen 1.1.2019 alkavaksi vuoden toimikaudeksi toimitusjohtaja Hannu Krookin (varapuheenjohtaja), toimitusjohtaja Kim Biskopin, toimitusjohtaja Juha Kivelän, toimitusjohtaja Veli-Matti Liimataisen, toimitusjohtaja Kimmo Simbergin, toimitusjohtaja Olli Vormiston, Professori Rita Järventie-Thesleffin ja toimitusjohtaja Nermin Hairedinin. Hallituksen puheenjohtajana toimii SOK:n pääjohtaja Taavi Heikkilä.

SOK:n pääjohtajan apuna SOK-yhtymän ja S-ryhmän johtamisessa on SOK:n konsernijohtoryhmä. Konsernijohtoryhmään ovat vuoden 2018 aikana kuuluneet S-ryhmän liiketoimintojen ketjuohjauksesta, hankinnasta ja logistiikasta vastaava kenttäjohtaja, pääjohtajan sijainen Arttu Laine, taloudesta ja hallinnosta vastaava johtaja CFO, Jari Annala, henkilöstötoiminnoista vastaava johtaja Susa Nikula, strategiatoiminnoista vastaava johtaja Sebastian Nyström, SOK:n liiketoiminnoista vastaava johtaja, Jorma Vehviläinen ja asiakkuudesta, viestinnästä ja digitaalisista palveluista vastaava johtaja Veli-Pekka Ääri. Konsernijohtoryhmän sihteerinä on toiminut lakiasiainjohtaja Seppo Kuitunen. Vuoden 2019 alusta Jari Annala vastaa SOK:n liiketoiminnasta ja Jorma Vehviläinen taloudesta ja hallinnosta.

Lähiajan riskit ja epävarmuustekijät

S-ryhmässä on SOK:n hallituksen vahvistamat riskienhallintaperiaatteet sekä SOK-yhtymän riskienhallintapolitiikka. Riskienhallintapolitiikassa kuvataan konsernin riskienhallinnan tarkoitus, tavoitteet, keskeiset toteutustavat ja vastuut. SOK-yhtymässä riskienhallinta on jatkuvaa ja sitä toteutetaan johtamisprosessin kaikissa osissa. Riskejä tarkastellaan kokonaisvaltaisesti, huomioiden strategiset, taloudelliset, operatiiviset ja vahinkoriskit. Riskienhallinnan menettelytapojen avulla SOK ja sen tytäryhtiöt pyrkivät ennakoimaan ja hallitsemaan tavoitteidensa saavuttamiseen vaikuttavia riskitekijöitä sekä hyödyntämään riskeihin liittyviä mahdollisuuksia liiketoiminnan toteuttamisessa.

S-ryhmän strategisia riskejä tarkastellaan vuosittain SOK:n konsernijohtoryhmän toimesta ja SOK:n hallitus vahvistaa ne. Vuonna 2018 S-ryhmän strategisia riskejä tarkasteltiin lyhyellä (3v.) ja pitkällä (10v.) tähtäimellä ja sen lisäksi laadittiin liiketoiminta-alueisiin kohdistuvat strategiset riskianalyysit.

Merkittävimmät S-ryhmän lyhyen aikavälin riskit ja epävarmuustekijät liittyvät päivittäistavarakaupan kilpailukyvyn sekä käyttötavarakaupan tuloksellisuuden varmistamiseen kaupan alan muutoksessa sekä kiristyvässä kilpailutilanteessa. S-ryhmässä on meneillään useita kehityshankkeita liittyen mm. toiminnanohjaukseen, logistiikkaan ja laadun kehittämiseen, joiden onnistuneella toteutuksella varmistetaan arvoketjun tehokkuus ja asiakkaidemme tyytyväisyys tulevaisuudessa. Pitkällä aikavälillä merkittävimmät riskit liittyvät S-ryhmän näkökulmasta keskeisten muutosvoimien toteutumiseen, joita ovat digitalisaatio ja teknologinen kehitys, työvoima ja osaaminen, väestön keskittyminen sekä kulutuskäyttäytymisen muuttuminen. Näihin muutoksiin reagoinnissa ja mahdollisuuksien hyödyntämisessä onnistuminen on keskeistä S-ryhmän tulevaisuuden kilpailukyvyn varmistamiseksi.

SOK-yhtymän rahoitus ja rahoitusriskien hallinta on keskitetty SOK:n rahoitusyksikköön. Konsernilla on SOK:n hallituksen vahvistama talous- ja rahoituspolitiikka, jossa määritellään periaatteet rahoitusriskien hallinnalle ja sallitut enimmäismäärät rahoitusriskeille. Lisäksi rahoituksen eri osa-alueille on asetettu numeeriset tavoitteet, joiden avulla pyritään varmistamaan rahoituksen riittävyys, tasapainoisuus ja edullisuus kaikissa olosuhteissa. Rahoitusriskien hallintaa kuvataan tarkemmin konsernitilinpäätöksen liitetiedoissa.

SOK-yhtymän liiketoimintaan liittyvät vastuullisuusriskit on tunnistettu ja analysoitu liiketoiminta-alueittain. Paras paikka elää -vastuullisuusohjelman rakentamisen yhteydessä on tunnistettu olennaiset vastuullisuusteemat ja niihin liittyvät riskit ja mahdollisuudet sekä niiden merkitys liiketoiminnalle. Riskejä tarkastellaan sääntelyn, fyysisen toimintaympäristön, kuluttajakäyttäytymisen muutosten ja maineriskien näkökulmasta. Merkittävimmät ihmisoikeusriskit ovat globaaleissa hankintaketjuissa tapahtuvat ihmisoikeusloukkaukset sekä mahdolliset puutteet eettisissä toimintavoissa ja läpinäkyvyydessä. Ympäristön kannalta merkittävimmät riskit liittyvät ilmastonmuutokseen ja sen vaikutuksiin sekä omassa toiminnassa että hankintaketjussa. S-ryhmässä on tunnistettu ilmastoriskit, joilla voi toteutuessaan olla merkittäviä taloudellisia vaikutuksia ryhmän toimintaan. Riskeihin vastataan S-ryhmän vastuullisuusohjelman tavoitteilla ja teoilla.

VASTUULLISUUS

Vastuullisuus koskee S-ryhmässä kaikkia liiketoiminta-alueita ja vastuullisuutta johdetaan ryhmätasoisesti yhdessä liiketoiminta-johdon kanssa. S-ryhmä-tasoisesta vastuullisuuden strategisesta kehittämisestä, ohjauksesta ja raportoinnista vastaa SOK Vastuullisuus -yksikkö. Yksikkö toimii osana SOK Kenttäryhmää, johon kuuluvat kaikki S-ryhmän liiketoiminta-alueet sekä hankinta- ja logistiikkayhtiöt.

Vuonna 2018 jatkettiin S-ryhmän Paras paikka elää -vastuullisuusohjelman toimeenpanoa. Ohjelmassa on neljä teemaa: yhteiskunnan hyväksi, ilmastonmuutos ja kiertotalous, eettinen toimintakulttuuri ja ihmisoikeudet sekä hyvinvointi ja terveys. Ohjelman sisältö koostuu sadasta vastuullisuusteosta.

S-ryhmä on sitoutunut yhteiskunnan kannalta merkittävän kansallisen kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumuksen "Suomi, jonka haluamme 2050" tavoitteiden edistämiseen usealla eri sitoumuksella.

S-ryhmä on sitoutunut tieteeseen pohjautuviin päästövähennystavoitteisiin oman toiminnan osalta ja kutsunut myös tavarantoimittajansa ja asiakkaansa mukaan ilmastotalkoisiin Iso juttu -ilmastokampanjassaan. Ryhmän tavoitteena on vähentää ilmastopäästöjään 60 prosenttia vuoteen 2030 mennessä vuoden 2015 tasosta. Lisäksi tavoitteena on vähentää yhdessä kumppaneiden kanssa miljoona tonnia päästöjä vuoteen 2030 mennessä. Kansainvälisessä Carbon Disclosure Project -ilmastoarvioinnissa S-ryhmä sai arvosanan A-. Arvosana vastaa ilmastotyön edelläkävijöiden Leadership-tasoa.

S-ryhmän vuonna 2018 päivitetty muovilinjaus sisältää konkreettisia tavoitteita ja tekoja vastuullisen muovin käytön edistämiseksi.

S-ryhmä on kansainvälisen kaupan kehittämiseen keskittyvän amfori-järjestön jäsen. S-ryhmä on myös mukana järjestöjen ja yritysten yhteisessä #ykkösketjuun -kampanjassa, jonka tavoitteena on saada seuraavaan hallitusohjelmaan kirjaus laista ihmisoikeuksia koskevasta huolellisuusvelvoitteesta.

S-ryhmä on kehittänyt uutta Radikaali läpinäkyvyys -tutkimuskonseptia hankintaketjujen ihmisoikeusriskien juurisyiden tunnistamiseksi. Tutkimusmallin ensimmäinen pilottiselvitys tehtiin Etelä-Italiassa Foggian alueella tomaattien satokaudella 2018.

Vuonna 2018 S-ryhmän ketjut menestyivät jälleen hyvin Pohjoismaiden laajimmassa kestävän kehityksen bränditutkimuksessa (Sustainable Brand Index). Suomalaiskuluttajat arvioivat Prisman, Sokos Hotellit ja S-Pankin oman toimialansa vastuullisimmiksi toimijoiksi. Kotimaista-tuotemerkki arvioitiin Suomen toiseksi vastuullisimmaksi brändiksi.

Vuoden 2018 Luottamus & Maine -tutkimuksessa suuren yleisön mielikuva S-ryhmästä vastuullisena toimijana oli noussut edellisvuodesta.

S-ryhmän vastuullisuustyön tuloksia ja tavoitteita kuvataan tarkemmin maaliskuussa 2019 julkaistavassa vuosi- ja vastuullisuuskatsauksessa, jonka voi lukea osoitteessa www.s-ryhma.fi.

Alkaneen vuoden näkymät

Taloudellisen tilanteen kehitys kotimaassa ja lähialueilla on merkittävä tekijä SOK-yhtymän ja S-ryhmän toimintojen kehittymiselle. S-Pankki ennustaa Suomen talouden kasvun hiipuvan alle kahden prosentin ja olevan 1,7 prosenttia sekä vuonna 2019 että 2020. Ansiotason kasvun ennustetaan edelleen olevan kuluttajahintojen kasvua korkeampaa mikä yhdessä edelleen pienenevän työttömyysasteen kanssa ylläpitää yksityisen kulutuksen kasvua. Kasvun arvioidaan olevan kuitenkin vuotta 2018 heikompaa. Myös lähes nollassa useita vuosia olleiden korkojen ennustetaan lähtevän nousuun Euroopan keskuspankin nostaessa ohjauskorkojaan vaiheittain vuosien 2019 ja 2020 aikana.

SOK-yhtymän tuloksen odotetaan paranevan hieman kuluneesta vuodesta. Matkailukaupan kokonaiskysynnän odotetaan jatkuvan hyvänä, mutta kotimaan matkailu- ja ravitsemiskaupan tulosta tulee vuonna 2019 rasittamaan päättynyttä vuotta suuremmat investoinnit uusien hotellien avaamiseen ja nykyisten uudistamiseen. Viron ja Pietarin marketkaupan haasteellisesta kilpailutilanteesta huolimatta tuloksen odotetaan paranevan verrattuna edelliseen vuoteen kehittämisohjelmien myötä. Uusi päivittäistavarakaupan logistiikkakeskus otettiin käyttöön suunnitellun aikataulun mukaisesti vuoden 2018 aikana, mikä parantaa S-ryhmän päivittäistavarakaupan kilpailukykyä tulevina vuosina.

Hallituksen ehdotus SOK:n jakokelpoisen ylijäämän käyttämisestä

SOK:n jakokelpoinen ylijäämä on 574 742 061,49 euroa (tilikauden alijäämä 4 346 075,51 euroa). Hallitus esittää, että osuuspääoman korkoa maksetaan 27 549 407,11 euroa ja hallintoneuvoston käyttörahastoon siirretään 50 000,00 euroa.

SOK:n taloudellisessa asemassa ei tilikauden päättymisen jälkeen ole tapahtunut olennaisia muutoksia. SOK:n maksuvalmius on hyvä, eikä ehdotettu ylijäämän jako vaaranna hallituksen näkemyksen mukaan SOK:n maksukykyä.

Helsingissä 7.2.2019

SUOMEN OSUUSKAUPPOJEN
KESKUSKUNTA
Hallitus

Konsernitilinpäätös, IFRS

Konsernin tuloslaskelma, IFRS

Milj. €	Liitetieto	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
Liikevaihto		7 303,5	7 063,6
Liiketoiminnan muut tuotot	2	2,6	1,6
Materiaalit ja palvelut		-6 548,9	-6 362,7
Työsuhde-etuuksista aiheutuneet kulut	3	-253,2	-235,6
Poistot ja arvonalentumiset	4	-61,2	-76,8
Liiketoiminnan muut kulut	5	-389,0	-394,0
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista (+/-)	14	6,9	9,8
Liikevoitto (-tappio)		**60,7**	**5,9**
Rahoitustuotot ja -kulut (+/-)	7	-5,7	-2,9
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista (+/-)	14	0,4	1,9
Tulos ennen veroja		**55,4**	**5,0**
Tuloverot (+/-)	9	-6,7	-3,0
Tilikauden tulos		**48,7**	**1,9**
Jakautuminen:			
Emoyhtiön omistajille		50,3	2,8
Määräysvallattomille omistajille kuuluva osuus		-1,5	-0,9
		48,7	1,9

Konsernin laaja tuloslaskelma

Milj. €	Liitetieto	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
Tilikauden tulos		48,7	1,9
Muut laajan tuloksen erät:			
Erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteiseksi			
Muuntoerot		-9,5	-3,5
Myytävissä olevat rahoitusvarat			
Kurssierot nettoinvestoinneiksi luokitelluista lainoista ulkomaisiin yksiköihin		-0,6	-0,3
Rahavirran suojaukset		-0,1	-3,3
Osakkuus- ja yhteisyritysten laajan tuloksen erät		-3,1	-0,3
Muut laajan tuloksen erät verojen jälkeen		-13,3	-7,4
Tilikauden laaja tulos		**35,4**	**-5,4**
Tilikauden laajan tuloksen jakautuminen:			
Emoyhtiön omistajille		36,9	-4,5
Määräysvallattomille omistajille kuuluva osuus		-1,5	-0,9
		35,4	-5,4

Konsernitase, IFRS

Milj. €	Viite	31.12.2018	31.12.2017
VARAT			
Pitkäaikaiset varat			
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	10	353,4	356,0
Sijoituskiinteistöt	11	24,1	27,5
Aineettomat hyödykkeet	12	82,7	70,4
Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä	14	196,6	181,8
Pitkäaikaiset rahoitusvarat	15	72,4	102,4
Laskennalliset verosaamiset	16	18,0	27,0
Pitkäaikaiset varat yhteensä		**747,2**	**765,1**
Lyhytaikaiset varat			
Vaihto-omaisuus	17	160,8	192,6
Myyntisaamiset ja muut lyhytaikaiset korottomat saamiset	18	650,0	655,7
Lyhytaikaiset korolliset saamiset	19	0,0	0,0
Rahavarat	20	172,4	120,5
Lyhytaikaiset varat yhteensä		**983,1**	**968,9**
Myytävänä olevien omaisuuserien varat			12,8
Varat yhteensä		**1 730,3**	**1 746,8**
OMA PÄÄOMA JA VELAT			
Oma pääoma			
Osuuspääoma	21	172,0	172,0
Sidotut rahastot	21	15,9	21,4
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto		21,5	4,4
Kertyneet voittovarat		450,9	433,9
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma yhteensä		**660,3**	**631,7**
Määräysvallattomille omistajille kuuluva osuus		**0,4**	**2,0**
Oma pääoma yhteensä		**660,7**	**633,7**
Pitkäaikaiset velat			
Pitkäaikaiset korolliset velat	23	137,2	147,0
Pitkäaikaiset korottomat velat	24	36,3	34,5
Varaukset	26	6,8	7,1
Laskennalliset verovelat	16	12,1	13,5
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä		**192,3**	**202,0**
Lyhytaikaiset velat			
Lyhytaikaiset korolliset velat	23	38,3	47,1
Lyhytaikaiset korottomat velat	24	144,9	123,9
Ostovelat	24	693,3	719,4
Varaukset	26	0,6	18,3
Tilikauden verovelka		0,1	2,3
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä		**877,3**	**911,1**
Oma pääoma ja velat yhteensä		**1 730,3**	**1 746,8**

Konsernin rahavirtalaskelma, IFRS

Milj. €	Liitetieto/viite	31.12.2018	31.12.2017
LIIKETOIMINTA			
Jatkuvien toimintojen liiketulos		60,7	5,9
Oikaisut liiketulokseen	(A)	26,9	46,2
Käyttöpääoman muutos	(B)	36,8	-54,2
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja		**124,5**	**-2,0**
Lyhytaikaisten saamisten lisäys (-) / vähennys (+)	18	0,3	2,9
Muut rahoituskulut	7	0,0	-0,1
Muut rahoitustuotot	7	0,2	0,3
Saadut osingot liiketoiminnasta	7	0,1	0,1
Maksetut välittömät verot	9	-1,6	-9,3
Liiketoiminnan rahavirta		**123,5**	**-8,2**
INVESTOINNIT			
Hankitut tytäryhtiöt vähennettynä hankintahetken rahavaroilla		-47,0	
Tytäryritysten myynti vähennettynä myyntihetken rahavaroilla		14,3	
Investoinnit muihin osakkeisiin ja osuuksiin	14,15	-15,1	-0,2
Investoinnit aineellisiin hyödykkeisiin	10	-26,6	-29,1
Investoinnit aineettomiin hyödykkeisiin	12	-18,6	-28,6
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot	10,12	8,1	3,5
Muiden pitkäaikaisten sijoitusten muutos	15		14,0
Saadut osingot investoinneista	7	1,7	6,5
Investointien rahavirta		-83,1	-34,0
RAHOITUS			
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut	22	-1,5	
Lyhytaikaisten velkojen lisäys (+) / vähennys (-)	22	-4,5	28,4
Pitkäaikaisten saamisten lisäys (-) / vähennys (+)	15	30,2	-20,2
Lyhytaikaisten saamisten lisäys (-) / vähennys (+)	19		10,0
Maksetut korot	7	-2,9	-1,2
Saadut korot	7	2,5	4,3
Osuuspääoman lisäys	21		2,2
Maksetut osuuspääoman korot		-16,6	-10,3
Muu oman pääoman muutos	21	4,3	
Rahoituksen rahavirta		**11,5**	**13,3**
Rahavarojen nettomuutos, lisäys / vähennys		**51,9**	**-28,9**
Rahavarat tilikauden alussa	20	**120,8**	**150,4**
Valuuttakurssien muutosten vaikutus		**-0,3**	**-0,9**
Rahavarojen nettomuutos, lisäys / vähennys		**51,9**	**-28,9**
Rahavarat tilikauden lopussa	20	**172,4**	**120,5**
Oikaisut liikevoittoon	(A)		
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden myyntivoitot (-) ja tappiot (+)		1,1	0,9
Poistot ja arvonalentumiset		61,2	76,8
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua		-35,3	-31,5
		26,9	46,2
Käyttöpääoman muutos	(B)		
Liikesaamisten muutos		5,0	-47,0
Vaihto-omaisuuden muutos		31,8	-9,7
Korottomien velkojen muutos		0,0	2,5
		36,8	-54,2

Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista, IFRS

Milj. €	Emo-osuuskunnan omistajille kuuluva oma pääoma								
	Osuuspääoma	Käyvän arvon rahasto	Muut sidotut rahastot	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	Muuntoerot	Kertyneet voittovarat	Yhteensä	Määräysvallattomien omistajien osuus	**Oma pääoma yhteensä**
Oma pääoma									
01/01/2017	174,3	6,1	18,5	0,0	-9,3	451,7	641,3	5,2	646,5
Kauden laaja tulos		-3,2			-4,1	2,8	-4,5	-0,9	-5,4
Osuuspääoman lisäys	-2,3			4,4			2,2		2,2
Määräysvallattomien omistajien osuuden muutokset, jotka eivät johtaneet muutokseen määräysvallassa						2,3	2,3	-2,3	0,0
Osuusmaksun korot						-10,3	-10,3		-10,3
Muut muutokset			0,0			0,8	0,8		0,8
31/12/2017	**172,0**	**2,9**	**18,5**	**4,4**	**-13,4**	**447,3**	**631,7**	**2,0**	**633,7**
Laatimisperiaatteen muutos IFRS 15 [1)]						**-0,3**	**-0,3**		**-0,3**
Laatimisperiaatteen muutos IFRS 9 [2)]						**-0,4**	**-0,4**		**-0,4**
01/01/2018	172,0	2,9	18,5	4,4	-13,4	446,5	631,0	2,0	633,0
Kauden laaja tulos		-5,6			-7,8	50,3	36,9	-1,5	35,4
Osuuspääoman lisäys	0,0			17,1		-12,8	4,3		4,3
Osuusmaksun korot						-16,6	-16,6		-16,6
Muut muutokset			0,0			4,6	4,6	0,0	4,5
31/12/2018	**172,0**	**-2,7**	**18,5**	**21,5**	**-21,2**	**472,1**	**660,3**	**0,4**	**660,7**

Konsernitilinpäätöksen liitetiedot

Perustiedot

SOK-konsernista käytetään SOK:n sääntöjen mukaan nimeä SOK-yhtymä. SOK-yhtymän muodostavat Suomen Osuuskauppojen Keskuskunta (SOK) ja sen tytäryhtiöt. SOK:n kotipaikka on Helsinki ja sen rekisteröity osoite on Fleminginkatu 34, 00510 Helsinki.

SOK:n tarkoituksena on luoda kilpailuetua S-ryhmän liiketoiminnalle. SOK toteuttaa toimintansa tarkoitusta kehittämällä ja ohjaamalla S-ryhmän strategioita, arvoketjua ja ketjutoimintaa yhteistyössä osuuskauppojen kanssa. SOK tuottaa S-ryhmän tarvitsemat yhteiset, kilpailukykyä lisäävät palvelut sekä harjoittaa S-ryhmän tarjonnalle synergiaa ja taloudellista lisäarvoa tuottavaa, kannattavasti kasvavaa liiketoimintaa kotimaassa ja lähialueilla.

Jäljennös konsernitilinpäätöksestä on saatavissa internet-osoitteesta http://www.s-kanava.fi.

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Laatimisperusta

Konsernitilinpäätös on laadittu kansainvälisten tilinpäätösstandardien (International Financial Reporting Standards, IFRS) mukaisesti ja sitä laadittaessa on noudatettu 31.12.2018 voimassa olevia IAS- ja IFRS-standardeja sekä SIC- ja IFRIC-tulkintoja. Kansainvälisillä tilinpäätösstandardeilla tarkoitetaan Suomen kirjanpitolaissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä EU:n asetuksessa (EY) N:o 1606/2002 säädetyn menettelyn mukaisesti EU:ssa sovellettavaksi hyväksyttyjä standardeja ja niistä annettuja tulkintoja.

Tilinpäätöstiedot esitetään miljoonina euroina ja ne perustuvat alkuperäisiin hankintamenoihin, ellei alla olevissa laadintaperiaatteissa ole muuta kerrottu.

Kaikki tilinpäätöstaulukoiden luvut on pyöristetty, minkä vuoksi yksittäisten lukujen yhteenlaskettu summa saattaa poiketa esitetystä summaluvusta. Tunnusluvut on laskettu käyttäen tarkkoja arvoja.

SOK-yhtymän osakkuusyritys S-Pankki laatii konsernitilinpäätöksen suomalaisten tilinpäätösstandardien mukaisesti (FAS). Yhdisteltäessä S-Pankki-konsernin tulos SOK-yhtymän konsernitilinpäätökseen (IFRS) on tehty tarvittavat IFRS-oikaisut, merkittävimpänä pankin konserniliikearvopoistojen oikaisu.

Tilikaudella 2018 sovelletut uudet ja uudistetut standardit ja tulkinnat

1.1.2018 alkaen konsernissa on otettu käyttöön uudet standardit IFRS 9 Rahoitusinstrumentit ja IFRS 15 Myyntituotot asiakassopimuksista. Kokonaisuudessaan tilikaudella 2018 sovelletuilla uusilla IFRS-standardeilla tai standardien muutoksilla ei ole ollut merkittävää vaikutusta konsernitilinpäätökseen. Seuraavassa on kuvattu tarkemmin IFRS 9:n ja 15:n standardien käyttöönoton vaikutuksia.

IFRS 9 Rahoitusinstrumentit:

IFRS 9 -standardi korvasi IAS 39 Rahoitusinstrumentit: kirjaaminen ja arvostaminen -standardin. IFRS 9 sisältää uudistetut rahoitusvarojen sekä -velkojen luokittelu- ja arvostamisperiaatteet, minkä lisäksi suojauslaskentaa koskevat säännökset uudistettiin. Rahoitusvarat arvostetaan alkuperäisen kirjaamisen jälkeen joko jaksotettuun hankintamenoon tai käypään arvoon riippuen yrityksen rahoitusvarojen hallinnan liiketoimintamallista ja rahoitusvarojen sopimusperusteisista kassavirroista. Oman pääoman ehtoiset rahoitusvarat arvostetaan alkuperäisen kirjaamisen jälkeen käypään arvoon. Rahoitusvelkojen osalta luokittelua ja arvostamista koskevat säännöt pysyivät pääosin ennallaan. Konserni on päivittänyt rahoitusinstrumenttien luokittelun sekä suojauslaskennan uuden standardin mukaiseksi. Uusi standardi muutti ainoastaan pitkäaikaisiin rahoitusvaroihin sisältyvien osakkeiden ja osuuksien käypiin arvoihin arvostamista konsernissa.

Osakkeet ja osuudet arvostettiin 1.1.2018 alkaen käypään arvoon tulosvaikutteisesti ja niihin liittyen kirjattiin 0,9 miljoonan euron lisäys kertyneiden voittovarojen avaavaan saldoon standardin käyttöönottopäivälle. Aiemmin osakkeiden ja osuuksien käyvän arvon muutos esitettiin käyvän arvon rahastossa.

IFRS 9:n käyttöönoton myötä saamisten arvonalentumiset perustuvat odotettavissa olevien luottotappioiden malliin, jossa arvonalentuminen arvioidaan kaikista IFRS 9 -standardin arvonalentumissäännösten soveltamisalaan kuuluvista eristä. Arvonalentumisiin liittyen kirjattiin 0,4 miljoonan euron vähennys kertyneiden voittovarojen avaavaan saldoon standardin käyttöönottopäivälle. Rahoitusvaroja ja -velkoja koskevat liiketiedot on päivitetty IFRS 9:n mukaisiksi.

Rahoitusinstrumenttien uudelleenluokittelu IFRS 9:n soveltamisen seurauksena

	Arvostusluokka	
	Alkuperäinen (IAS 39)	**Uusi (IFRS 9)**
Rahoitusvarat		
Pitkäaikaiset rahoitusvarat		
Osakkeet ja osuudet	Myytävissä olevat rahoitusvarat	Käypä arvo tuloslaskelmaan
Lainasaamiset	Lainat ja muut saamiset (jaksotettu hankintameno)	Jaksotettu hankintameno
Korottomat lainasaamiset	Lainat ja muut saamiset (jaksotettu hankintameno)	Jaksotettu hankintameno
Myyntisaamiset ja muut lyhytaikaiset korottomat saamiset		
Myyntisaamiset	Lainat ja muut saamiset (jaksotettu hankintameno)	Jaksotettu hankintameno
Muut korottomat saamiset	Lainat ja muut saamiset (jaksotettu hankintameno)	Jaksotettu hankintameno
Rahoituserien siirtosaamiset	Lainat ja muut saamiset (jaksotettu hankintameno)	Jaksotettu hankintameno
Johdannaisvarat, suojauslaskenta	Suojauslaskennan alaiset johdannaiset	Käypä arvo muiden laajan tuloksen erien kautta
Johdannaisvarat, muut	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	Käypä arvo tuloslaskelmaan
Rahavarat		
Käteisvarat ja talletukset	Lainat ja muut saamiset (jaksotettu hankintameno)	Jaksotettu hankintameno
Rahoitusvelat		
Pitkäaikaiset korolliset velat		
Rahoitusleasingvelat	Jaksotettuun hankintamenoon kirjattavat rahoitusvelat	Jaksotettu hankintameno
Pitkäaikaiset korottomat velat		
Rahanlaskentapalvelu	Jaksotettuun hankintamenoon kirjattavat rahoitusvelat	Jaksotettu hankintameno
Muut korottomat velat	Jaksotettuun hankintamenoon kirjattavat rahoitusvelat	Jaksotettu hankintameno
Lyhytaikaiset korolliset velat		
Korolliset lainat muilta	Jaksotettuun hankintamenoon kirjattavat rahoitusvelat	Jaksotettu hankintameno
Rahoitusleasingvelat	Jaksotettuun hankintamenoon kirjattavat rahoitusvelat	Jaksotettu hankintameno
Lyhytaikaiset korottomat velat		
Johdannaisvelat, suojauslaskenta	Suojauslaskennan alaiset johdannaiset	Käypä arvo muiden laajan tuloksen erien kautta
Johdannaisvelat, muut	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat	Käypä arvo tuloslaskelmaan
Ostovelat	Jaksotettuun hankintamenoon kirjattavat rahoitusvelat	Jaksotettu hankintameno

Rahoitusinstrumenttien uudelleen luokittelulla ei ollut merkittävää vaikutusta SOK-yhtymän tilinpäätökseen. 1.1.2018 siirrettiin osakkeiden ja osuuksien kertynyt arvonmuutos 0,9 milj. eur käyvän arvon rahastosta kertyneisiin voittovaroihin.

IFRS 15 Myyntituotot asiakassopimuksista:

IFRS 15 Myyntituotot asiakassopimuksista standardi sisältää viisivaiheisen ohjeistuksen asiakassopimusten perusteella saatavien myyntituottojen kirjaamiseen ja korvasi nykyiset IAS 18- ja IAS 11 –standardit ja niihin liittyvät tulkinnat. Myynnin kirjaaminen voi tapahtua ajan kuluessa tai tiettynä ajankohtana, ja keskeisenä kriteerinä on määräysvallan siirtyminen.

SOK-yhtymä harjoittaa liiketoimintaa, jossa suoritevelvoite täytetään useimmissa tapauksissa ajankohtana, jolloin asiakas saa määräysvallan tuotteeseen eikä tähän liittynyt muutosta aiempaan tuloutuskäytäntöön nähden, jossa suoritevelvoitteen täyttämisen kriteerinä oli riskien ja hyötyjen siirtyminen, joka on myös edelleen eräs keskeinen indikaatio määräysvallan siirtämisestä asiakkaalle.

IFRS 15 standardin mukaan asiakassopimuksen saamisesta aiheutuvat lisämenot ja asiakassopimuksen täyttämisestä aiheutuvat menot kirjataan taseeseen. SOK-yhtymässä ei ole tällaisia asiakassopimuksen saamiseen liittyviä ulkoisia palkkioita eikä konsernin asiakassopimuksiin liittynyt aktivoitavia asiakassopimuksen täyttämisestä aiheutuvia menoja. Sopimuksiin ei myöskään sisälly merkittäviä rahoituskomponentteja.

Transaktiohinta sisältää usein muuttuvia vastikkeita kuten volyymi- ja käteisalennukset. Muuttuvat vastikkeet on arvioitu käyttäen todennäköisimmän arvon menetelmää, mikäli ne eivät ole vielä toteutuneet raportointijakson päättyessä.

IFRS 15 otettiin käyttöön noudattaen kertyneen vaikutuksen menetelmää soveltamalla standardia sopimuksiin, jotka eivät ole kokonaan toteutettuja siirtymähetkellä. Matkailu- ja ravitsemuskaupan asiakasalennuksiin liittyen kirjattiin 0,3 miljoonan euron vähennys kertyneiden voittovarojen avaavaan saldoon standardin käyttöönottopäivälle. Vertailukausia ei oikaistu soveltamisen aloittamisajankohtana. Myyntituottoja koskevat liitetiedot on muutettu IFRS 15:n mukaisiksi.

Arvioiden käyttö

Tilinpäätöksen laatiminen IFRS-standardien mukaisesti edellyttää arvioiden tekemistä ja harkintaa laatimisperiaatteiden soveltamisessa. Arviot pohjautuvat johdon parhaaseen näkemykseen tilinpäätöshetkellä, mutta on mahdollista, että toteumat poikkeavat käytetyistä arvioista. Mahdolliset arvioiden ja olettamusten muutokset kirjataan sillä tilikaudella, jonka aikana arviota tai olettamusta korjataan.

Keskeiset tulevaisuutta koskevat oletukset ja arvioihin liittyvät epävarmuustekijät, jotka aiheuttavat riskin varojen ja velkojen kirjanpitoarvojen muuttumisesta olennaisesti seuraavan tilikauden aikana, liittyvät yritysten yhteenliittymissä hankittujen hyödykkeiden sekä tasolle kolme luokiteltavien rahoitusinstrumenttien käyvän arvon määrittämiseen, arvonalentumistestaukseen sekä laskennallisiin verosaamisiin ja varauksiin.

Merkittävissä yritysjärjestelyissä konserni käyttää ulkopuolista neuvonantajaa arvioitaessa aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden käypiä arvoja ja niiden arvostuksen osalta on tehty vertailuja vastaavien hyödykkeiden markkinahintoihin.

Arvioita käytetään myös arvonalennustestauksissa joissa testattavan liiketoimintakokonaisuuden liiketoiminnasta kerrytettävissä oleva rahamäärä perustuu käyttöarvolaskelmiin tai käypään arvoon vähennettynä myynnistä aiheutuneilla menoilla.

Rahoitusinstrumenttien käyvän arvon määrittämiseen liittyviä oletuksia ja keskeisiä epävarmuustekijöitä on kuvattu liitetiedossa 24. Rahoitusvarojen ja –velkojen käyvät arvot. Laskennallisista veroista ja varauksista annetaan lisätietoja liitetiedoissa 16. Laskennalliset verot ja 25. Varaukset.

Konsolidointiperiaatteet

Konsernitilinpäätökseen sisältyvät emo-osuuskunnan lisäksi kaikki ne tytäryhtiöt, joissa emo-osuuskunnalla on määräysvalta. Määräysvalta syntyy, kun konsernilla on oikeus määrätä yrityksen talouden ja toiminnan periaatteista hyödyn saamiseksi sen toiminnasta. Suomen lisäksi tytäryhtiöitä oli tilikauden aikana Venäjällä ja Virossa.

Hankitut tytäryhtiöt sisällytetään tilinpäätökseen käyttäen hankintamenetelmää, jonka mukaan hankitun yhtiön yksilöitävissä olevat varat ja vastattavaksi otetut velat on arvostettu käypiin arvoihin hankintahetkellä. Liikearvo kirjataan määrään, jolla luovutettu vastike, määräysvallattomien omistajien osuus hankinnan kohteessa ja aiemmin omistettu osuus yhteenlaskettuina ylittävät hankitun nettovarallisuuden käyvän arvon. Hankintaan liittyvät menot, lukuun ottamatta vieraan pääoman menoja, on kirjattu kuluksi.

Yhteisyritykset, joissa konsernilla on yhteinen määräysvalta ja osakkuusyritykset, joissa konsernin omistusosuus äänimäärästä on 20–50 prosenttia ja joissa konsernilla on huomattava vaikutusvalta, mutta ei määräysvaltaa, on konsolidoitu pääomaosuusmenetelmää käyttäen. Konsernin omistusosuuden mukainen osuus muihin laajan tuloksen eriin kirjatuista muutoksista on kirjattu konsernin muihin laajan tuloksen eriin. Jos konsernin osuus osakkuus- tai yhteisyrityksen tappioista ylittää sijoituksen kirjanpitoarvon, sijoitus merkitään taseeseen nolla-arvoon eikä sen ylittäviä tappioita huomioida, ellei konsernilla ole velvoitteita osakkuus- tai yhteisyrityksiin liittyen. Sijoitustarkoituksessa hankitun osakkuus- tai yhteisyrityksen tulososuus on esitetty liikevoiton alapuolella ennen rahoitustuottoja ja -kuluja. Konsernin varsinaista liiketoimintaa palvelevien osakkuus- ja yhteisyritysten tulos on sitä vastoin esitetty ennen liikevoittoa.

Tilivuoden aikana hankitut tai perustetut yhtiöt on yhdistelty konsernitilinpäätökseen hankinta- tai perustamisajankohdasta alkaen. Myydyt tytäryhtiöt sekä osakkuus- ja yhteisyritykset on yhdistelty konsernitilinpäätökseen siihen saakka, jolloin määräys-

valta, yhteinen määräysvalta tai huomattava vaikutusvalta lakkaa. Emoyrityksellä tytäryrityksessä olevan omistusosuuden muutokset, jotka eivät johda määräysvallan menettämiseen, käsitellään omaa pääomaa koskevina liiketoimina.

Konsernin sisäiset liiketapahtumat, saamiset, velat, realisoitumattomat katteet sekä sisäinen voitonjako on eliminoitu konsernitilinpäätöksessä. Tilikauden voitto tai tappio sekä tilikauden laaja tulos on jaettu emoyhtiön omistajille ja määräysvallattomille omistajille. Määräysvallattomien omistajien osuus on esitetty omana eränään konsernin omassa pääomassa.

Keskinäiset kiinteistöosakeyhtiöt yhdistellään (ne varat ja velat, joista osakas vastaa) yhteisenä toimintona omistusosuuden mukaisesti rivi riviltä.

Ulkomaan rahan määräiset erät

Konsernitilinpäätös esitetään euroina, joka on konsernin emo-osuuskunnan toiminta- ja esittämisvaluutta. Ulkomaisten konserniyritysten tulosta ja taloudellista asemaa koskevat luvut on käsitelty alun perin kunkin yrityksen toimintaympäristön valuutassa.

Ulkomaanrahan määräiset liiketapahtumat on kirjattu tapahtumapäivän kurssiin. Tilikauden päättyessä avoinna olevat ulkomaanrahan määräiset monetaariset erät on muutettu euroiksi EKP:n tilikauden päättymispäivänä noteeraamaan kurssiin ja kurssierot on kirjattu tulosvaikutteisesti. Ei-monetaariset erät on arvostettu tapahtumapäivän kurssiin.

Myyntisaamisten arvostamisesta syntyneet kurssierot kirjataan liikevaihtoon ja ostovelkojen arvostamisesta syntyneet kurssierot kirjataan kuluihin liikevoiton yläpuolelle. Muiden taseen rahoituseriin kuuluvien saamisten kurssivoitot ja -tappiot kirjataan rahoitustuottoihin ja vastaavasti muiden velkojen osalta rahoituskuluihin.

Ulkomaisten tytäryhtiöiden tuloslaskelmat on muunnettu euroiksi tilikauden keskikurssin mukaan ja taseet tilinpäätöspäivän kurssin mukaan. Kurssiero, joka johtuu tuloslaskelmaerien ja muun laajan tuloksen erien muuntamisesta keskikurssin mukaan ja tase-erien muuntamisesta tilinpäätöspäivän mukaan samoin kuin kurssimuutoksista johtuva muuntoero tytäryhtiöiden hankintamenon eliminoinnista ja oman pääoman osalta, on kirjattu omana eränään muihin laajan tuloksen eriin. Kun ulkomainen tytär-, osakkuus- tai yhteisyritys myydään, kertynyt muuntoero kirjataan tulosvaikutteisesti myyntivoiton tai -tappion osaksi.

Ulkomaisille tytäryhtiöille myönnettyjen lainojen kurssierot on käsitelty muun laajan tuloksen erissä siltä osin, kun niiden takaisinmaksu ei ole todennäköistä ennakoitavissa olevassa tulevaisuudessa.

Rahoitusvarat ja -velat

Rahoitusvaroja sisältyy seuraaviin taseen eriin: pitkäaikaiset rahoitusvarat, myyntisaamiset ja muut lyhytaikaiset korottomat saamiset, lyhytaikaiset korolliset saamiset, lyhytaikaiset sijoitukset ja rahavarat.

Pitkäaikaiset rahoitusvarat koostuvat osakkeista, pääomalainasaamisista, muista pitkäaikaisista lainasaamisista sekä pitkäaikaisista myyntisaamisista. Rahoitusvaroihin luettavat myyntisaamiset ja muut lyhytaikaiset korottomat saamiset sisältävät myyntisaamiset, johdannaissaamiset ja rahoituserien siirtosaamiset. Lyhytaikaiset korolliset saamiset muodostuvat lyhytaikaisista lainasaamisista ja muista lyhytaikaisista saamisista. Rahavarat koostuvat käteisvaroista sekä erittäin likvideistä saamisista luottolaitoksilta.

Rahoitusvelkoja sisältyy seuraaviin taseen eriin: pitkäaikaiset korolliset velat, pitkäaikaiset korottomat velat, lyhytaikaiset korolliset velat, lyhytaikaiset korottomat velat ja ostovelat.

Pitkäaikaiset korolliset velat muodostuvat rahoitusleasingveloista ja veloista muille. Rahoitusvelkoihin luettavat pitkäaikaiset korottomat velat sisältävät alueosuuskauppojen sijoittamat varat SOK-yhtymän rahanlaskentapalveluun. Lyhytaikaiset korolliset velat koostuvat lyhytaikaisista rahoitusleasingveloista sekä lyhytaikaisista veloista osuuskaupoille ja muille. Rahoitusvelkoihin luettavat lyhytaikaiset korottomat velat sisältävät johdannaisvelkoja ja rahoituseriin liittyviä siirtovelkoja.

SOK-yhtymässä sovelletaan rahoitusvarojen ja -velkojen taseeseen merkitsemisessä selvityspäivän mukaista käytäntöä. Rahoitusvarat ja -velat, joita ei myöhemmin arvosteta käypään arvoon tulosvaikutteisesti, arvostetaan alun perin käypään arvoon lisättynä välittömillä hankintakuluilla.

Rahoitusvarat luokitellaan jaksotettuun hankintamenoon, käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta tai käypään arvoon tulosvaikutteisesti myöhemmin arvostettaviksi. Rahoitusvelat luokitellaan jaksotettuun hankintamenoon efektiivisen koron menetelmää käyttäen myöhemmin arvostettavaksi tai käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettaviksi.

Rahoitusinstrumentin käypä arvo määritellään aktiivisilla markkinoilla noteerattujen hintojen perusteella tai käyttäen markkinoilla yleisesti hyväksyttyjä arvostusmenetelmiä. Koronvaihtosopimusten käypä arvo on määritetty diskonttaamalla tulevat kassavirrat nykyhetkeen käyttäen tilinpäätöspäivän markkinakorkoja. Korko-optioiden arvostamisessa on käytetty vastapuolen hintanoteerausta. Valuuttatermiinien käypä arvo on laskettu arvostamalla termiinisopimukset tilinpäätöspäivän termiinikurssiin. Sähköjohdannaiset arvostetaan käypään arvoon käyttäen tilinpäätöspäivän markkinanoteerauksia. Käypään arvoon arvostettavat rahoitusvarat ja -velat on arvostettu käyttäen keskikursseja.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettaviin rahoitusvaroihin tai -velkoihin luokitellaan johdannaissopimukset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa sekä osakkeet ja osuudet. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavat rahoitusvarat tai -velat arvostetaan tilinpäätöspäivän käypään arvoon. Käyvän arvon muutos merkitään tuloslaskelmaan, jolloin tilikauden tuotoksi tai kuluksi merkitään tuloslaskelmaan käypään arvoon arvostettavien rahoitusinstrumenttien tilinpäätöshetken arvon ja edellisen tilinpäätöksen kirjanpitoarvon erotus. Jos käypään arvoon arvostettava rahoitusinstrumentti on hankittu tilikauden aikana, tilikauden tuotoksi tai kuluksi merkitään rahoitusinstrumentin tilinpäätöshetken arvon ja hankintamenon erotus. Julkisen kaupankäynnin kohteena olevien sijoitusten käypä arvo määritellään niiden markkina-arvojen perusteella. Julkisesti noteeraamattomat sijoitukset arvostetaan hankintamenoon, jos niiden käypiä arvoja ei voida luotettavasti määrittää.

Johdannaisten käyvän arvon muutokset on suojauslaskentaa lukuun ottamatta kirjattu tulosvaikutteisesti. Ostojen ja ostovelkojen suojaamiseksi solmittujen johdannaisten realisoituneet ja realisoitumattomat voitot ja tappiot kirjataan ostoihin. Suurin osa sähköjohdannaisista siirrettiin S-Voima Oy:lle vuonna 2010. Tässä yhteydessä SOK:lle jäi sähköjohdannaisia, jotka siirrettiin edelleen S-Voima Oy:lle vastakkaismerkkisin sopimuksin. Sähköjohdannaiset arvostetaan käypään arvoon, mutta niiden tulosvaikutus on nettona nolla. Muiden käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavien johdannaisten realisoituneet ja realisoitumattomat voitot on kirjattu rahoitustuottoihin ja tappiot rahoituskuluihin.

Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta arvostettaviin rahoitusvaroihin luokitellaan rahoitusvarat, joita pidetään hallussa sopimukseen perustuvien rahavirtojen ja myyntituottojen keräämiseksi. Lisäksi kyseisten sopimusten rahavirrat ovat ainoastaan pääoman ja jäljellä olevan pääomamäärän koron maksua. Käyvän arvon muutos kirjataan muun laajan tuloksen kautta oman pääoman käyvän arvon rahastoon. Kun rahoitusinstrumentti myydään, kirjataan omaan pääomaan kertynyt käyvän arvon muutos luokittelun muutoksena yhdessä kertyneiden korkojen sekä myyntivoiton tai -tappion kanssa tulokseen.

Jaksotettuun hankintamenoon arvostettaviin rahoitusvaroihin luokitellaan sellaiset rahoitusvarat, joita pidetään hallussa sopimukseen perustuvien rahavirtojen keräämiseksi ja joiden rahavirrat ovat ainoastaan pääoman ja jäljellä olevan pääomamäärän koron maksua. Jaksotettuun hankintamenoon arvostettavien rahoitusvarojen transaktiomenot sisällytetään efektiivisen koron menetelmällä laskettavaan jaksotettuun hankintamenoon ja jaksotetaan tulosvaikutteisesti saamisen juoksuajalle. Alkuperäisen kirjaamisen jälkeen sopimukset arvostetaan jaksotettuun hankintamenoon efektiivisen koron menetelmää käyttäen.

Kaikki rahoitusvelat lukuun ottamatta johdannaisvelkoja luokitellaan jaksotettuun hankintamenoon efektiivisen koron menetelmää käyttäen arvostettaviksi. Jaksotettuun hankintamenoon arvostettavat erät merkitään taseeseen nimellisarvon suuruisena silloin, kun sen tekohetken käypä arvo vastaa nimellisarvoa. Jos velan pääomana on saatu vähemmän tai enemmän kuin velan nimellisarvo, merkitään velka siihen määrään, joka siitä on saatu. Velan nimellisarvon ja hankintamenon erotuksesta tilikauden kuluksi tai tuotoksi merkitty määrä jaksotetaan ja merkitään velan hankintamenon lisäykseksi tai vähennykseksi. Nimellisarvon ja hankintamenon erotus tai velkaan liittyvä palkkiomeno tai sellainen meno, joka on osa velkaan liittyvää korkomenoa, jaksotetaan efektiivisen koron menetelmällä kuluna velan juoksuajalle.

Suojauslaskenta

Konserni soveltaa IFRS:n mukaista suojauslaskentaa osaan konsernin tavaraostoja suojaavista valuuttajohdannaisista. Näiden osalta suojauksen kohteena on ainoastaan valuuttakurssiriski. Käytettävä suojauslaskentamalli on rahavirran suojaus.

Konsernilla on suojauslaskennan ulkopuolella johdannaissopimuksia, jotka ovat konsernin rahoituspolitiikan mukaan tehokkaita taloudellisia suojausinstrumentteja, mutta niihin ei sovelleta IIFRS 9:n mukaista suojauslaskentaa.

Rahoitusvarojen arvonalentuminen

Takaussopimuksista sekä rahoitusvaroista, jotka arvostetaan jaksotettuun hankintamenoon tai käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta, kirjataan odotettavissa olevia luottotappioita varten tappiota koskeva vähennyserä. Jaksotettuun hankintamenoon arvostettavista rahoitusvaroista ja takaussopimuksista kirjaus tehdään tulosvaikutteisesti. Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta arvostettavista rahoitusvaroista tappiota koskeva vähennyserä kirjataan muihin laajan tuloksen eriin rahoitusvaroihin kuuluvan erän kirjanpitoarvoa vähentämättä.

Jos rahoitusinstrumenttiin liittyvä luottoriski ei ole lisääntynyt merkittävästi alkuperäisen kirjaamisen jälkeen, lasketaan vähennyserä 12 kuukaudelta odotettavissa olevia luottotappioita vastaavasti. Mikäli kyseiseen rahoitusinstrumenttiin liittyvä luottoriski on lisääntynyt alkuperäisen kirjaamisen jälkeen merkittävästi, kirjataan vähennyseränä määrä, joka vastaa sopimuksen koko voimassaoloajalta odotettavissa olevia luottotappioita. Jos myöhemmin tarkasteltavana olevana raportointipäivänä todetaan, että luottoriski ei enää ole lisääntynyt alkuperäiseen tilanteeseen verrattuna, kirjataan jatkossa vähennyserä 12 kuukaudelta odotettavissa olevia luottotappioita vastaavasti.

Liikevaihto ja tuloutusperiaatteet

SOK-yhtymän liikevaihto muodostuu osuuskauppojen tavarahankintaan liittyvästä laskutuksesta, SOK:n keskitetysti tuottamista yhteisistä palvelutoiminnoista sekä SOK:n tytäryhtiöiden omasta vähittäismyynnistä. Myynti osuuskaupoille on laskutusmyyntiä. Vähittäismyynti on pääasiassa käteis- tai luottokorttimyyntiä. Tyypilliset tuotteiden myyntiä koskevat asiakassopimukset muodostavat yhden suoritevelvoitteen.

Myyntituotot kirjataan määrään, johon odotetaan olevan oikeutettu siirrettäessä tuote tai palvelu asiakkaalle. Myyntituotot tuloutetaan, kun asiakas saa määräysvallan tavaraan tai palveluun. Asiakas saa määräysvallan, kun se pystyy ohjaamaan tavaran tai palvelun käyttöä ja saamaan siihen liittyvän hyödyn. SOK-yhtymän liikevaihto kertyy pääasiassa tavaroiden myynnistä, joissa suoritevelvoitteet ovat selkeästi tunnistettavissa asiakassopimuksista ja tilauksista. Tavaroiden myynti tuloutetaan yhtenä ajankohtana, kun tuotteiden määräysvalta siirtyy asiakkaalle toimitusehtojen mukaisesti. Palveluiden myynti tuloutetaan pääsääntöisesti palvelun tuottamisen tahdissa.

Transaktiohinta sisältää usein muuttuvia vastikkeita kuten volyymi- ja käteisalennukset. Muuttuvat vastikkeet on arvioitu käyttäen todennäköisimmän arvon menetelmää, mikäli ne eivät ole vielä toteutuneet raportointijakson päättyessä. Myyntituotot oikaistuna välillisillä veroilla ja valuuttamääräisen myynnin kurssieroilla esitetään liikevaihtona.

Avustukset

Valtiolta tai muulta taholta saadut avustukset tuloutetaan tuloslaskelmaan silloin, kun avustuksen kohteeseen liittyvät menot kirjataan kuluksi. Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden hankintaan liittyvät avustukset vähennetään ko. hyödykkeiden kirjanpitoarvoista. Nämä avustukset tuloutuvat omaisuuden taloudellisen käyttöajan kuluessa.

Liiketoiminnan muut tuotot

Liiketoiminnan muina tuottoina esitetään muut kuin varsinaiseen suoritemyyntiin liittyvät tuotot, kuten käyttöomaisuushyödykkeiden myyntivoitot, liiketoiminnan luovutustuotot, vahingonkorvaustuotot sekä saadut avustukset ja tuet joita ei ole annettu tietyn investoinnin rahoittamiseksi tai osallistumiseksi tiettyyn menoon.

Työsuhde-etuudet

Eläkejärjestelyt luokitellaan etuuspohjaisiksi ja maksupohjaisiksi järjestelyiksi. Maksupohjaisissa järjestelyissä suoritetaan kiinteitä maksuja erillisille yhtiöille ilman oikeudellista tai tosiasiallista velvoitetta lisämaksujen suorittamiseen, mikäli maksujen saajataho ei pysty suoriutumaan kyseisten eläke-etuuksien maksamisesta. Kaikki järjestelyt, jotka eivät täytä näitä ehtoja, ovat etuuspohjaisia järjestelyjä.

Suoritukset maksupohjaisiin järjestelyihin kirjataan kuluiksi sen tilikauden tuloslaskelmaan, johon ne kohdistuvat. Etuuspohjaisten eläkejärjestelyjen menot kirjataan kuluksi henkilöiden palvelusajalle auktorisoitujen vakuutusmatemaatikkojen suorittamien laskelmien perusteella. Etuuspohjaisista järjestelyistä johtuvana velkana tai saamisena merkitään taseeseen etuuspohjaisesta järjestelystä johtuvan velvoitteen nykyarvo, josta on vähennetty eläkejärjestelyn varojen käypä arvo tilinpäätöspäivänä. Kyseisen etuuspohjaisen nettovelan uudelleen määrittämisestä aiheutuvat erät kirjataan muihin laajan tuloksen eriin sillä tilikaudella kun ne syntyvät.

Aiempaan työsuoritukseen perustuvat menot kirjataan kuluiksi tulosvaikutteisesti aikaisempana seuraavista ajankohdista: kun järjestelyn muuttaminen tai supistaminen tapahtuu tai kun kirjataan tähän liittyvät uudelleenjärjestelymenot tai työsuhteen päättämiseen liittyvät edut. Työsuhteen kestoon liittyen henkilöstölle kertyy työ- ja ikämerkkipäiväetuutta. Työ- ja ikämerkkipäiväetuudesta kirjataan työ- ja ikämerkkipäivävelka.

Liikevoitto

Liikevoitto muodostuu kun liikevaihtoon lisätään liiketoiminnan muut tuotot, vähennetään tilikauden aine-, tarvike- ja tavaraostot, ulkopuoliset palvelut, työsuhde-etuuksista aiheutuneet kulut, poistot ja mahdolliset arvonalentumiset sekä liiketoiminnan muut kulut sekä lisätään tai vähennetään konsernin varsinaista liiketoimintaa palvelevien osakkuus- ja yhteisyritysten tulos. Kaikki muut kuin edellä mainitut tuloslaskelmaerät esitetään liikevoiton alapuolella.

Valuuttakurssierot ja johdannaisten käypien arvojen muutokset sisältyvät liikevoittoon, mikäli ne syntyvät liiketoimintaan liittyvistä eristä; muutoin ne on kirjattu rahoitustuottoihin ja kuluihin.

Tuloverot

Tuloslaskelman tuloveroihin sisältyvät tilikauden verotettavan tulon perusteella lasketut verot, aikaisempien tilikausien verojen oikaisut sekä laskennallisten verojen muutos. Suoraan omaan pääomaan tai laajan tuloksen eriin kirjattavien erien verovaikutus kirjataan kuitenkin kyseisiin eriin. Kauden tuloverot lasketaan kunkin maan tilinpäätöshetkellä voimassaolevalla verokannalla.

Laskennallinen verovelka ja -saaminen lasketaan kirjanpidon ja verotuksen välisistä väliaikaisista eroista. Liikearvoista ei ole laskettu laskennallista verovelkaa siltä osin, kun liikearvot eivät ole verotuksessa vähennyskelpoisia. Merkittävimmät väliaikaiset erot syntyvät aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden ja sijoituskiinteistöjen kirjanpitoarvojen ja verotuksellisten arvojen välisistä eroista (rahoitusleasing, poistoero, konsernin sisäiset katteet ja myyntivoitot), käypään arvoon arvostuksista sekä käyttämättömistä verotuksellisista tappioista. Ulkomaisten tytäryritysten jakamattomista voittovaroista ei kirjata laskennallista

verovelkaa, mikäli voitonjako ei ole todennäköistä ennakoitavissa olevassa tulevaisuudessa. Laskennalliset verot lasketaan tilinpäätöspäivänä voimassa olevilla verokannoilla ja verokantojen muuttuessa verokannoilla, jotka on käytännössä hyväksytty raportointikauden päättymispäivään mennessä.

Konsernitaseeseen sisältyy edellä mainittuja ulkomaisten tytäryritysten jakamattomia voittovaroja lukuun ottamatta laskennallinen verovelka täysimääräisesti, laskennallinen verosaaminen siihen määrään asti, kun on todennäköistä, että se voidaan hyödyntää tulevaisuudessa syntyvää verotettavaa tuloa vastaan. Kirjaamisedellytyksiä arvioidaan jokaisena raportointikauden päättymispäivänä.

Liikearvo ja muut aineettomat hyödykkeet

Liiketoimintojen yhdistämisestä syntynyt liikearvo muodostuu käypään arvoon arvostetun luovutetun vastikkeen sekä käypiin arvoihin arvostettujen hankittujen yksilöitävissä olevien nettovarojen erotuksena hankinta-ajankohtana. Liikearvoista ei kirjata poistoja, vaan ne testataan vuosittain mahdollisen arvonalentumisen varalta. Liikearvo kohdistetaan rahavirtaa tuottaville yksiköille. Osakkuus- ja yhteisyritysten osalta liikearvo sisällytetään sijoituksen hankintamenoon.

Muita aineettomia hyödykkeitä ovat muun muassa ohjelmistolisenssit sekä tekijänoikeudet. Muut aineettomat hyödykkeet arvostetaan alkuperäiseen hankintamenoon ja poistetaan tasapoistoin arvioituna taloudellisena vaikutusaikanaan. SOK-yhtymällä ei ole liikearvon lisäksi sellaisia aineettomia hyödykkeitä, joilla on rajoittamaton taloudellinen käyttöaika.

Muiden aineettomien hyödykkeiden poistoajat:	Vuosia
Atk-ohjelmien lisenssimaksut	3-5
Muut aineettomat hyödykkeet	3-10

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet arvostetaan kertyneillä poistoilla ja mahdollisilla arvonalentumisilla vähennettyyn alkuperäiseen hankintamenoon.
Aineellisista käyttöomaisuushyödykkeistä tehdään tasapoistot arvioituihin taloudellisiin pitoaikoihin perustuen. Maa-alueista ei tehdä poistoja.

Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden poistoajat:	Vuosia
Rakennukset	15-35
Kevyet rakennelmat ja rakennusten laitteet	5-15
Konttori- ja varastokalusto	5-10
Varasto-, huolto- ja jalostuskoneet	5-10
Ravintola- ja hotellikalusto	3-10
Myymäläkalusto	3-7
Moottoriajoneuvot ja palvelimet	3-5
Huoneistojen perusparannusmenot	3-10

Aineellisen käyttöomaisuushyödykkeen poistot lopetetaan silloin, kun aineellinen käyttöomaisuushyödyke luokitellaan myytävänä olevaksi. Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden luovutuksista ja käytöstä poistamisista syntyvät voitot tai tappiot kirjataan liiketoiminnan muihin tuottoihin tai kuluihin.

Arvonalentumiset

Aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin kuuluvien omaisuuserien kirjanpitoarvoja arvioidaan vuosittain mahdollisen arvonalentumisen viitteiden havaitsemiseksi. Jos viitteitä havaitaan, määritetään kyseisestä omaisuuserästä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Kerrytettävissä oleva rahamäärä arvioidaan lisäksi vuosittain seuraavista omaisuuseristä riippumatta siitä, onko arvonalentumisesta viitteitä: liikearvo, keskeneräiset aineettomat hyödykkeet sekä aineettomat hyödykkeet, joilla on rajoittamaton taloudellinen vaikutusaika. Arvonalentumistappio kirjataan, jos omaisuuserän tai rahavirtaa tuottavan yksikön tasearvo ylittää siitä kerrytettävissä olevan rahamäärän. Arvonalentumistappio kirjataan tuloslaskelmaan.

Rahavirtaa tuottavan yksikön arvonalentumistappio kohdistetaan ensin vähentämään rahavirtaa tuottavalle yksikölle kohdistettua liikearvoa ja sen jälkeen vähentämään tasasuhteisesti muita yksikön omaisuuseriä.

Kerrytettävissä oleva rahamäärä määritetään niin, että se on joko käypä arvo vähennettynä myynnistä aiheutuvilla menoilla tai tätä korkeampi käyttöarvo. Käyttöarvoa määritettäessä arvioidut vastaiset rahavirrat diskontataan nykyarvoonsa perustuen diskonttauskorkoihin, jotka kuvastavat kyseisen rahavirtaa tuottavan yksikön keskimääräistä pääomakustannusta ennen veroja.

Aikaisemmin kirjattu arvonalentumistappio peruutetaan, mikäli kerrytettävissä olevan rahamäärän määrittämisessä käytetyt arviot muuttuvat. Arvonalentumistappio peruutetaan korkeintaan siihen määrään asti, joka omaisuuserälle olisi määritetty kirjanpitoarvoksi poistoilla vähennettynä, jos siitä ei olisi aikaisempina vuosina kirjattu arvonalentumistappiota. Liikearvosta kirjattua arvonalentumistappiota ei peruuteta. Liikearvon arvonalennustestausta on kuvattu tarkemmin liitetiedossa 13. Liikearvon arvonalennustestaus.

Vuokrasopimukset

Vuokrasopimukset, joissa hyödykkeen omistamiselle ominaiset riskit ja edut siirtyvät olennaisilta osin konsernille, luokitellaan rahoitusleasingsopimuksiksi. Rahoitusleasingsopimuksella hankitun hyödykkeen käypä arvo tai tätä alempi tulevien leasingmaksujen nykyarvo merkitään vuokra-ajan alkaessa taseeseen aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin tai sijoituskiinteistöihin (sijoituskiinteistöistä tarkemmin jäljempänä) ja sopimuksesta johtuvat velvoitteet vastaavasti korollisiin velkoihin. Maksettavat leasingvuokrat jaetaan korkokuluun ja velan lyhennykseen. Korkokulu kirjataan tuloslaskelmaan vuokra-aikana siten, että jäljellä olevalle velalle muodostuu samansuuruinen korkoprosentti. Rahoitusleasingsopimuksella hankituista hyödykkeistä kirjataan poistot

ja mahdolliset arvonalentumistappiot. Poistot tehdään konsernin käyttöomaisuushyödykkeiden poistoaikojen mukaisesti tai sitä lyhyemmän vuokra-ajan aikana.

Vuokrasopimukset, joissa olennainen osa omistamiselle ominaisista riskeistä ja eduista jää vuokralle antajalle, luokitellaan muiksi vuokrasopimuksiksi. Muiden vuokrasopimusten perusteella saadut tai maksetut vuokrat kirjataan tuotoiksi tai kuluksi tuloslaskelmaan tasasuuruisina erinä vuokra-ajan kuluessa.

Mikäli myynti- ja takaisinvuokraussopimuksen tuloksena syntyy rahoitusleasingsopimus, mahdollinen myyntivoitto kirjataan velaksi taseeseen ja tuloutetaan vuokra-ajan kuluessa. Mahdollinen myyntitappio kirjataan välittömästi tuloslaskelmaan.

Sijoituskiinteistöt

Sijoituskiinteistöt ovat konsernin ulkopuolisen liiketoiminnan käytössä olevia kiinteistöjä, joita konserni pitää hallussaan hankkiakseen niistä ensisijaisesti vuokratuottoa ja/tai omaisuuden arvonnousua. Sijoituskiinteistöt arvostetaan kertyneillä poistoilla ja mahdollisilla arvonalentumisilla vähennettyyn hankintahintaan noudattaen samoja periaatteita kuin aineellisten käyttöomaisuushyödykkeisiin kuuluvien kiinteistöjen osalta. Sijoituskiinteistöiksi luokitellut kiinteistöt sisältävät sekä omistettuja kiinteistöjä että kiinteistöjä joiden liiketoiminta on myyty, mutta joiden osalta vuokrasopimus on säilynyt konsernilla.

Sijoituskiinteistöjen käyvän arvon määrityksessä käytetään sekä ulkopuolisen kiinteistöarvioijan tekemää markkina-arvoon perustuvaa arviota että itse laadittua kiinteistön tuottoarvoon perustuvaa arviota. Vuokratuotot sijoituskiinteistöistä kirjataan liikevaihtoon. Sijoituskiinteistöihin sisältyy neljä rahoitusleasingsopimuksilla hankittua kylpylähotellia, joiden liiketoiminta on myyty, mutta joiden osalta vuokrasopimus on säilynyt konsernilla. Näiden kohteiden käypää arvoa ei ole esitetty, koska Holiday Clubin vuokrasopimukset ja myyntitiedot eivät ole konsernin tiedossa.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus arvostetaan hankintamenoon tai sitä alempaan nettorealisointiarvoon. Hankintameno määritetään FIFO-menetelmää tai painotetun keskihinnan menetelmää käyttäen ja se sisältää kaikki hankinnasta aiheutuvat välittömät menot. Nettorealisointiarvo on tavanomaisessa liiketoiminnassa saatava arvioitu myyntihinta, josta on vähennetty arvioidut, tuotteen valmiiksi saattamisesta johtuvat menot sekä arvioidut myynnin toteuttamiseksi välttämättömät menot.

Maksettavat osuuskorot ja osingot

Konsernin maksamat osuuspääoman korot ja osingot kirjataan oman pääoman vähennykseksi sille tilikaudelle, jonka aikana omistajat ovat hyväksyneet osuuspääoman koron tai osingon maksettavaksi.

Osuuspääoma

Osuuspääoma koostuu osuuskauppojen osuusmaksujen yhteenlasketusta määrästä Suomen Osuuskauppojen Keskuskuntaan. Osuuskaupan osuuksien lukumäärä määräytyy osuuskaupan jäsenmäärän ja vuotuisten ostojen perusteella.

Varaukset

Varaus kirjataan, kun konsernilla on aikaisemman tapahtuman seurauksena oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite, maksuvelvoitteen toteutuminen on todennäköistä ja velvoitteen määrä on luotettavasti arvioitavissa. Velvoitteeseen liittyvä kolmannelta osapuolelta saatava korvaus kirjataan taseeseen saamisena silloin kun se on käytännössä varma. Varausten määrät arvioidaan jokaisena tilinpäätöspäivänä ja määrät muutetaan vastaamaan parasta arviota tarkasteluhetkellä.

Varaukset voivat liittyä esimerkiksi vajaakäytössä oleviin tiloihin, takuuvarauksiin ja toimintojen uudelleen järjestelyihin.

Myytävänä olevat omaisuuserät ja lopetetut toiminnot

Myytävänä olevaksi omaisuuseräksi luokitellaan sellainen luopumissuunnitelman mukainen erä tai luovutettavien erien ryhmä, josta kertyvä rahamäärä tulee ensisijaisesti omaisuuserän myynnistä eikä sen jatkuvasta käytöstä. Myytäväksi luokitellun erän tai erien ryhmä arvostetaan kirjanpitoarvoon tai sitä alhaisempaan käypään arvoon myynnistä aiheutuvilla menoilla vähennettynä. Myytävänä olevat omaisuuserät ja näihin liittyvät velat esitetään taseessa erillään jatkuvien toimintojen varoista ja veloista siitä lähtien, kun ne on luokiteltu myytävänä oleviksi. Vertailuvuoden tietoja ei luokitella uudelleen.

Lopetettu toiminto on erillinen merkittävä toiminto, josta on jo luovuttu (tai toiminto on poistettu pysyvästi käytöstä) tai se on luokiteltu myytävänä olevaksi. Lopetettujen toimintojen tulos esitetään tuloslaskelmassa omalla rivillään jatkuvien toimintojen tuloksen jälkeen. Myös vertailuvuoden tuloslaskelmatiedot oikaistaan vastaavasti.

IASB:n julkaisemat myöhemmin voimaan tulevat standardi- ja tulkintamuutokset

IFRS 16:n Vuokrasopimukset (voimaan 1.1.2019) korvaa IAS 17:ään sisältyvän nykyisen ohjeistuksen. Tämä tarkoittaa suuria muutoksia erityisesti vuokralle ottajille. IFRS 16:n mukaan vuokralle ottajien on merkittävä lähes kaikista vuokrasopimuksista taseeseensa tulevaisuudessa maksettavia vuokria kuvastava vuokrasopimusvelka sekä käyttöoikeutta koskeva omaisuuserä. Standardi tullaan ottamaan käyttöön käyttäen mukautettua takautuvaa soveltamista jossa vuokrasopimukset lasketaan takautuvasti ikään kuin uutta standardia olisi sovellettu sopimuksien alusta lähtien ja kirjaten kumulatiivinen vaikutus kertyneisiin voittovaroihin standardin käyttöönottohetkellä. Käyttöönotto kasvattaa taseen pysyviä vastaavia 929,7 miljoonaa euroa, laskennallisia verosaamisia 22,1 miljoonaa euroa ja taseen korollisia velkoja 1 040,2 miljoonaa euroa. Kertyneisiin voittovaroihin kirjattavan takautuvan laskennan vaikutus on -88,4 miljoonaa euroa voittovaroja pienentävä. Lisäksi vuokramenon jakautuminen konsernitilinpäätöksessä poistoon ja korkokuluun tulee muuttamaan konsernituloslaskelman rakennetta ja aiheuttamaan tilikaudella 1.1.-31.12.2019 -0,7 miljoonaa euroa kulua konsernin tulokseen.

Muut julkaistut ja myöhemmin voimaan tulevat standardit ja tulkinnat sekä niiden muutokset eivät ole alustavan arvion mukaan merkityksellisiä konsernille.

1. Segmentti-informaatio

Ylimmän johdon raportointia varten SOK-yhtymän liiketoiminta on jaettu viiteen liiketoimintasegmenttiin. Segmenttijako perustuu toimialajakoon.

SOK-yhtymän raportoitavat segmentit

Marketkauppa

SOK-yhtymä harjoittaa marketkauppaa Baltiassa ja Venäjällä tytäryhtiöidensä kautta. AS Prisma Peremarketilla on viisi hypermarkettia Tallinnassa, yksi Narvassa ja kaksi Tartossa. OOO Prismalla on kymmenen supermarkettia ja kuusi hypermarkettia Pietarissa.

Matkailu- ja ravitsemiskauppa

SOK-yhtymässä matkailu- ja ravitsemiskauppaa harjoittavat Sokotel Oy Suomessa, AS Sokotel Virossa sekä OOO Sokotel Venäjällä. SOK-yhtymän hotellit toimivat Sokos Hotels ja Radisson Blu -brändien alla. Kotimaassa Sokotel Oy:llä on 14 Sokos Hotellia ja 7 Radisson Blu -hotellia. Tallinnassa palvelee Original Sokos Hotel Viru ja Solo Sokos Hotel Estoria ravintoloineen. Pietarissa OOO Sokotelilla on kolme Sokos Hotellia, joista yksi on kylpylähotelli.

Kiinteistöliiketoiminta

SOK-yhtymän kiinteistöliiketoiminnan tehtävänä on yhtymän kiinteistöomistuksen tuotosta ja arvon kehittymisestä huolehtiminen. Kiinteistöliiketoiminnan liikevaihto muodostuu yhtymän toiminnoilta ja ulkopuolisilta perittävistä vuokra- ja kiinteistöpalvelutuotoista.

Hankinta- ja palvelutoiminta

Inex Partners Oy tarjoaa päivittäis-, käyttö- sekä erikoistavaroiden logistiikkapalveluja vähittäiskauppaketjuille. Meira Nova Oy tarjoaa päivittäistavararoiden hankinta- ja logistiikkapalveluja hotelli-, ravintola- ja catering-alan toimipaikoille.

SOK-yhtymän palvelutoimintojen tavoitteena on kehittää toimintamalleja ja prosesseja niin, että S-ryhmän liiketoiminnoille tuotetaan mahdollisimman paljon lisäarvoa. Palvelutoiminnot kehittävät ja ylläpitävät koko S-ryhmän kilpailukykyä lisääviä liiketoimintamalleja ja tuottavat kustannustehokkaasti palveluja S-ryhmän käyttöön. Yhteiset palvelutoiminnot hoitavat niitä S-ryhmän palvelutoimintoja, joiden keskittämisestä on saatavissa kustannussäästöjä tai toiminnan laadullista paranemista.

Pankkitoiminta

S-Pankki Oy:n tehtävänä on tuottaa osuuskauppojen asiakasomistajille kilpailukykyisiä peruspankkipalveluita. Samalla kauppapankki vahvistaa asiakasuskollisuutta ja säästää liiketoimintojen kustannuksia. Pankkitoimintana raportoidaan SOK-yhtymän osuus S-Pankki -konsernista yhdisteltävästä tuloksesta.

Segmenttiraportoinnin periaatteet SOK-yhtymässä ja täsmäytys IFRS-tilinpäätökseen

SOK-yhtymän ylimmän johdon raportoinnissa raportoitavia eriä ovat liikevaihto, liiketulos, operatiivinen tulos, investoinnit, realisoinnit sekä käyttöpääoma. Operatiivinen raportointi perustuu suomalaiseen kirjanpitolainsäädäntöön ja operatiivisen laskennan periaatteisiin. Kukin segmentti raportoidaan segmentin sisäisillä erillä eliminoituna. Esimerkiksi hankinta- ja palvelutoiminnan liikevaihdosta on eliminoitu segmenttiin kuuluvien yhtiöiden sisäinen liikevaihto. Operatiivisen raportoinnin liikevaihto täsmäytetään kirjanpidon IFRS-liikevaihtoon. Kirjanpidon liikevaihto on ulkoinen liikevaihto, josta on eliminoitu kaikki konsernin sisäiset erät. Operatiivisen raportoinnin ja kirjanpidon liikevaihdossa ei ole olennaisia eroja.

Liiketuloksen laskennassa käytetään suomalaisen kirjanpitolainsäädännön mukaisia arvostuksia. Segmentille kohdistetaan sille aiheuttamisperiaatteella kuuluvat tuotot ja kulut. Liiketuloksen täsmäytyksestä IFRS:n mukaiseen tulokseen ennen veroja käyvät ilmi ne erät, jotka jäävät operatiivisen tuloksen ulkopuolelle. Näitä ovat muun muassa rahoitustuotot ja -kulut, myyntivoitot ja -tappiot, kertaluonteiset liiketoiminnan lopettamiskustannukset sekä IFRS erät.

SOK-yhtymän operatiivisessa raportoinnissa varoja ei kohdisteta eikä raportoida käyttöpääomaa lukuunottamatta.

Segmentti-informaatio 31.12.2018

2018 Milj. €	Marketkauppa	Matkailu- ja ravitsemiskauppa	Hankinta- ja palvelutoiminta	Kiinteistö-liiketoiminta	Pankkitoiminta	Sisäiset eliminoinnit ja muut	Operatiivinen raportointi yhteensä
Liikevaihto	283,7	270,1	6 792,0	85,1		-131,3	7 299,7
Liiketulos	-6,3	32,6	12,0	17,8	3,9	-1,2	58,9
Investoinnit	2,5	12,8	42,4	55,4		0,2	113,2
Realisoinnit	0,2	0,0	1,6	21,3		0,0	23,0

Liikevaihdon täsmäytys	
Raportoitava operatiivisen laskennan liikevaihto	7 299,7
Konsernieliminoinnit	3,8
Liikevaihto IFRS	7 303,5
Tuloksen täsmäytys	
Raportoitavien segmenttien liiketulos	58,9
SOK-yhtymässä liiketuloksen ulkopuolisia eriä:	
Rahoitustuotot ja -kulut (FAS)	0,5
Raportoitavien segmenttien operatiivinen tulos	59,4
Käyttöomaisuuden myyntivoitot ja -tappiot	-1,4
Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut	-0,4
Varauksien muutokset	0,0
Johdannaisten arvostusvoitot ja -tappiot	0,4
Arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä	-4,4
Liiketulokseen sisältyvät IFRS oikaisut	1,8
Tulos ennen veroja IFRS	55,4
Konsernitason lisätiedot, ulkoiset tuotot	
Myynti S-ryhmälle	6 335,1
Muu Kotimaan myynti	631,6
Ulkomaat	333,0
Liikevaihto yhteensä	7 299,7
Marketkauppa	283,7
Matkailu- ja ravitsemiskauppa	274,0
Hankinta- ja palvelutoiminta	6 660,8
Kiinteistöliiketoiminta	85,1
Liikevaihto yhteensä	7 303,5
Konsernitason lisätiedot, aineelliset- ja aineettomat hyödykkeet	
Kotimaa	410,1
Ulkomaat	50,1
Aineelliset- ja aineettomat hyödykkeet yhteensä	460,2

Segmentti-informaatio 31.12.2017

2017 Milj. €	Marketkauppa	Matkailu- ja ravitsemiskauppa	Hankinta- ja palvelutoiminta	Kiinteistö-liiketoiminta	Pankkitoiminta	Sisäiset eliminoinnit ja muut	Operatiivinen raportointi yhteensä
Liikevaihto	355,9	269,7	6 461,2	82,0		-109,0	7 059,7
Liiketulos	-25,5	30,9	6,9	15,1	6,6	0,8	34,7
Investoinnit	1,6	8,7	32,8	14,8		0,0	57,9
Realisoinnit	0,1	0,0	3,4	0,0			3,5
Liikevaihdon täsmäytys							
Raportoitava operatiivisen laskennan liikevaihto				7 059,7			
Konsernieliminoinnit				3,8			
Liikevaihto IFRS				7 063,6			
Tuloksen täsmäytys							
Raportoitavien segmenttien liiketulos				34,7			
SOK-yhtymässä liiketuloksen ulkopuolisia eriä:							
Rahoitustuotot ja -kulut (FAS)				6,8			
Raportoitavien segmenttien operatiivinen tulos				41,5			
Käyttöomaisuuden myyntivoitot ja -tappiot				-1,5			
Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut				-14,4			
Varauksien muutokset				-11,1			
Johdannaisten arvostusvoitot ja -tappiot				-0,5			
Arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä				-9,8			
Liiketulokseen sisältyvät IFRS oikaisut				0,8			
Tulos ennen veroja IFRS				5,0			
Konsernitason lisätiedot, ulkoiset tuotot							
Myynti S-ryhmälle				6 052,7			
Muu Kotimaan myynti				601,4			
Ulkomaat				405,7			
Liikevaihto yhteensä				7 059,7			
Marketkauppa				355,7			
Matkailu- ja ravitsemiskauppa				273,5			
Hankinta- ja palvelutoiminta				6 352,3			
Kiinteistöliiketoiminta				82,0			
Liikevaihto yhteensä				7 063,6			
Konsernitason lisätiedot, aineelliset- ja aineettomat hyödykkeet							
Kotimaa				411,3			
Ulkomaat				42,7			
Aineelliset- ja aineettomat hyödykkeet yhteensä				454,0			

2. Liiketoiminnan muut tuotot

Milj. €	2018	2017
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden sekä kiinteistöyhtiöiden myyntivoitot	2,3	0,9
Muut	0,3	0,7
Yhteensä	**2,6**	**1,6**

3. Työsuhde-etuuksista aiheutuneet kulut

Milj. €	2018	2017
Palkat ja palkkiot	206,5	189,3
Eläkekulut, maksupohjaiset eläkejärjestelyt	36,1	34,2
Eläkekulut, etuuspohjaiset eläkejärjestelyt		-0,7
Muut henkilösivukulut	10,6	12,8
Yhteensä	**253,2**	**235,6**

Henkilöstön lukumäärä keskimäärin:	**2018**	**2017**
Marketkauppa	1 688	2 371
Matkailu-ja ravitsemiskauppa	1 533	1 555
Hankinta- ja palvelutoimintatoiminta	3 013	2 567
Yhteensä	**6 234**	**6 493**

Henkilöstön lukumäärä keskimäärin on laskettu keskiarvona neljännesvuosien lopun henkilökunnan lukumääristä.

Eläkkeet

Kuvaus konsernin eläkejärjestelyistä
Konsernin kotimaisten yhtiöiden henkilöstön lakisääteinen eläketurva on hoidettu kotimaisessa eläkevakuutusyhtiössä. Lakisääteinen työeläketurva on maksupohjainen järjestely. Konsernin ulkomaisilla tytäryhtiöillä on erilaisia maksupohjaisia eläkejärjestelyjä, jotka noudattavat eri maiden paikallisia sääntöjä ja käytäntöjä. Konsernin ylimpään johtoon kuuluvilla henkilöillä on lisäeläkejärjestely, joka on hoidettu Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Elossa. Tilikauden 2017 aikana etuuspohjainen lisäeläkejärjestely on purettu ja muutettu maksuperusteiseksi.

Etuuspohjaiset eläkejärjestelyt

Milj. €	2018	2017
Tuloslaskelman etuuspohjainen eläkekulu määräytyy seuraavasti		
Tilikauden työsuoritukseen perustuvat menot		
Nettokorkomenot		
Järjestelyn purkamisesta aiheutuneet palautukset		-0,7
Tuloslaskelman eläke- ja korkokulut yhteensä	**0,00**	**0,7**
Eläkevelvoitteiden muutokset		
Järjestelyyn kuuluvat velvoitteet tilikauden alussa		6,4
Velvoitteen täyttämiset		-6,4
Järjestelyyn kuuluvat velvoitteet tilikauden lopussa	**0,0**	**0,0**
Järjestelyyn kuuluvien varojen muutokset		
Järjestelyyn kuuluvien varojen käyvät arvot tilikauden alussa		5,8
Tilikauden maksut järjestelyyn		-0,1
Velvoitteen täyttämiset		-5,7
Järjestelyyn kuuluvien varojen käyvät arvot tilikauden lopussa	**0,0**	**0,0**

4. Poistot ja arvonalentumiset

Milj. €	2018	2017
Poistot		
Aineelliset hyödykkeet		
Rakennukset ja rakennelmat	21,1	21,4
Koneet ja kalusto	12,8	16,0
Muut aineelliset hyödykkeet	0,3	0,3
Aineettomat hyödykkeet		
Muut aineettomat hyödykkeet	18,1	22,8
Sijoituskiinteistöt	3,4	3,7
Yhteensä	**55,7**	**64,3**
Arvonalentumiset		
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet		
Rakennukset ja rakennelmat	4,1	7,1
Koneet ja kalusto	0,5	3,8
Muut aineelliset hyödykkeet	0,0	0,0
Aineettomat hyödykkeet		
Muut aineettomat hyödykkeet	0,0	1,5
Muut pitkävaikutteiset menot	0,7	
Sijoituskiinteistöt	0,2	
Yhteensä	**5,5**	**12,5**
Aineellisten hyödykkeiden arvonalennukset liittyvät Latvian ja Liettuan toimintojen alasajoon sekä yhden toimipisteen lakkauttamiseen Venäjällä.		
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	**61,2**	**76,8**

5. Liiketoiminnan muut kulut

Milj. €	2018	2017
Toimitilavuokrat	138,1	130,3
Markkinointikulut	9,4	8,8
Markkinointikulut	18,1	19,6
Kalusto- ja tarvikekulut	155,0	142,5
Kiinteistöjen hoitokulut	39,2	40,3
Muut liikekulut	29,2	52,6
Yhteensä	**389,0**	**394,0**

6. Tilintarkastajan palkkiot

Milj. €	2018	2017
Tilintarkastuspalkkiot	0,4	0,5
Todistukset ja lausunnot	0,0	0,0
Veroneuvonta	0,0	0,0
Muut palkkiot	0,4	0,1
Yhteensä	**0,8**	**0,6**

7. Rahoitustuotot ja -kulut

Milj. €	2018	2017
Rahoitustuotot		
Korkotuotot lainoista ja saamisista	2,7	3,6
Osinkotuotot myytävissä olevista sijoituksista	0,1	2,4
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien johdannaisten tuotot	1,0	0,0
Muut rahoitustuotot	0,5	0,0
Yhteensä	**4,3**	**6,0**
Rahoituskulut		
Korkokulut jaksotettuun hankintamenoon arvostettavista rahoitusveloista	7,5	8,2
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien johdannaisten kulut	0,4	0,0
Muut rahoituskulut	2,1	0,8
Yhteensä	**10,0**	**9,0**
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	**-5,7**	**-2,9**

8. Rahoitusinstrumenteista tuloslaskelmaan kirjatut erät

Milj. €	2018	2017
Liiketoiminnan muissa tuotoissa		
Myyntivoitto osakkeista ja osuuksista	0,4	0,1
Materiaali- ja palveluostoissa		
Nettokurssierot ostoveloista	-0,1	0,5
Nettokulu suojaamistarkoituksessa pidettävistä ja suojauslaskennan alaisista johdannaisista	1,7	-1,6
Rahoitustuotoissa ja -kuluissa		
Nettotuotto osakkeista ja osuuksista	0,1	2,3
Korkotuotot saamisista ja rahavaroista	2,7	3,6
Nettokurssierot saamisista ja rahavaroista	-1,0	-0,7
Nettotuotto suojaamistarkoituksessa pidettävistä johdannaisista	0,2	0
Korkokulut muista rahoitusveloista	-7,7	-8,1
Nettokurssierot muista rahoitusveloista	0	0
Yhteensä	-3,8	-4,0

Yhteenveto IFRS 9:n mukaisissa kategorioissa	**2018**	**2017**
Jaksotettuun hankintamenoon arvostettavat rahoitusvarat	1,6	2,9
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta arvostettavat rahoitusvarat (IAS 39)		2,5
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavat rahoitusvarat ja -velat	2,9	-3,0
Jaksotettuun hankintamenoon arvostettavat rahoitusvelat	-7,8	-7,7
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavat rahoitusvelat		
Suojauslaskennan alaiset johdannaissopimukset	-0,6	1,4
Yhteensä	**-3,9**	**-4,0**

Tuottoina, kuluina, voittoina ja tappioina esitetään ainoastaan SOK-yhtymän ulkoiset erät.

Materiaali- ja palveluostoihin kirjattu suojaamistarkoituksessa pidettävien johdannaisten nettokulu koostuu johdannaisista, jotka on tehty ostojen suojaamistarkoituksessa, mutta joihin ei ole sovellettu suojauslaskentaa.

Kulut jaksotettuun hankintamenoon arvostettavista veloista sisältää takausprovisiokulut.

9. Tuloverot

Milj. €	2018	2017
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuvat verot	-2,1	-3,9
Edellisten tilikausien verot	2,3	0,1
Laskennallisten verojen muutos	-6,8	0,8
Yhteensä	**-6,7**	**-3,0**

Tuloslaskelman verokulun ja konsernin kotimaan voimassaolevalla verokannalla laskettujen verojen välinen täsmäytyslaskelma:

Milj. €	2018	2017
Tulos ennen veroja	55,4	5,0
Verot emoyhtiön verokannan mukaan	-11,1	-1,0
Ulkomaalaisten tytäryhtiöiden erilaisten verokantojen vaikutus	-0,1	-1,7
Verovapaiden tulojen vaikutus	0,7	0,3
Vähennyskelvottomien kulujen vaikutus	-0,3	-0,4
Osuus osakkuusyritysten tuloksesta veroilla vähennettynä	1,5	2,3
Kirjaamattomat laskennalliset verosaamiset	-2,3	-2,7
Edellisten tilikausien verot	2,3	0,1
Liiketoimintojen yhdistämiset	2,8	
Muut erät	-0,2	0,1
Verot tuloslaskelmassa	**-6,7**	**-3,0**

Muihin laajan tuloksen eriin liittyvät verot

2018

Milj. €	Ennen veroja	Verovaikutus	Verojen jälkeen
Rahavirran suojaukset	-0,1	0,0	-0,1
Yhteensä	-0,1	0,0	-0,1

2017

Milj. €	Ennen veroja	Verovaikutus	Verojen jälkeen
Rahavirran suojaukset	-4,2	0,8	-3,3
Yhteensä	-4,2	0,8	-3,3

10. Aineelliset hyödykkeet

2018 Milj. €	Maa- ja vesialueet	Raken-nukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Keskeneräiset hankinnat ja ennakko-maksut	Yhteensä
Hankintameno						
Hankintameno 1.1.	8,8	487,6	140,4	8,4	3,8	649,1
Liiketoimintojen yhdistäminen	0,3	27,9				28,2
Muuntoerot	0,0	-5,1	-3,8		0,0	-8,9
Lisäykset	0,0	9,7	4,0	0,0	10,4	24,1
Vähennykset	-0,3	-14,4	-15,9	0,0		-30,6
Siirrot erien välillä		7,3	6,3	-2,0	-8,6	3,0
Hankintameno 31.12.	**8,8**	**513,1**	**131,1**	**6,4**	**5,6**	**665,0**
Kertyneet poistot						
Kertyneet poistot 1.1.	-0,2	-193,1	-98,4	-1,4	0,0	-293,0
Liiketoimintojen yhdistäminen		-1,7				-1,7
Muuntoerot		1,8	2,8			4,7
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot		6,7	15,6	0,0		22,3
Tilikauden poistot		-26,1	-13,3	-0,3		-39,7
Arvonalentumiset		-4,1	-0,1	0,0		-4,2
Kertyneet poistot 31.12.	**-0,2**	**-216,5**	**-93,3**	**-1,7**	**0,0**	**-311,6**
Kirjanpitoarvo 1.1.2018	**8,6**	**294,5**	**42,0**	**7,1**	**3,8**	**356,0**
Kirjanpitoarvo 31.12.2019	**8,6**	**296,6**	**37,8**	**4,8**	**5,6**	**353,4**

1) Myytävänä olevissa omaisuuserissä esitetään kolme kiinteistöä.
2) Arvonalennukset liittyvät Latvian ja Liettuan toimintojen alasajoon sekä yhden toimipisteen lakkauttamiseen Venäjällä.

Aineellisten hyödykkeiden hankintamenoon sisältyy rahoitusleasingsopimuksella vuokrattuja hyödykkeitä seuraavasti:

31.12.2018 Milj. €	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Yhteensä
Hankintameno	217,5	14,6	**232,1**
Kertyneet poistot	-93,9	-11,5	**-105,4**
Kirjanpitoarvo	123,6	3,1	**126,7**

2017 Milj. €	Maa- ja vesialueet	Raken-nukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Keskeneräiset hankinnat ja ennakko-maksut	Yhteensä
Hankintameno						
Hankintameno 1.1.	8,7	494,1	165,7	6,3	8,2	683,0
Liiketoimintojen yhdistäminen	0,0	-4,5	0,2		0,0	-4,3
Muuntoerot	0,1	5,6	7,0	2,0	16,2	31,0
Lisäykset		-12,8	-39,2			-52,0
Vähennykset	0,0	17,4	6,8	0,1	-20,5	3,7
Siirrot erien välillä		-12,2	-0,1			-12,3
Hankintameno 31.12.	**8,8**	**487,6**	**140,4**	**8,4**	**3,8**	**649,1**
Kertyneet poistot						
Kertyneet poistot 1.1.	-0,2	-178,4	-115,9	-1,0		-295,5
Liiketoimintojen yhdistäminen		1,9	-1,0			0,9
Muuntoerot		12,7	36,6			49,3
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot		-26,8	-14,2	-0,3		-41,3
Tilikauden poistot		-7,1	-3,8	0,0		-10,9
Arvonalentumiset		4,5	0,0			4,5
Kertyneet poistot 31.12.	**-0,2**	**-193,1**	**-98,4**	**-1,4**	**0,0**	**-293,0**
Kirjanpitoarvo 1.1.2017	**8,6**	**315,7**	**49,7**	**5,3**	**8,2**	**387,5**
Kirjanpitoarvo 31.12.2017	**8,6**	**294,5**	**42,0**	**7,1**	**3,8**	**356,0**

1) Myytävänä olevissa omaisuuserissä esitetään kolme kiinteistöä.
2) Arvonalennukset liittyvät Latvian ja Liettuan toimintojen alasajoon sekä yhden toimipisteen lakkauttamiseen Venäjällä.

Aineellisten hyödykkeiden hankintamenoon sisältyy rahoitusleasingsopimuksella vuokrattuja hyödykkeitä seuraavasti:

31.12.2017 Milj. €	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Yhteensä
Hankintameno	217,5	13,9	**231,5**
Kertyneet poistot	-84,3	-10,0	**-94,3**
Kirjanpitoarvo	133,3	3,9	**137,2**

11. Sijoituskiinteistöt

Milj. €	2018	2017
Hankintameno 1.1.	87,1	94,2
Lisäykset	0,4	0,0
Vähennykset	0,0	
Siirrot erien välillä	0,0	0,5
Siirto myytävänä oleviin omaisuuseriin		-7,6
Hankintameno 31.12.	**87,5**	**87,1**
Kertyneet poistot 1.1.	-59,6	-58,1
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0,0	-0,2
Tilikauden poistot	-3,5	-3,9
Siirto myytävänä oleviin omaisuuseriin		0,0
Kertyneet poistot 31.12.	**-63,1**	**-62,2**
Kirjanpitoarvo 1.1.	**27,5**	**36,1**
Kirjanpitoarvo 31.12.	**24,3**	**25,0**
Käypä arvo [1)]	**91,5**	**111,9**

Sijoituskiinteistöt luokitellaan käyvän arvon hierarkiatasolle 3. Hierarkiatasolle 3 sisällytetään erät joiden käyvän arvon määrittämisessä on käytetty omaisuuserää tai velkaa koskevia syöttötietoja, jotka eivät perustu havainnoitavissa olevaan markkinatietoon.

Sijoituskiinteistöjen käyvät arvot perustuvat osin ulkopuolisen asiantuntijan tekemiin arvioihin ja osin yhtiön omaan arviointiin. Itse arvioitujen kiinteistöjen arvot perustuvat kauppa-arvoon joka määritetään markkinoilla ennen arviointiajankohtaa toteutuneiden kauppojen ja vallitsevan markkinatilanteen perusteella. Käyvän arvon määritys on tehty puolivuosittain ja raportoitu virallisen raportoinnin yhteydessä.

2) Sijoituskiinteistöihin sisältyy neljä rahoitusleasingsopimuksilla hankittua kylpylähotellia, joiden liiketoiminta on myyty, mutta joiden osalta vuokrasopimus on säilynyt konsernilla. Näiden kohteiden käypää arvoa ei voida luotettavasti määrittää, koska Holiday Clubin vuokrasopimukset ja myyntitiedot eivät ole Konsernin tiedossa. Kohteiden kirjanpitoarvot olivat SOK-Yhtymän taseessa yhteensä 6,2 miljoonaa euroa (8,9 milj.€ 31.12.2017). Näiden kohteiden arvoa ei sisälly esitettyyn käypään arvoon.

12. Aineettomat hyödykkeet

2018 Milj. €	Liikearvo	Muut aineettomat oikeudet	Keskeneräiset hankinnat ja ennakkomaksut	Yhteensä
Hankintameno				
Hankintameno 1.1.	9,5	126,8	39,4	175,7
Muuntoerot		-1,5		-1,5
Lisäykset		1,1	28,7	29,8
Vähennykset sekä konsernireservin lisäykset		-9,7		-9,7
Siirrot erien välillä	1,7	7,3	-12,0	-3,0
Hankintameno 31.12.	**11,2**	**124,1**	**56,1**	**191,3**
Kertyneet poistot				
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	-1,2	-104,0		-105,3
Muuntoerot		0,3		0,3
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot		9,7		9,7
Tilikauden poistot		-13,3		-13,3
Arvonalentumiset sekä konsernireservin tuloutukset		0,0		-16,5
Kertyneet poistot 31.12.	**-1,2**	**-107,4**		**-108,7**
Kirjanpitoarvo 1.1.2018	**8,2**	**22,8**	**39,4**	**70,4**
Kirjanpitoarvo 31.12.2018	**9,9**	**16,6**	**56,1**	**82,7**

2017 Milj. €	Liikearvo	Muut aineettomat oikeudet	Keskeneräiset hankinnat ja ennakkomaksut	Yhteensä
Hankintameno				
Hankintameno 1.1.	14,0	147,4	22,7	184,1
Muuntoerot		-0,2		-0,2
Lisäykset		1,0	26,2	27,2
Vähennykset sekä konsernireservin lisäykset	-4,5	-26,7		-31,3
Siirrot erien välillä		5,3	-9,5	-4,2
Hankintameno 31.12.	**9,5**	**126,8**	**39,4**	**175,7**
Kertyneet poistot				
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	-5,8	-111,1		-116,9
Muuntoerot		0,2		0,2
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	2,2	26,7		28,9
Tilikauden poistot		-16,0		-16,0
Arvonalentumiset sekä konsernireservin tuloutukset	2,3	-3,9		-1,5
Kertyneet poistot 31.12.	**-1,2**	**-104,0**		**-105,3**
Kirjanpitoarvo 1.1.2017	**8,2**	**36,3**	**22,7**	**67,2**
Kirjanpitoarvo 31.12.2017	**8,2**	**22,8**	**39,4**	**70,4**

13. Liikearvon arvonalennustestaus

Milj. €	2018	Diskonttaus-korko, %	2017	Diskonttaus-korko, %
Sokos Hotels -ketju	7,4	6,1	7,4	8,2
S-Herkkukeittiö	1,7			
LB Kiel Tampere Ab / Kiinteistö Oy Hotelli Tammer	0,8		0,8	
Yhteensä	**9,9**		**8,2**	

SOK-yhtymässä ei ole liikearvojen lisäksi muita aineettomia hyödykkeitä, joiden taloudellinen vaikutusaika on rajoittamaton.

SOK-yhtymän rahavirtaa tuottavat yksiköt on määritelty liiketoimintasegmenttiä alemmalle tasolle. Pääsääntöisesti rahavirtaa tuottavanayksikkönä on juridinen yhtiö. Matkailu- ja ravitsemiskaupassa liikearvoa seurataan ja testataan ketjutasoilla. Sokos Hotel Tammerin liikearvon testaus perustuu Tampereella sijaitsevan kiinteistökohteen käypään arvoon vähennettynä myyntikuluilla. Käypää arvoa on verrattu kiinteistöyhtiön tasearvon ja kiinteistöön kohdistuvien konsernierien yhteismäärään. Käypä arvo ylittää selvästi yhtiön tasearvon konsernissa tilinpäätöksissä 2017 ja 2018.

Arvonalentumiset

Tilinpäätöksessä 2018 ja 2017 ei ollut arvonalennustestausten perusteella tarvetta tehdä arvonalennuksia liikearvoista.

Testaus ja herkkyysanalyysi

Arvonalennustestauksessa liiketoiminnasta kerrytettävissä oleva rahamäärä perustuu käyttöarvolaskelmiin. Käyttöarvo on laskettu ennakoitujen diskontattujen rahavirtojen perusteella. Ennakoidut rahavirrat perustuvat johdon hyväksymiin taloudellisiin suunnitelmiin, jotka kattavat viiden vuoden ajanjakson. Tämän ajanjakson jälkeiset rahavirrat on extrapoloitu käyttämällä 2 prosentin kasvutekijää, joka arvion mukaan ei ylitä toimialojen pitkän aikavälin toteutunutta kasvua. Diskonttauskorkona on käytetty toimialoittain ja maittain määritettyä keskimääräistä painotettua pääoman tuottovaatimusta (WACC) ottaen huomioon testattavaan yksikköön liittyvät erityiset riskit. Tuottovaatimuksen pääomarakenne perustuu toimialan keskiarvoon ja toimialakohtaiseen betakertoimeen.

Keskeiset muuttujat arvonalentumistestauksessa ovat diskonttauskorko, käyttökateprosentti sekä viiden vuoden ennustejakson jälkeinen kasvutekijä. Arvioitaessa Sokos Hotels -ketjun liikearvoa minkään käytetyn keskeisen muuttujan ennakoitavissa oleva mahdollinen muutos ei johtaisi tilanteeseen, joka aiheuttaisi arvonalennustarpeen.

14. Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä

Milj. €	2018	2017
Kirjanpitoarvo 1.1.	181,8	177,5
Osuus tilikauden tuloksesta	7,3	11,7
Saadut osingot	-1,7	-4,2
Lisäykset/vähennykset	12,2	-3,0
Muuntoerot	-3,1	-0,3
Kirjanpitoarvo 31.12.	**196,6**	**181,8**

Merkittävimmät osakkuusyritykset

SOK-yhtymän liiketoimintaa harjoittavista osakkuusyrityksistä merkittävin on S-ryhmään kuuluva, pankkitoimintaa harjoittava S-Pankki Oy. S-Pankki tarjoaa osuuskauppojen asiakasomistajille pankkipalveluita päivittäisasiointiin ja sen tuotevalikoima koostuu käyttö- ja säästötileistä, rahastoista ja varainhoidon palveluista, kulutusluotoista ja vakuudellisista lainoista, kansainvälisistä maksukorteista sekä verkkopankista ja mobiilipankista.

SOK osti helmikuun lopussa osakkuusyhtiönsä Russian and Baltics Retail Properties Ky –kiinteistörahaston (RBRP) kaikki osakkeet.

Taloudellisen informaation yhteenveto olennaisista osakkuusyrityksistä

	S-Pankki Oy		Russian and Baltics Retail Properties Ky	
Milj. €	**2018**	**2017**	**2018**	**2017**
Lyhytaikaiset varat	1 745,5	1 543,9		6,3
Pitkäaikaiset varat	4 718,6	4 140,5		39,8
Lyhytaikaiset velat	6 002,9	5 245,6		32,0
Pitkäaikaiset velat	2,9	11,2		
Liikevaihto [1)]	74,0	73,3		7,3
Tilikauden tulos	10,2	17,6		1,2
Muut laajan tuloksen erät	-5,5	0,1		-0,4
Osakkuusyhtiön taloudellisen informaation täsmäyttäminen konsernin kirjaamaan tasearvoon				
Osakkuusyrityksen nettovarat	458,3	427,7		14,1
Konsernin omistusosuus %	38 %	38 %		20 %
Konsernin osuus nettovaroista	171,9	160,4		2,8
Muut oikaisut	1,8	-0,1		
Osakkuusyrityksen tasearvo konsernin taseessa	173,7	160,3		2,8

Muut osakkuusyritykset

2018 **Milj. €**	**Varat**	**Velat**	**Liikevaihto**	**Tulos**	**Omistus %**
Finnfrost Oy	23,9	19,5	404,7	0,1	50,0 %
Coop Trading A/S	12,0	2,2	13,3	0,1	25,0 %
Muut	4,8	0,1	0,5	0,0	

2017 **Milj. €**	**Varat**	**Velat**	**Liikevaihto**	**Tulos**	**Omistus %**
Finnfrost Oy	48,1	43,7	439,0	0,3	50,0 %
Coop Trading A/S	10,8	0,9	12,1	0,0	25,0 %
Muut	4,9	0,2	0,5	0,0	

1) S-Pankki Oy:n osalta liikevaihtona on esitetty korkokate.

Merkittävimmät yhteisyritykset

North European Oil Trade Oy (NEOT) on Suomen Osuuskauppojen Keskuskunnan ja St1 Nordic Oy:n yhteisesti omistama polttonesteiden hankintayhtiö. NEOT:n tehtävä on hankkia ja toimittaa omistajilleen polttonesteet mahdollisimman kilpailukykyiseen hintaan.

Taloudellisen informaation yhteenveto olennaisista yhteisyrityksistä

	North European Oil Trade Oy	
Milj. €	**2018**	**2017**
Lyhytaikaiset varat	896,2	428,9
Lyhytaikaisiin varoihin sisältyvät rahavarat	25,4	22,2
Pitkäaikaiset varat	0,1	7,7
Lyhytaikaiset velat	883,3	428,0
Lyhytaikaisiin velkoihin sisältyvät rahoitusvelat	345,5	297,9
Pitkäaikaiset velat		
Liikevaihto	5 477,5	2 521,9
Poistot		1,3
Korko- ja rahoitustuotot		6,1
Korko- ja rahoituskulut		13,1
Tuloverokulu (+) tai -tuotto (-)		0,0
Tilikauden tulos		0,0
Osakkuusyrityksestä kaudella saadut osingot	0,1	0,1
Osakkuusyhtiön taloudellisen informaation täsmäyttäminen konsernin kirjaamaan tasearvoon		
Osakkuusyrityksen nettovarat	12,9	8,6
Konsernin omistusosuus %	51 %	51 %
Konsernin osuus nettovaroista	6,6	4,4
Muut oikaisut	3,6	5,6
Osakkuusyrityksen tasearvo konsernin taseessa	10,2	9,9

2018 **Milj. €**	**Varat**	**Velat**	**Liikevaihto**	**Tulos**	**Omistus %**
Kauppakeskus Mylly Oy	137,2	110,8	20,0	6,0	50,0 %

2017 **Milj. €**	**Varat**	**Velat**	**Liikevaihto**	**Tulos**	**Omistus %**
Kauppakeskus Mylly Oy	137,3	113,6	19,4	5,9	50,0 %

SOK-yhtymä omistaa North European Oil Trade Oy:stä 50,8 prosenttia. SOK-yhtymä käyttää yhtiössä osakassopimukseen perustuen yhteistä määräysvaltaa ST1:n kanssa, joten yhtiötä käsitellään yhteisyrityksenä.

Kaikki SOK-yhtymän osakkuus- ja yhteisyritykset ovat listaamattomia.

S-Pankki ja Kauppakeskus Mylly on yhdistelty konserneina.

15. Pitkäaikaiset rahoitusvarat

Myytävissä olevat rahoitusvarat

Milj. €	**2018**	**2017**
Osakkeet ja osuudet		
Kirjanpitoarvo 1.1.	39,1	41,0
Lisäykset	0,3	0,2
Vähennykset	0,0	-2,1
Kirjanpitoarvo 31.12.	**39,4**	**39,1**

Osakkeet ja osuudet sisältävät listaamattomien yhtiöiden osakkeita. Listaamattomat osakkeet esitetään hankintahintaan, ellei käypää arvoa ole luotettavasti määritettävissä.

Lainat ja muut saamiset

Milj. €	**2018**	**2017**
Saamiset omistusyhteysyrityksiltä	20,0	20,0
Pääomalainasaamiset muilta	0,6	0,6
Pitkäaikaiset lainasaamiset	10,0	40,2
Muut pitkäaikaiset saamiset	2,4	2,5
Lainat ja muut saamiset yhteensä	**33,0**	**63,3**
Pitkäaikaiset rahoitusvarat yhteensä	**72,4**	**102,4**

16. Laskennalliset verot

Laskennallisten verojen muutokset vuoden 2018 aikana

Laskennalliset verosaamiset **Milj. €**	**01/01/2018**	**Kirjattu tulos-laskelmaan**	**Laajaan tulos-laskelmaan kirjatut erät**	**Kurssierot**	**31/12/2018**
Vahvistetut tappiot	15,8	-5,6			10,1
Varaukset ja arvonalentumiset	5,1	-3,6			1,5
Vaihto-omaisuuden ja käyttöomaisuuden sisäinen kate	1,9	0,0			1,9
Rahoitusleasingvelka	2,7	0,0			2,8
Muut erät	1,6	0,1		0,1	1,7
Yhteensä	**27,0**	**-9,1**		**0,1**	**18,0**

Laskennalliset verovelat

Milj. €					
Kertyneet poistoerot	4,6	-0,6			4,0
Liiketoimintojen yhdistämiset	0,8				0,8
Käyvän arvon rahasto	0,1	0,0			0,0
Viron yhtiöiden voittovarat	6,5	0,3			6,7
Muut erät	1,6	-1,0		0,0	0,5
Yhteensä	**13,5**	**-1,4**	**0,0**	**0,0**	**12,1**

Laskennallisten verojen muutokset vuoden 2017 aikana

Laskennalliset verosaamiset Milj. €	01/01/2017	Kirjattu tulos-laskelmaan	Laajaan tulos-laskelmaan kirjatut erät	Kurssierot	31/12/2017
Vahvistetut tappiot	15,9	-0,2			15,8
Varaukset ja arvonalentumiset	4,1	1,0			5,1
Vaihto-omaisuuden ja käyttöomaisuuden sisäinen kate	1,8	0,1			1,9
Rahoitusleasingvelka	2,6	0,2			2,7
Muut erät	2,8	-1,3		0,1	1,6
Yhteensä	**27,2**	**-0,2**		**0,1**	**27,0**

Laskennalliset verovelat Milj. €					
Kertyneet poistoerot	4,7	-0,2			4,6
Liiketoimintojen yhdistämiset	0,8				0,8
Käyvän arvon rahasto	0,9		-0,8		0,1
Viron yhtiöiden voittovarat	5,8	0,6			6,5
Muut erät	2,4	-0,8		0,0	1,6
Yhteensä	**14,7**	**-0,4**	**-0,8**	**0,0**	**13,5**

Konsernilla oli 17,6 miljoonaa euroa (15,3 milj. euroa 31.12.2017) vahvistettuja tappioita, joista ei ole kirjattu laskennallista verosaamista. Saamista ei ole kirjattu koska ei ole riittävää varmuutta siitä, että konserni kykenee ennen kyseisten tappioiden vanhenemista tuottamaan verotettavaa tuloa, jota vastaan tappiot pystyttäisiin hyödyntämään.

Niiden vahvistettujen tappioiden osalta joista laskennallinen verosaaminen on kirjattu on konsernilla käytössään riittävät verosuunnittelukeinot tappioiden käyttämiseksi.

17. Vaihto-omaisuus

Milj. €	2018	2017
Aineet ja tarvikkeet	2,3	2,2
Tavarat	157,0	189,1
Muu vaihto-omaisuus	1,5	1,3
Yhteensä	**160,8**	**192,6**

18. Myyntisaamiset ja muut lyhytaikaiset korottomat saamiset

Milj. €	2018	2017
Myyntisaamiset	528,7	552,0
Korottomat laina- ja muut saamiset	86,2	65,6
Johdannaisvarat	3,4	2,3
Rahoituserien siirtosaamiset	1,9	1,4
Muut siirtosaamiset	29,7	34,5
Myyntisaamiset ja muut lyhytaikaiset korottomat saamiset yhteensä	**650,0**	**655,7**

Muihin siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät		
Henkilöstökulut	2,7	3,0
Muut	27,0	31,5
Muut siirtosaamiset yhteensä	**29,7**	**34,5**

19. Lyhytaikaiset korolliset saamiset

Milj. €	2018	2017
Lainasaamiset	0,0	0,0
Lyhytaikaiset korolliset saamiset yhteensä	**0,0**	**0,0**

20. Rahavarat

Milj. €	2018	2017
Käteisvarat ja talletukset	172,4	120,5

21. Oma pääoma

Milj. €	2018	2017
Osuuspääoma 1.1.	172,0	174,3
Osuusmaksusuoritukset	0,0	-2,3
Osuuspääoma 31.12.	**172,0**	**172,0**

Osuuspääoma koostuu osuuskauppojen osuuksista maksamista osuusmaksuista Suomen Osuuskauppojen Keskusosuuskuntaan. Osuuskaupan osuuksien lukumäärä määräytyy osuuskaupan jäsenmäärän ja vuotuisten ostojen perusteella.

Sidotut rahastot

Käyvän arvon rahasto
Käyvän arvon rahasto sisältää myytävissä olevien sijoitusten ja rahavirran suojauksena käytettävien johdannaisinstrumenttien käypien arvojen muutokset sekä osuuden S-Pankin käyvän arvon rahaston muutoksesta. Rahaston arvo on -2,7 miljoonaa euroa (2,9 milj. euroa 31.12.2017). S-Pankin käyvän arvon rahaston osuus on -2,8 miljoonaa euroa (2,7 milj. euroa 31.12.2017).

Vararahasto
Vararahasto sisältää osuuskunnan sääntöjen mukaisen vapaasta omasta pääomasta siirrettävän osuuden. Rahaston arvo on 18,5 miljoonaa euroa (18,5 milj. euroa 31.12.2017).

Hallintoneuvoston käyttörahasto
Hallintoneuvoston käyttörahaston käytöstä päättää hallintoneuvosto. Rahaston arvo on 0,0 miljoonaa euroa (0,0 milj. euroa 31.12.2017).

Vapaat rahastot

Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto
Vuonna 2016 tehdyn sääntöuudistuksen mukaisesti osuuskauppojen osuusmaksujen lisäykset Suomen Osuuskauppojen Keskusosuuskuntaan kirjataan sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon. Rahaston arvo on 21,5 miljoonaa euroa (4,4 milj. euroa 31.12.2017)

22. Korolliset velat

Pitkäaikaiset korolliset velat Milj. €	2018	2017
Rahoitusleasingvelat	133,5	147,0
Muut pitkäaikaiset korolliset velat	3,4	3,1
Pitkäaikaiset korolliset velat yhteensä	**136,8**	**150,1**

Lyhytaikaiset korolliset velat Milj. €	2018	2017
Rahoitusleasingvelat	14,3	16,6
Muut lyhytaikaiset korolliset velat	24,0	28,5
Lyhytaikaiset korolliset velat yhteensä	**38,3**	**45,1**

Rahoitusleasingvelat Milj. €	2018	2017
Rahoitusleasingvelat - vähimmäisvuokrien kokonaismäärä:		
Yhden vuoden kuluessa	20,6	23,6
Yli yhden vuoden ja enintään viiden vuoden kuluessa	59,1	66,2
Yli viiden vuoden kuluttua	122,1	134,6
Vähimmäisvuokrat yhteensä	**201,7**	**224,4**

Rahoitusleasingvelat Milj. €	2018	2017
Rahoitusleasingvelat - vähimmäisvuokrien nykyarvo:		
Yhden vuoden kuluessa	14,3	16,6
Yli yhden vuoden ja enintään viiden vuoden kuluessa	39,3	44,5
Yli viiden vuoden kuluttua	94,2	102,4
Vähimmäisvuokrien nykyarvo yhteensä	**147,8**	**163,6**
Kertyvät rahoituskulut	**53,9**	**60,9**
Vähimmäisvuokratuotot jälleenvuokraussopimuksista	**21,7**	**48,4**

Rahoitusleasingsopimukset muodostuvat pääosin kiinteistöjen vuokrasopimuksista.

23. Korottomat velat

Pitkäaikaiset korolliset velat Milj. €	2018	2017
Pitkäaikaiset korottomat velat	36,3	31,4
Pitkäaikaiset korottomat velat yhteensä	**36,3**	**31,4**
Ostovelat yhteensä	**693,3**	**719,4**
Saadut ennakot	10,1	6,7
Muut lyhytaikaiset velat	28,6	27,8
Johdannaisvelat	2,9	3,4
Siirtovelat	103,3	86,1
Lyhytaikaiset korottomat velat yhteensä	**144,9**	**123,9**
Lyhytaikaisiin siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät		
Henkilöstökulut	56,4	51,6
Rahoituserät	0,0	0,0
S-julkaisujen siirtovelat	19,9	12,3
Muut	26,9	22,1
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	**103,3**	**86,1**

24. Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot

Milj. €	Liite	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja -velat	Suojaus-laskennan alaiset johdannaiset	Jaksotettuun hankinta menoon kirjattavat rahoitusvelat	Kirjanpitoarvo 2018	Käypä arvo 2018
Rahoitusvarat						
Pitkäaikaiset rahoitusvarat	**15**					
Osakkeet ja osuudet		3,3			3,3	3,3
Lainasaamiset				30,6	30,6	36,4
Korottomat lainasaamiset				2,3	2,3	2,2
Myyntisaamiset						
Myyntisaamiset ja muut lyhytaikaiset korottomat saamiset	**18**					
Myyntisaamiset				530,4	530,4	530,4
Muut korottomat saamiset				83,9	83,9	83,5
Rahoituserien siirtosaamiset				1,9	1,9	1,9
Johdannaisvarat		1,7	0,4		2,1	2,1
Rahavarat	**20**					
Käteisvarat ja talletukset				172,6	172,6	172,6
Rahoitusvarat yhteensä		**5,0**	**0,4**	**821,7**	**827,2**	**832,5**
Rahoitusvelat						
Pitkäaikaiset korolliset velat	**22**					
Rahoitusleasingvelat				133,6	133,6	147,8
Pitkäaikaiset korottomat velat	**23**					
Rahanlaskentapalvelu				33,4	33,4	33,4
Muut korottomat velat				0,4	0,4	0,4
Lyhytaikaiset korolliset velat	**22**					
Korolliset lainat muilta		24			24,0	24,0
Rahoitusleasingvelat				14,3	14,3	20,6
Lyhytaikaiset korottomat velat	**23**					
Siirtovelat rahoituserät				0,0	0,0	0,0
Johdannaisvelat		3,1	0,0		3,2	3,2
Ostovelat	**23**			693,3	693,3	693,3
Rahoitusvelat yhteensä		**27,1**	**0,0**	**875,1**	**902,3**	**922,8**

Milj. €	Liite	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja -velat	Lainat ja saamiset	Myytävissä olevat rahoitusvarat	Suojauslaskennan alaiset johdannaiset	Jaksotettuun hankintamenoon kirjattavat rahoitusvelat	Kirjanpitoarvo 2017	Käypä arvo 2017
Rahoitusvarat								
Pitkäaikaiset rahoitusvarat	**15**							
Osakkeet ja osuudet				3,0			3,0	3,0
Lainasaamiset			60,8				60,8	67,2
Korottomat lainasaamiset			2,5				2,5	2,3
Myyntisaamiset							0,0	0,0
Myyntisaamiset ja muut lyhytaikaiset korottomat saamiset	**18**							
Myyntisaamiset			554,3				554,3	554,3
Muut korottomat saamiset			60,4				60,4	60,6
Rahoituserien siirtosaamiset			1,5				1,5	1,5
Johdannaisvarat		2,3			0,0		2,3	2,3
Rahavarat	**20**							
Käteisvarat ja talletukset			120,6				120,6	120,6
Rahoitusvarat yhteensä		**2,3**	**800,0**	**3,0**	**0,0**		**805,3**	**811,8**
Rahoitusvelat								
Pitkäaikaiset korolliset velat	**22**							
Korolliset lainat muilta						0,0	0,0	0,0
Rahoitusleasingvelat						147,1	147,1	161,5
Pitkäaikaiset korottomat velat	**23**							
Rahanlaskentapalvelu						28,0	28,0	28,0
Muut korottomat velat						0,4	0,4	0,4
Lyhytaikaiset korolliset velat	**22**							
Korolliset lainat muilta		27,0				1,5	28,5	28,5
Rahoitusleasingvelat						16,5	16,5	23,6
Lyhytaikaiset korottomat velat	**23**							
Siirtovelat rahoituserät						0,0	0,0	0,0
Johdannaisvelat		2,9			0,5		3,4	3,4
Ostovelat	**23**					719,4	719,4	719,4
Rahoitusvelat yhteensä		**29,9**			**0,5**	**912,9**	**943,3**	**964,7**

Käyvän arvon hierarkia

Milj. €	Liite	Käypä arvo 2018	Taso 1	Taso 2	Taso 3
Käypään arvoon arvostetut varat					
Pitkäaikaiset rahoitusvarat	**15**				
Osakkeet ja osuudet		3,3			3,3
Lainasaamiset		36,4		36,4	
Korottomat lainasaamiset		2,2		2,2	
Muut lyhytaikaiset korottomat saamiset	**18**				
Lainasaamiset		83,5		83,5	
Johdannaisvarat		2,1	2,1	0,0	
Lyhytaikaiset korolliset saamiset	**19**				
Lainasaamiset		0,0		0,0	
Muut saamiset		0,0		0,0	
Yhteensä		**127,6**	**2,1**	**122,2**	**3,3**
Käypään arvoon arvostetut velat					
Pitkäaikaiset korolliset velat	**22**				
Korolliset lainat rahoituslaitoksilta					
Korolliset lainat muilta					
Rahoitusleasingvelat		147,8		147,8	
Pitkäaikaiset korottomat velat	**23**				
Rahanlaskentapalvelu		33,4		33,4	
Muut korottomat velat		0,4		0,4	
Lyhytaikaiset korolliset velat	**22**				
Korolliset lainat muilta		24,0		24,0	
Rahoitusleasingvelat		20,6		20,6	
Lyhytaikaiset korottomat velat	**23**				
Johdannaisvelat		3,2	2,1	1,1	
Yhteensä		**229,4**	**2,1**	**227,3**	**0,0**

Se käyvän arvon hierarkian taso, jolle tietty käypään arvoon arvostettu erä on kokonaisuudessaan luokiteltu, on määritetty koko kyseisen käypään arvoon arvostetun erän kannalta merkittävän alimmalla tasolla olevan syöttötiedon perusteella. Syöttötiedon merkittävyys on arvioitu kyseisen käypään arvoon arvostetun erän suhteen kokonaisuudessaan. Käypien arvojen hierarkian eri tasojen välisten siirtojen ajankohta määritetään raportointikauden lopun mukaisesti.

Hierarkian tason 1 käyvät arvot perustuvat täysin samanlaisten omaisuuserien tai velkojen noteerattuihin hintoihin toimivilla markkinoilla. Konserni on käyttänyt näiden instrumenttien käyvän arvon määrittämisessä hintalähteenä Nasdaq OMX Stocholm arvostuksia.

Tason 2 instrumenttien käyvät arvot perustuvat merkittäviltä osin muihin syöttötietoihin kuin tasoon 1 sisältyviin noteerattuihin hintoihin, mutta kuitenkin tietoihin, jotka kyseiselle omaisuuserälle tai velalle ovat todettavissa joko suoraan tai epäsuorasti. Näiden instrumenttien käyvän arvon määrittämisessä konserni käyttää yleisesti hyväksyttyjä arvostusmalleja, joiden syöttötiedot perustuvat merkittäviltä osin todennettaviin markkinatietoihin.

Tason 3 instrumenttien käyvät arvot perustuvat omaisuuserää tai velkaa koskeviin syöttötietoihin, jotka eivät perustu todennettavissa olevaan markkinatietoon.

Suomen Luotto-osuuskunnan osuudet esitetään tasolla 3 johtuen epätarkkuudesta käyvän arvon määrityksessä. Osuuksien käypä arvo 1,5 miljoonaa (2017: 1,3 miljoonaa) perustuu Suomen Luotto-osuuskunnan alustavaan suunnitelmaan varojen jaosta. Edellä mainittujen lisäksi taso 3 sisältää noteeraamattomia osakkeita 1,8 miljoonaa (2017: 1,7 miljoonaa), joiden käypä arvo ei ole määritettävissä. Tasolla 3 esitettyjä noteeraamattomia osakkeita ja osuuksia realisoitiin v. 2018 hankintamenoarvoltaan 0,0 miljoonaa euroa.

Tapahtumat tasolla 3 toistuvasti taseeseen käypään arvoon kirjatuista eristä

Milj. €	2018
Alkusaldo 1.1.	3,0
Ostot	0,3
Myynnit	0,0
Tuloslaskelmaan kirjatut arvon alentumiset	-0,1
Tuloslaskelmaan kirjatut käyvän arvon muutokset	0,0
Saldo 31.12.	3,3

Milj. €	Liite	Käypä arvo 2017	Taso 1	Taso 2	Taso 3
Käypään arvoon arvostetut varat					
Pitkäaikaiset rahoitusvarat	**15**				
Osakkeet ja osuudet		3,0			3,0
Lainasaamiset		67,2		67,2	
Korottomat lainasaamiset		2,3		2,3	
Muut lyhytaikaiset korottomat saamiset	**18**				
Lainasaamiset		60,6		60,6	
Johdannaisvarat		2,3	2,3	0,0	
Lyhytaikaiset korolliset saamiset	**19**				
Lainasaamiset		0,0		0,0	
Muut saamiset					
Yhteensä		**135,5**	**2,3**	**130,2**	**3,0**
Käypään arvoon arvostetut velat					
Pitkäaikaiset korolliset velat	**22**				
Korolliset lainat rahoituslaitoksilta					
Korolliset lainat muilta		0,0		0,0	
Rahoitusleasingvelat		161,5		161,5	
Pitkäaikaiset korottomat velat	**23**				
Rahanlaskentapalvelu		28,0		28,0	
Muut korottomat velat		0,4		0,4	
Lyhytaikaiset korolliset velat	**22**				
Korolliset lainat muilta		28,5		28,5	
Rahoitusleasingvelat		23,6		23,6	
Lyhytaikaiset korottomat velat	**23**				
Johdannaisvelat		3,4	2,1	1,1	
Yhteensä		**245,3**	**2,1**	**243,0**	**0,0**

Tapahtumat tasolla 3 toistuvasti taseeseen käypään arvoon kirjatuista eristä

Milj. €	2017
Alkusaldo 1.1.	4,9
Ostot	0,2
Myynnit	0,0
Tuloslaskelmaan kirjatut arvon alentumiset	0,0
Myytävissä olevien rahoitusvarojen arvon muutos	0,2
Tuloslaskelmaan kirjatut käyvän arvon muutokset	-2,3
Saldo 31.12.	3,0

25. Varaukset

Milj. €	Tappiolliset vuokra-sopimukset	Vuokratilojen ylläpito-varaukset	Muut varaukset	Yhteensä
Varaukset 1.1.2018	13,5	0,6	11,3	25,4
Varausten lisäykset	0,0			0,0
Käytetyt varaukset	-6,8		-11,2	-18,0
Käyttämättömien varausten peruutukset			-0,1	-0,1
Varaukset 31.12.2018	**6,7**	**0,6**	**0,0**	**7,4**

Varausten jakautuminen	
Pitkäaikainen	6,8
Lyhytaikainen	0,6

Muiden varausten lisäys muodostuu pääosin lähialueiden kiinteistötoimintojen uudelleenjärjestelystä.

Milj. €	Tappiolliset vuokra-sopimukset	Vuokratilojen ylläpito-varaukset	Muut varaukset	Yhteensä
Varaukset 1.1.2017	19,4	0,5	0,4	20,2
Varausten lisäykset		0,6	11,2	11,8
Käytetyt varaukset	-5,8	0,0	0,0	-5,9
Käyttämättömien varausten peruutukset	0,0	-0,5	-0,2	-0,7
Varaukset 31.12.2017	**13,5**	**0,6**	**11,3**	**25,4**

Varausten jakautuminen	
Pitkäaikainen	7,1
Lyhytaikainen	18,3

26. Muut vuokrasopimukset

Konserni vuokralle ottajana

Konserni on ottanut vuokralle hotelli, myymälä sekä varastotiloja vuokrasopimuksilla, jotka eivät ole peruutettavissa. Vuokrien kestot ovat pääsääntöisesti 3–15 vuotta. Useimmat vuokrasopimukset ovat uusittavissa markkinahintaan vuokra-ajan päätytty

Ei peruutettavissa olevien vuokrasopimusten perusteella maksettavat vähimmäisvuokrat:

Milj. €	2018	2017
Yhden vuoden kuluessa	144,8	133,6
Yli yhden vuoden ja enintään viiden vuoden kuluessa	567,8	599,3
Yli viiden vuoden kuluttua	789,6	822,9
Yhteensä	**1 502,2**	**1 555,8**

Konserni vuokralle antajana

Ei peruutettavissa olevien vuokrasopimusten perusteella maksettavat vähimmäisvuokrat:

Milj. €	2018	2017
Yhden vuoden kuluessa	9,1	9,1
Yli yhden vuoden ja enintään viiden vuoden kuluessa	7,8	31,8
Yli viiden vuoden kuluttua	4,8	7,5
Yhteensä	**21,7**	**48,4**

27. Rahoitusriskien ja hyödykkeiden hintariskien hallinta

Rahoitus ja rahoitusriskien hallinta on keskitetty SOK:n rahoitusyksikköön. Yhtymällä on SOK:n hallituksen vahvistamat Talous- ja rahoituspolitiikka sekä riskienhallintaohjeet. Näissä määritellään periaatteet rahoitusriskien hallinnalle ja sallitut enimmäismäärät rahoitusriskeille. Lisäksi rahoituksen eri osa-alueille on asetettu numeeriset tavoitteet, joiden avulla pyritään varmistamaan rahoituksen riittävyys, tasapainoisuus ja edullisuus kaikissa olosuhteissa.

Johdannaisia käytetään pääasiassa yhtymän rahoitusriskeiltä suojautumiseen. Muussa kuin suojaustarkoituksessa johdannaiskauppaa käydään vain SOK:n hallituksen hyväksymien riskilimiittien rajoissa.

Avoin johdannaispositio Milj. €	Kohde-etuuden arvot 2018	Kohde-etuuden arvot 2017	Käyvät arvot 2018	Käyvät arvot 2017
Sopimukset, joihin sovelletaan IFRS 9:n mukaista suojauslaskentaa	23,9	24,4	0,4	-0,5
Valuuttatermiinit	23,9	24,4	0,4	-0,5
Suojaavina tehdyt sopimukset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa	23,8	29,8	0,2	-0,6
Valuuttatermiinit	19,6	25,2	0,2	-0,6
Sähköjohdannaiset	4,2	4,6	0,0	0,0

Kaikki johdannaissopimukset erääntyvät vuoden 2019 aikana.

Likviditeettiriski

Likviditeettiriski on riski, että SOK:n ja sen tytäryhtiöiden likvidit varat ja käyttämättömät lainalimiitit eivät riitä operatiivisiin tarpeisiin tai että tarvittavan likviditeetin järjestäminen aiheuttaa korkeita lisäkustannuksia.

SOK-yhtymän likviditeettiriskiä hallitaan pitämällä kassareservi tasolla, joka turvaa yhtymän maksuvalmiuden myös yllättävissä tilanteissa. Likviditeettiriski voi realisoitua tilanteissa, joissa SOK:lle syntyy odottamattomia ja välittömiä maksuvelvoitteita tai SOK:n saatavien suoritukset viivästyvät esimerkiksi tietojärjestelmähäiriön takia.

Kassareservissä huomioidaan ja siihen lasketaan likvidit jälkimarkkinakelpoiset varat sekä sellaiset pankkitilien käyttövarat kotimaassa tai ulkomailla, jotka ovat käytettävissä saman päivän aikana. Käyttövarojen lisäksi huomioidaan käyttämättömät tililimiitit. Kassareservin tavoitekoko on sata miljoonaa euroa.

Lisäksi maksuvalmius- ja jälleenrahoitusriskit pyritään minimoimaan lainojen tasapainoisen maturiteettijakauman avulla.

SOK-yhtymä on solminut komittoituja luottolimiittejä 100 miljoonaa euroa (2017: 100 miljoonaa euroa). Luottolimiiteillä ei ole annettua vakuutta. Luottolimiiteistä erääntyy 70 miljoonaa vuonna 2021 ja 30 miljoonaa 2022. Vuonna 2018 tai 2017 komittoituja luottolimiittejä ei ole ollut käytössä. Kirjanpidossa pitkäaikaisesta limiitistä nostettu laina käsitellään pitkäaikaisena velkana.

Rahoituslimiittien ehtoihin sisältyy kovenantteja. Taloudellisina kovenantteina on kaikissa rahoituslimiittisopimuksissa käytetty omavaraisuusastetta ja käyttökate/nettokorot –tunnuslukua. Kovenanttiehdot eivät rikkoutuneet tilikauden aikana.

SOK-yhtymällä on lisäksi 57 miljoonan euron määräiset komittoimattomat tililimiitit sekä 250 miljoonan euron yritystodistusohjelma. Yritystodistusohjelmasta oli käytössä keskimäärin 14,6 (2017: 22,0) miljoonaa euroa.

SOK-yhtymän rahoitusvelkojen ja johdannaissopimusten sopimukseen perustuvien rahavirtojen maturiteettianalyysi **Milj. €**	**Liite**	**Kirjanpito-arvo 2018**	**Sopimukseen perustuvat kassavirrat** [1]	**Vaadit-taessa**	**alle 3 kk**	**3-12 kk**	**1-2 v**	**2-5 v**	**yli 5 v**
Rahoitusvelat, jotka eivät ole johdannaisia									
Pitkäaikaiset korolliset velat	22								
Rahoitusleasingvelat		133,6	181,2				18,8	40,3	122,1
Pitkäaikaiset korottomat velat	23								
Rahanlaskentapalvelu		33,4	33,4	33,4					
Muut korottomat velat		0,4	0,4				0,4		
Lyhytaikaiset korolliset velat	22								
Korolliset lainat muilta		24,0	24,0		24,0	0,0			
Rahoitusleasingvelat		14,3	20,6		5,4	15,2			
Ostovelat	23	693,3	693,3		690,9	2,4	0,0		
Taseen ulkopuoliset vastuut	0								
Takausvastuiden nimellisarvo		148,4	148,4	148,4					
Rahoitusvelat, jotka eivät ole johdannaisia yhteensä		**1 047,5**	**1 101,3**	**181,8**	**720,3**	**17,6**	**19,2**	**40,3**	**122,1**
Johdannaisvelat	22, 26								
Suojauslaskennassa mukana olevat johdannaiset		0,0	-0,1		0,0	-0,1			
Valuuttajohdannaiset		0,0	-0,1		0,0	-0,1			
Hyödykejohdannaiset		2,1	0,2	0,0	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0
Johdannaisvarat	20, 22								
Suojauslaskennassa mukana olevat johdannaiset		0,4	0,6		0,4	0,1			
Valuuttajohdannaiset		0,2	0,8		0,7	0,1			
Korkojohdannaiset									
Hyödykejohdannaiset		2,1	0,2	0,0	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0
Nettojohdannaisvelat yhteensä		**-0,5**	**-1,5**	**0,0**	**-1,1**	**-0,4**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Yhteensä		**1046,9**	**1099,9**	**181,8**	**719,2**	**17,3**	**19,2**	**40,3**	**122,1**

1) rahoitusvelat, kulu + / rahoitusvarat, tuotto +

Taulukokko sisältää kaikki 31.12.2018 voimassa olleet rahoitusinstrumentit ja niiden sopimukseen perustuvat pääomat ja korot. Vieraan valuutan määräiset erät on muunnettu euroiksi käyttäen EKP:n tilinpäätöspäivänä noteeraamaa kurssia. Rahoitusvelkojen vaihtuvakorkoiset koronmaksut on määritetty käyttäen tilinpäätöspäivän korkokäyriä. Rahoitusvelat, joiden takaisinmaksua voidaan vaatia ennen eräpäivää, on esitetty periodissa, jona takaisinmaksu on aikaisintaan mahdollista.

Johdannaisista on esitetty kunkin sopimuksen nettorahavirrat. Tulevat vaihtuvakorkoiset kassavirrat on määritetty kayttäen tilinpäätöspäivän korkokäyriä. Sähköjohdannaisten rahavirtoina esitetään tilinpäätöspäivän käypä arvo erääntymispäivää vastaavassa maturiteetissa.

Milj. €	Liite	Kirjanpito-arvo 2017	Sopimukseen perustuvat kassavirrat [1]	Vaadit-taessa	alle 3 kk	3-12 kk	1-2 v	2-5 v	yli 5 v
Rahoitusvelat, jotka eivät ole johdannaisia									
Pitkäaikaiset korolliset velat	22								
Korolliset lainat muilta		0,0	0,0		0,0	0,0	0,0	0,0	
Rahoitusleasingvelat		147,1	201,0				20,4	46,0	134,6
Pitkäaikaiset korottomat velat	23								
Rahanlaskentapalvelu		28,0	28,0	28,0					
Muut korottomat velat		0,4	0,4				0,4		
Lyhytaikaiset korolliset velat	22								
Korolliset lainat muilta		0,0	0,0			0,0			
Rahoitusleasingvelat		16,5	23,6		6,2	17,4			
Ostovelat	23	719,4	719,4		712,2	7,2			
Taseen ulkopuoliset vastuut	0								
Takausvastuiden nimellisarvo		148,4	148,4	148,4					
Rahoitusvelat, jotka eivät ole johdannaisia yhteensä		**1 059,8**	**1 120,6**	**176,3**	**718,4**	**24,5**	**20,8**	**46,0**	**134,6**
Johdannaisvelat	22, 26								
Suojauslaskennassa mukana olevat johdannaiset		0,5	0,1			0,1			
Valuuttajohdannaiset		0,6	0,5		0,3	0,2			
Korkojohdannaiset		0,0	0,0		0,0	0,0	0,0	0,0	
Hyödykejohdannaiset		2,3	3,4	0,0	0,4	0,9	1,1	1,0	0,0
Johdannaisvarat	20, 22								
Suojauslaskennassa mukana olevat johdannaiset		0,4	0,0		0,0	0,0			
Valuuttajohdannaiset		0,0	0,0		0,0	0,0			
Korkojohdannaiset		0,1	0,0		0,0	0,0	0,0	0,0	
Hyödykejohdannaiset		2,1	2,3	0,0	0,0	1,1	1,1	0,0	0,0
Nettojohdannaisvelat yhteensä		**0,8**	**1,7**	**0,0**	**0,7**	**0,0**	**0,0**	**1,0**	**0,0**
Yhteensä		**1 060,6**	**1 122,3**	**176,3**	**719,1**	**24,5**	**20,8**	**47,0**	**134,6**

1) rahoitusvelat, kulu + / rahoitusvarat, tuotto +

Luottoriski

Luottoriski on riski sille, että sopimuksen vastapuoli laiminlyö maksuvelvollisuutensa SOK-yhtymälle tai että muutos vastapuolen luottokelpoisuudessa vaikuttaa sen liikkeelle laskemien rahoitusinstrumenttien markkina-arvoon. Luottoriski syntyy sillä hetkellä, kun on tehty tai päätetty tehdä liiketoimi tai sopimus, joka sisältää riskin, että SOK-yhtymän saatavat voivat jäädä saamatta.

Suurin osa SOK-yhtymän luottoriskistä on rahoitusmarkkinasopimuksiin ja myyntisaataviin liittyvää. SOK-yhtymän likviditeetti sijoitetaan raha- ja valuuttamarkkinoille tuottavasti, mutta tarpeettomia riskejä välttäen.

Sijoitustoimintaa ja johdannaiskauppaa käydään ainoastaan SOK:n hallituksen hyväksymien vastapuolten kanssa, hallituksen hyväksymän limiitin puitteissa.

Kaupalliseen toimintaan liittyvien luottoriskien hallinta on osa liiketoimintayksiköiden toimintaa.

Rahoitusvarojen luottoriskin enimmäismäärä

Milj. €	2018	2017
Pitkäaikaiset rahoitusvarat		
Lainasaamiset	30,6	60,8
Korottomat lainasaamiset	2,3	2,5
Myyntisaamiset	0,0	0,0
Myyntisaamiset ja muut lyhytaikaiset korottomat saamiset		
Myyntisaamiset	530,4	554,3
Muut korottomat saamiset	83,9	60,4
Rahoituserien siirtosaamiset	1,9	1,5
Johdannaisvarat	2,1	2,3
Lyhytaikaiset korolliset saamiset		
Lainasaamiset		
Muut saamiset		
Rahavarat	172,6	120,6
Taseen ulkopuoliset vastuut		
Takausvastuiden nimellisarvo	148,4	148,4
Yhteensä	**972,2**	**950,7**

Johdannaisvarat muodostuvat sopimusten kirjanpidossa olevista positiivisista markkina-arvoista.

Yhtymän luottoriskiä lisäävät takaussitoumukset on esitetty liitteessä 29. Takausvastuut sisältävät S-ryhmään kuuluvien yritysten puolesta myönnettyjä takauksia, joiden realisoituminen ei ole todennäköistä.

Luottoriskiä pienentävät erät

SOK-yhtymä on saanut osuuskauppojen puolesta annettujen takausten vastavakuudeksi reaalivakuuksia 0,0 miljoonan euron arvosta (2017: 3,1 miljoonaa euroa) ja 0,0 miljoonaa euroa pankkitakauksia (2017: 0,1 miljoonaa euroa)

SOK-yhtymä on pienentänyt myyntisaamisten luottoriskiä luottovakuutuksilla. Vakuutettujen myyntisaamisten arvo on ollut 7,3 miljoonaa euroa, joiden enimmäiskorvaus on 4,0 miljoonaa euroa per vakuutuskausi.

Lisäksi SOK-yhtymä on saanut rahana ja pankkitakauksina yhteensä 0,5 miljoonaa euroa (2017: 0,5 miljoonaa), jotka pienentävät myynti- ja vuokrasaamisten luottoriskiä.

Odotettavissa olevat saamisten luottotappiot

Alkusaldo 1.1.2018	0,4
Muutokset tilikauden aikana	0,7
Tilanne 31.12.2018	1,1

IFRS 9:n mukaisia odotettavissa olevia saamisten luottotappioita on kirjattu myynti- ja lainasaamisista sekä myönnetyistä takauksista. Myyntisaamisten odotettavissa olevat luottotappiot perustuvat toteutuneisiin luottotappioihin ja tilinpäätöshetkellä erääntyiden saamisten määrään sekä luottotappioiden arvioituun todennäköisyyteen. Muiden erien osalta odotettavissa olevien luottotappioiden määrät perustuvat vastapuolten luottoluokituksiin ja luokitusten mukaisiin luottotappioiden todennäköisyyksiin. Pankkitilien ja lyhytaikaisten pankkitalletusten vastapuoliin ei luottoluokitusten perusteella sisälly odotettavissa olevaa luottotappioriskiä. Odotettavissa olevat pitkäaikaisten saamisten luottotappiot on laskettu käyttäen seuraavan 12 kuukauden luottotappion todennäköisyyksiä, koska luottoriski ei ole kasvanut merkittävästi alkuperäisen myöntämisen jälkeen.

Laina- ja myyntisaamisten ikäanalyysi Milj. €	Liite	2018	Josta ei arvoltaan alentuneita tai tilinpäätöspäivänä erääntyneitä	Josta ei tilinpäätöspäivänä arvoltaan alentuneita, mutta erääntyneitä seuraavissa periodeissa			Tilikaudella kirjatut arvonalennukset
				1-30 päivää	31-90 päivää	yli 90 päivää	
Lainasaamiset							
erääntyy alle vuoden kuluessa	21						
erääntyy yli vuoden kuluessa	17	32,9	32,9				
Myyntisaamiset							
erääntyy alle vuoden kuluessa	20	530,4	526,4	3,7	0,2	0,1	
erääntyy yli vuoden kuluessa	17						
Yhteensä		563,3	559,3	3,7	0,2	0,1	

Luottotappiotilien täsmäytyslaskelma Milj. €	2018	2017
Realisoituneet luottotappiot	0,9	0,8
Palautuneet luottotappiot	-0,2	-0,2
Tilikaudella kirjatut arvonalennukset		
Loppusaldo 31.12.	0,7	0,7

Laina- ja myyntisaamisten ikäanalyysi Milj. €	Liite	2017	Josta ei arvoltaan alentuneita tai tilinpäätöspäivänä erääntyneitä	Josta ei tilinpäätöspäivänä arvoltaan alentuneita, mutta erääntyneitä seuraavissa periodeissa			Tilikaudella kirjatut arvonalennukset
				1-30 päivää	31-90 päivää	yli 90 päivää	
Lainasaamiset							
erääntyy alle vuoden kuluessa	21						
erääntyy yli vuoden kuluessa	17	63,3	63,3				
Myyntisaamiset							
erääntyy alle vuoden kuluessa	20	554,3	545,7	7,6	0,7	0,3	
erääntyy yli vuoden kuluessa	17						
Yhteensä		617,6	608,9	7,6	0,7	0,3	

Luottotappiotilien täsmäytyslaskelma Milj. €	2017	2016
Realisoituneet luottotappiot	0,8	0,4
Palautuneet luottotappiot	-0,2	-0,3
Tilikaudella kirjatut arvonalennukset		
Loppusaldo 31.12.	0,7	0,1

Saamistodistusten laadun analyysi		2018		2017	
Milj. €	**Liite**	**Arvo**	**Osuus saamisista**	**Arvo**	**Osuus saamisista**
Junior-ehtoiset lainat	15	20,0	100,0 %	20,0	100,0 %
Yhteensä		**20,0**	**100,0 %**	**20,0**	**100,0 %**
Saamistodistukset luottoluokittain					
Luokittelematon, S-Pankki	15	20,0	100,0 %	20,0	100,0 %
Yhteensä		**20,0**	**100,0 %**	**20,0**	**100,0 %**

Riskikeskittymät
Saamisten jakautuminen maantieteellisesti 2018

Milj. €	**Suomi**	**Pohjoismaat**	**Muut EU-maat**	**Muut maat**
Lainasaamiset	32,1		0,1	0,7
Muut saamiset				
Myyntisaamiset	525,0	0,7	3,5	1,2
Muut korottomat saamiset	83,9			
Rahavarat	148,0	3,4	9,5	11,7
Muut erät	4,1			
Yhteensä	**793,0**	**4,1**	**13,0**	**13,7**
Saamisten jakautuminen maantieteellisesti 2017				
Lainasaamiset	62,3		0,1	1,0
Muut saamiset				
Myyntisaamiset	549,6	1,1	2,6	1,0
Muut korottomat saamiset	60,4			
Rahavarat	88,0	12,4	10,8	9,4
Muut erät	4,1			
Yhteensä	**764,3**	**13,5**	**13,5**	**11,4**

Riskikeskittymät esitetään taulukoissa ainoastaan SOK-yhtymän ulkoisten erien osalta.

Rahoitusvarojen ja -velkojen vähentäminen toisistaan 2018

SOK-yhtymä ei ole nettouttanut rahoitusvarojaan ja -velkojaan. Osaan johdannaissopimuksista kohdistuu kuitenkin sopimus, jonka mukaan johdannaiset voitaisiin konkurssitilanteessa nettouttaa.

Johdannaissopimukset **Milj. €**	**Kirjatut rahoitusvarat**	**Kirjatut rahoitusvelat**	**Nettoarvo**
2018	0,5	-0,1	0,5
2017	0,0	-0,5	-0,5

Korkoriski

Korkoriski tarkoittaa markkinakorkojen muutoksista aiheutuvaa epävarmuutta SOK-yhtymän kassavirrassa, tuloksessa ja taseessa. Korkoriski on periaatteessa minimoitu, kun SOK-yhtymän korollisten erien keskimääräinen korkosidonnaisuusaika neutraloi operatiivisen toiminnan herkkyyden korkotason muutoksille.

SOK-yhtymän tavoite korkoriskin hallinnassa on alentaa tai poistaa markkinakorkojen muutoksen negatiivinen vaikutus yhtymän kassavirtoihin, tulokseen ja taseeseen, kuitenkin suojauksen kustannukset huomioiden.

SOK-yhtymän korkoriskin mittaamisessa huomioidaan ainoastaan konsernin ulkopuoliset korolliset erät sisältäen mm. antoja ottolainat sekä johdannaiset. Korkoriski jaetaan markkinakorkotasojen muutoksista johtuvaan korkovirtojen volatiliteettiin (korkovirtariski) ja korollisen nettoposition nykyarvon herkkyyteen (hintariski). Eri valuuttoihin liittyviä korkoriskejä ei netoteta keskenään.

Tavoitteena on että, yhden prosenttiyksikön lineaarinen markkinakorkotason muutos ei aiheuta nettorahoituskuluihin lisäystä, joka ylittää euromäärältään yhden prosentin kunkin vuoden suunnitellusta käyttökatteesta. Korkoriskipositiota seurataan viiden vuoden suunnittelujaksolla ja edellä esitetyn mittarin tavoitteen tulee täyttyä suunnittelujakson kolmena ensimmäisenä vuotena. Mikäli suunniteltujen vaihtuvakorkoisten saamisten määrä ylittää vaihtuvien velkojen määrän (ml. korkojohdannaiset), korkovirtariskiä ei tarvitse suojata markkinakoron laskulta kyseisellä periodilla.

Korkohintariski realisoituu SOK-yhtymässä tulokseen käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavien rahoitusinstrumenttien eli johdannaissopimusten osalta. Omaan pääomaan vaikuttavaa korkohintariskiä sisältyy käypään arvoon muiden laajan tuloslaskelman erien kautta arvostettaviin rahoitusvaroihin.

Korkoherkkyysanalyysi

Taulukossa on esitetty SOK-yhtymän korollisten nettovelkojen sekä johdannaissaamisten ja -velkojen korkoherkkyys. Herkkyytenä esitetään 1%-yksikön korkotason muutoksen vaikutus SOK-yhtymän tuloslaskelmaan ja omaan pääomaan tilinpäätöspäivänä. Muiden muuttujien oletetaan pysyvän vakiona.

Vaikutus tuloslaskelmaan ja omaan pääomaan esitetään ilman verojen vaikutusta.

				Vaikutus tuloslaskelmaan		Vaikutus omaan pääomaan	
2018 Milj. €	**Liite**	**Riskille altis positio**	**Duraatio**	**1%-yks. nousu**	**1%-yks. lasku**	**1%-yks. nousu**	**1%-yks. lasku**
Korolliset saamiset	17, 21						
EUR		162,4	0,1	0,9	-0,6		
USD		4,0	0,1	0,0	0,0		
RUB		9,0	0,1	0,1	-0,1		
Muut valuutat		0,8	0,2	0,0	0,0		
Johdannaisvarat ja -velat	20, 26						
EUR		-49,1	0,2	0,1	-0,1	0,0	0,0
USD		42,5	0,2	-0,1	0,1		
Muut valuutat		5,8	0,1	0,0	0,0		
Korolliset velat	22						
EUR		1,5	0,0	0,0	0,0		
Yhteensä		**163,1**		**0,9**	**-0,6**	**0,0**	**0,0**

Johdannaisvarojen ja -velkojen korkoherkkyytenä ilmoitetaan 1%-yksikön koronmuutoksen vaikutus johdannaisen käypään arvoon. Muiden korollisten saamisten ja velkojen korkoherkkyytenä ilmoitetaan 1%-yksikön korkonmuutoksen vaikutus korkovirtoihin seuraavan 12 kk:n aikana. Laskelmassa on oletettu taseen pysyvän saman suuruisena seuraavan 12kk.

Duraationa ilmoitetaan aika seuraavaan uudelleenhinnoitteluun vuosina.

				Vaikutus tuloslaskelmaan		Vaikutus omaan pääomaan	
2017 Milj. €	**Liite**	**Riskille altis positio**	**Duraatio**	**1%-yks. nousu**	**1%-yks. lasku**	**1%-yks. nousu**	**1%-yks. lasku**
Korolliset saamiset	17, 21						
EUR		181,6	0,1	1,3	-1,3		
USD		1,4	0,1	0,0	0,0		
RUB		11,3	0,1	0,1	-0,1		
Muut valuutat		1,4	0,1	0,0	0,0		
Johdannaisvarat ja -velat	20, 26						
EUR		-41,6	0,3	0,1	-0,1	0,0	0,0
USD		40,7	0,3	-0,1	0,1		
Muut valuutat		1,7	0,2	0,0	0,0		
Korolliset velat	22						
EUR		24,0	0,1	0,0	0,0		
Yhteensä		**206,5**		**1,3**	**-1,3**	**0,0**	**0,0**

Valuuttariski

SOK-yhtymän liikevaihto kertyy pääosin kotimaasta.

Valuuttariski tarkoittaa valuuttakurssien muutosten aiheuttamaa epävarmuutta SOK-yhtymän kassavirrassa, tuloksessa ja taseessa. SOK:n ja sen tytäryhtiöiden valuuttariskin suuruutta tarkastellaan valuutoittain. Tavoitteena on minimoida avoimen position valuuttariskistä aiheutuva epävarmuus, kuitenkin suojauksen kustannukset huomioiden.

SOK Rahoitus vastaa keskitetysti SOK-yhtymän valuuttariskin hallinnasta. SOK-yhtymän valuuttariskiä seurataan ALM-laskentapaikan kautta, joka kuvastaa koko konsernin valuuttariskiä. ALM-position riski valuuttakurssin muuttuessa kymmenellä prosentilla ei saa ylittää kahta miljoonaa euroa. Transaktioriskit ovat sopimuksen tekevän SOK:n yksikön tai tytäryhtiön vastuulla. Merkittävät transaktioriskit suojataan pääsääntöisesti johdannaisilla.

Tytäryhtiöiden valuuttariskiä pienennetään rahoittamalla yhtiöiden toimintaa samassa valuutassa kuin rahan käyttökin on, sekä johdannaisten avulla. Ulkomaisiin tytäryhtiöihin sijoitettuun oman pääoman ehtoiseen rahoitukseen liittyvää translaatioriskiä pienennetään suojaamalla pääomat siltä osin kuin 20 prosentin kurssimuutos aiheuttaisi yli prosenttiyksikön heikennyksen SOK-yhtymän omavaraisuusasteeseen. Samoin menetellään sen osuuden kanssa, jonka yhtiöt ovat suunnitelleet palauttavansa Suomeen yli neljän vuoden kuluttua. Osuus, jonka yhtiöt ovat suunnitelleet palauttavansa seuraavan neljän vuoden kuluessa, huomioidaan täysmääräisenä.

Valuuttaherkkyysanalyysi

Valuuttaherkkyysanalyysissä esitetään, mitä 10% euron vahvistuminen tai heikentyminen muita valuuttoja vastaan vaikuttaisi yhtymän tulokseen tai omaan pääomaan. Muiden muuttujien oletetaan pysyvän vakiona.

Laskelma sisältää SOK:n ulkomaisten tytäryhtiöiden oman pääoman määrän, jonka euroiksi muuntamisesta aiheutuu vaikutus omaan pääomaan. Vaikutus tuloslaskelmaan ja omaan pääomaan esitetään ilman verojen vaikutusta.

2018 Milj. €	Riskille altis positio	Vaikutus tuloslaskelmaan Euron vahvistuminen, 10%	 Euron heikentyminen, 10%
USD	16,8	-1,7	1,7
RUB	-4,5	0,5	-0,5
Muut valuutat	2,2	-0,2	0,2
Yhteensä	**14,5**	**-1,5**	**1,5**

2018 Milj. €	Riskille altis positio	Vaikutus omaan pääomaan Euron vahvistuminen, 10%	 Euron heikentyminen, 10%
RUB	36,7	-3,7	3,7
USD	23,9	-2,4	2,4
Yhteensä	**60,6**	**-6,1**	**6,1**

2017 Milj. €	Riskille altis positio	Vaikutus tuloslaskelmaan Euron vahvistuminen, 10%	 Euron heikentyminen, 10%
USD	23,0	-2,3	2,3
RUB	-10,2	1,0	-1,0
Muut valuutat	7,1	-0,7	0,7
Yhteensä	**19,9**	**-2,0**	**2,0**

2017 Milj. €	Riskille altis positio	Vaikutus omaan pääomaan Euron vahvistuminen, 10%	 Euron heikentyminen, 10%
RUB	39,3	-3,9	3,9
USD	24,4	-2,4	2,4
Yhteensä	**63,7**	**-6,4**	**6,4**

Korkovirtariski ja suojauslaskenta

SOK-yhtymässä sovelletaan suojauslaskentaa erittäin todennäköisiä tulevia ostoja suojaaviin johdannaisiin. Käytettävä suojauslaskentamalli on rahavirran suojaus. Suojauslaskennan tarkoitus on suojautua valuuttamääräisten ostojen valuuttariskiltä.

Suojauslaskentaa sovelletaan johdannaisiin, jotka ovat suojattavan riskin osalta tehokkaita ja täyttävät IFRS9/ IAS 39-standardin suojauslaskennan ehdot. Suojausinstrumentteina on käytetty valuuttatermiinejä. Suojaussuhde suojaavan johdannaisen ja suojattavan kohteen välillä sekä suojaukseen liittyvät riskienhallintatavoitteet dokumentoidaan suojauksen alkaessa.

Suojauksen tehokkuus arvioidaan suojaussuhteen alussa ja suojauksen aikana siten, että suojaus on erittäin tehokas koko suojauksen ajan.

Suojauksen tehokas osuus kirjataan käyvän arvon rahastoon.

Suojausinstrumenteina käytettyjen johdannaisten käyvät arvot

Milj. €	**2018**	**2017**
Johdannaisvelat		
Valuuttatermiinit	0,0	0,5
Yhteensä	0,0	0,5
Johdannaissaamiset		
Valuuttatermiinit	0,4	0,0
Yhteensä	**0,4**	**0,0**
Rahavirran suojauksesta konsernin omaan pääomaan kirjatut muutokset		
Alkusaldo 1.1.	0,0	1,4
Voitot ja tappiot käypään arvoon arvostamisesta	0,2	-0,6
Tuloslaskelmaan sisällytetty määrä	0,6	-1,4
Loppusaldo 31.12.	**0,8**	**-0,6**

Omaan pääomaan kirjatut erät on esitetty ilman verovaikutusta.

Omaan pääomaan kirjatut arvonmuutokset kirjataan tuloslaskelmaan sillä kaudella kun suojatut rahavirrat kirjataan tuloslaskelmaan, johdannainen erääntyy tai suojauslaskennan edellytykset eivät enää täyty.

28. Lähipiiritapahtumat

SOK-yhtymän lähipiiriin kuuluvat tytäryritykset, osakkuusyritykset, yhteisyritykset, pääjohtaja ja hänen sijaisensa, SOK:n konsernijohtoryhmä, SOK:n hallitus ja hallintoneuvosto sekä heidän läheiset perheenjäsenensä. SOK-yhtymässä ylläpidetään lähipiiriin kuuluvista lähipiirirekisteriä. Alueosuuskaupat eivät kuulu IAS 24 Lähipiiriä koskevat tiedot tilinpäätöksessä -standardin mukaiseen SOK-yhtymän lähipiiriin.

Maksetut johdon työsuhde-etuudet

Milj. €	**2018**	**2017**
Pääjohtajan ja SOK:n konsernijohtoryhmän palkat ja palkkiot	3,4	3,3
SOK:n hallituksen ja hallintoneuvoston palkat ja palkkiot	0,4	0,4
Pääjohtajan ja SOK:n konsernijohtoryhmän lisäeläkekulut	0,8	0,8
Yhteensä	**4,6**	**4,5**

Johdon eläkesitoumukset: SOK:n pääjohtajalla, työsuhteessa olevilla hallituksen jäsenillä ja konsernijohtoryhmällä sekä muulla johdolla, joka täyttää eläkepolitiikan mukaiset kriteerit on oikeus lisäeläkevakuutukseen, jossa eläkeikä on 60 – 63 vuotta.

Lähipiirilainat emo-osuuskunnalle/sisaryrityksille, osakkuusyrityksille sekä yhteisyrityksille on myönnetty normaalin liiketoiminnan rahoittamiseen. SOK-yhtymän lähipiiriin kuuluvalle johdolle ei ole myönnetty lainoja vuosina 2015-2016. Myöskään ehdollisia eriä ja muita sitoumuksia avainhenkilöiden puolesta ei ollut. Johtoon kuuluvat henkilöt lähipiireineen eivät ole olennaisessa liikesuhteessa SOK-yhtymään.

Liiketoimet ja avoimet saldot osakkuus- ja yhteisyritysten kanssa:

Milj. €	**2018**	**2017**
Myynnit	23,6	19,1
Ostot	389,7	369,8
Rahoitustuotot ja -kulut	0,6	1,5
Myyntisaatavat ja muut saamiset	1,5	1,9
Lainasaamiset	20,0	20,0
Ostovelat ja muut velat	10,6	9,2

29. Vastuusitoumukset

Milj. €	2018	2017
Muut annetut vakuudet		
Pantit	0,1	0,1
Kiinnitykset	0,7	0,7
Takaukset	2,5	2,5
Yhteensä	**3,3**	**3,2**
Muiden velasta annetut vakuudet		
Takaukset yhteisyritysten velasta	120,1	96,9
Takaukset osuuskauppojen velasta		7,4
Yhteensä	**120,1**	**104,3**
Muut muiden puolesta annetut vakuudet		
Takaukset yhteisyritysten vastuista	25,8	20,6
Yhteensä	**25,8**	**20,6**
Muut vastuut		
Remburssivastuut	0,2	1,3
Takaisinostovastuut [1)]		30,5
Yhteensä	**0,0**	**30,5**

1) Päättyneet takaisinostovastuut koostuivat ostositoumuksesta ostaa Pietarin ja Baltian Prismoihin sijoittavan kiinteistorahaston kohteet rahaston jäljellä olevan vieraan pääoman määrästä. SOK:n omistusosuus kiinteistörahastoyhtiöstä oli 20 prosenttia.

Annetut takaukset koostuvat pääosin yhteisyritys North European Oil Trade Oy:n puolesta annetuista 95,9 miljoonan euron (67,4 milj. euroa 31.12.2017) velan ja muiden vastuiden takauksista sekä yhteisyritys Kauppakeskus Mylly Oy:n puolesta annetuista 50,0 miljoonan euron (50,0 milj. euroa 31.12.2017) velan takauksista.

Muut taloudelliset vastuut:

Konserni on velvollinen tarkistamaan kiinteistöinvestoinnista tekemiään arvonlisäverovähennyksiä, jos kiinteistön verollinen käyttö vähenee tarkistuskauden aikana. Vastuun enimmäismäärä on 8,7 miljoonaa euroa (10,2 milj. euroa 31.12.2017).

Muut vastuusitoumukset:

Osakassopimuksen mukaiset sitoumukset vastata S-Voima Oy:n sitoumuksista ja rahoittaa sen toimintaa

Osakkaat vastaavat ns. Mankala-periaatteen mukaisesti S-Voima Oy:n sitoumuksista. Tämän periaatteen mukaisesti SOK:n vastuu S-Voima Oy:n kustannuksista sisältäen myös lainojen lyhennykset ja korot sekä poistot määräytyy markkinasähkön osalta osakkaan käyttämän energian mukaan, tuulivoiman ja ydinvoiman (ydinvoiman jatkorahoittamisesta on luovuttu 2012) osalta osakkaan omistamien osakesarjojen suhteessa ja aurinkosähkön osalta osakkaan hallitsemille kiinteistöille rakennettujen aurinkovoimaloiden perusteella.

Lisäksi SOK on sitoutunut myöntämään vieraanpääomanehtoista rahoitusta. SOK:n 31.12.2018 mennessä tehtyihin päätöksiin perustuva vastuu vieraanpääomanehtoisen rahoituksen jäljellä olevasta osuudesta on seuraava: S-ryhmän logistiikkakeskukset Oy:lle osakaslainaa 0,0 miljoonaa euroa (50,0 milj. euroa 31.12.2017) ja pitkäaikaista lainaa 0,0 miljoonaa euroa (15,3 euroa 31.12.2017) sekä North European Oil Trade Oy:lle ehdollista pääomalainaa 5,0 miljoonaa euroa (5,0 milj. euroa 31.12.2017).

30. Tytär- ja osakkuusyhtiöt

SOK-yhtymän ja SOK:n omistamat yritykset 31.12.2018	Maa	SOK-yhtymän omistus-osuus-%	SOK-yhtymän äänivalta-osuus-%	SOK:n omistus-osuus-%
Konserniyritykset				
Kaupalliset				
AS Sokotel	Viro	100	100	
Inex Partners Oy	Suomi	100	100	100
Inex Export Oy	Suomi	100	100	100
Jollas-Opisto Oy	Suomi	100	100	100
Meira Nova Oy	Suomi	100	100	100
OOO Itis 2	Venäjä	100	100	
OOO SOK Service Center RUS	Venäjä	100	100	
OOO Otel Plus	Venäjä	100	100	
OOO Prisma	Venäjä	100	100	
OOO Sokotel	Venäjä	100	100	
Prisma Peremarket AS	Viro	100	100	
Rekla Oy	Suomi	100	100	100
S-Herkkukeittiö Oy	Suomi	100	100	100
SOK Fashion Retail Oy	Suomi	51	51	51
SOK Fund Management Oy	Suomi	100	100	100
SOK-Liiketoiminta Oy	Suomi	100	100	100
Sokotel Oy	Suomi	100	100	
SOK Real Estate Int Oy	Suomi	100	100	99
SOK Retail Int Oy	Suomi	100	100	
Suomen Spar Oy	Suomi	100	100	100
S-Business Oy	Suomi	100	100	100
S-Verkkopalvelut Oy	Suomi	100	100	100
S-Yrityspalvelu Oy	Suomi	100	100	100
23 kpl				
Kiinteistöyhtiöt 24 kpl				
Konserniyritykset yhteensä 47 kpl				
Yhteisyritykset				
Kauppakeskus Mylly Oy	Suomi	50	50	50
Kiinteistö Oy Kuloisten Kauppakeskus	Suomi	50	50	
North European Oil Trade Oy	Suomi	51	51	51
Yhteisyritykset yhteensä 3 kpl				
Osakkuusyhtiöt				
Asunto Oy Kauniaisten Kirkkomäki	Suomi	39	39	39
Coop Trading A/S	Tanska	25	25	25
Finnfrost Oy	Suomi	50	50	
Keskuskorttelin Huolto Oy	Suomi	32	32	32
S-Pankki Oy	Suomi	38	38	38
S-Asiakaspalvelu Oy	Suomi	38	38	
FIM Oyj	Suomi	38	19	
FIM Pääomarahastot	Suomi	38	19	
FIM Kiinteistö Oy	Suomi	30	15	
FIM varainhoito Oy	Suomi	38	19	
Osakkuusyritykset yhteensä 10 kpl				

31. Tilinpäätöspäivän jälkeiset tapahtumat

SOK ostaa tilikauden jälkeen HOK-Elannolta Marks & Spencer liiketoimintaa hoitavan SOK Fashion Retailin vähemmistöosuuden omistukseensa.

SOK-yhtymän tunnusluvut 2014-2018

SOK-yhtymän jatkuvat toiminnot	IFRS 2018	IFRS 2017	IFRS 2016	IFRS 2015	IFRS 2014
Liikevaihto, milj.€	**7 303,5**	**7 063,6**	**7 074,0**	7 038,4	7 285,5
Liikevoitto, milj.€	**60,7**	**5,9**	**27,0**	11,1	43,1
%:a liikevaihdosta	**0,8**	**0,1**	**0,4**	0,2	0,6
Tulos ennen veroja, milj.€	**55,4**	**5,0**	**22,8**	9,4	39,7
%:a liikevaihdosta	**0,8**	**0,1**	**0,3**	0,1	0,5
SOK-yhtymä *)					
Oman pääoman tuotto-%	**7,5**	**0,3**	**1,8**	0,1	5,5
Sijoitetun pääoman tuotto-%	**7,9**	**1,7**	**3,5**	2,5	11,2
Omavaraisuusaste, %	**38,4**	**36,5**	**37,0**	37,0	38,3
Gearing, %	**-0,1**	**11,8**	**5,7**	-12,9	-11,3
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä					
tilikauden aikana	**6 234**	**6 493**	**6 756**	8 287	9 203
Lukumäärä kokoaikaiseksi muutettuna	**5 474**	**5 411**	**5 849**	7 778	8 232
Korottomat velat, milj.€	**874,6**	**877,8**	**873,2**	847,3	847,2

* Tunnusluvut sisältävät sekä lopetetut että jatkuvat toiminnot

TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT

Oman pääoman tuotto-% = $\frac{\text{tulos rahoituserien jälkeen - verot}}{\text{oma pääoma keskimäärin}}$ x 100 %

Sijoitetun pääoman tuotto-% = $\frac{\text{tulos ennen veroja + korko- ja muut rahoituskulut}}{\text{taseen loppusumma - korottomat velat - varaukset, keskim.}}$ x 100 %

Omavaraisuusaste, % = $\frac{\text{oma pääoma yhteensä}}{\text{taseen loppusumma - saadut ennakot}}$

Bruttoinvestoinnit käyttöomaisuuteen = Tytäryhtiöosakkeiden ja muun käyttöomaisuuden hankintamenot

Gearing, % = $\frac{\text{korolliset velat - rahavarat}}{\text{oma pääoma yhteensä}}$

Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana

Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä sekä lukumäärä kokoaikaiseksi muutettuna on laskettu keskiarvona neljännesvuosien lopun henkilökunnan lukumääristä.

Emo-osuuskunnan tilinpäätös, FAS

SOK:n tuloslaskelma, FAS

Milj. €	Liitetieto	**1.1. - 31.12.2018**		1.1. - 31.12.2017	
Liikevaihto			**6 462,3**		6 248,7
Liiketoiminnan muut tuotot	(1)		**2,8**		0,5
Materiaalit ja palvelut					
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	(2)	**5 845,0**		5 613,1	
Ulkopuoliset palvelut		**298,0**	**6 143,0**	336,1	5 949,2
Henkilöstökulut	(3)				
Palkat ja palkkiot		**90,9**		84,6	
Henkilösivukulut		**20,3**	**111,2**	20,4	105,0
Poistot ja arvonalentumiset	(4)		**12,1**		15,6
Liiketoiminnan muut kulut					
Toimitilavuokrat		**23,3**		23,3	
Muut kulut	(5)	**151,9**	**175,2**	135,6	158,9
Liikeylijäämä			**23,7**		20,5
Rahoitustuotot ja -kulut (+/-)	(8)		**-3,0**		-5,2
Ylijäämä ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja			**20,7**		15,3
Tilinpäätössiirrot (+/-)	(10)		**-25,0**		-26,2
Tuloverot (+/-)	(11)		**0,0**		0,0
Tilikauden alijäämä			**-4,3**		-10,9

SOK:n tase, FAS

VASTAAVAA Milj.€	Liitetieto	**31.12.2018**		31.12.2017	
PYSYVÄT VASTAAVAT					
Aineettomat hyödykkeet	(12)	**71,1**		61,7	
Aineelliset hyödykkeet	(13)	**3,2**		3,8	
Osuudet saman konsernin yrityksissä	(14)	**404,8**		392,3	
Muut sijoitukset	(14)	**440,6**	**919,8**	479,5	937,3
VAIHTUVAT VASTAAVAT					
Vaihto-omaisuus	(15)	**124,5**		149,7	
Pitkäaikaiset saamiset	(16)	**1,7**		1,5	
Lyhytaikaiset saamiset	(17)	**535,9**		569,0	
Rahat ja pankkisaamiset		**144,2**	**806,3**	93,4	813,7
			1 726,0		1 751,0

VASTATTAVAA Milj.€	Liitetieto	**31.12.2018**		31.12.2017	
OMA PÄÄOMA	(18)				
Osuuspääoma		**172,0**		172,0	
Lisäosuuspääoma		**0,0**		12,8	
Käyvän arvon rahasto		**0,2**		0,3	
Vararahasto		**18,5**		18,5	
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto		**21,5**		4,4	
Hallintoneuvoston käyttörahasto		**0,0**		0,0	
Edellisten tilikausien ylijäämä		**557,5**		584,1	
Tilikauden ylijäämä		**-4,3**	**765,5**	-10,9	781,2
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ	(19)		6,0		6,7
PAKOLLISET VARAUKSET	(20)		6,7		6,9
VIERAS PÄÄOMA					
Pitkäaikainen vieras pääoma	(21)	0,3		0,3	
Lyhytaikainen vieras pääoma	(22)	947,6	**947,9**	955,9	956,2
			1 726,0		1 751,0

SOK:n rahoituslaskelma, FAS

VASTAAVAA Milj.€	Viite	**1.1.-31.12.2018**	1.1.-31.12.2017
LIIKETOIMINTA			
Liikeylijäämä		**23,7**	20,5
Oikaisut liikeylijäämään	(1)	**11,3**	14,8
Käyttöpääoman muutos	(2)	**21,3**	-46,2
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja		**56,3**	-10,8
Maksetut korot ja muut rahoituskulut		**-1,7**	-0,6
Saadut korot ja muut rahoitustuotot		**4,2**	9,1
Maksetut tuloverot		**0,0**	-4,4
Liiketoiminnan rahavirta		**58,8**	-6,8
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA			
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin		**-21,5**	-27,0
Investoinnit osakkeisiin		**-33,5**	-29,3
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot		**2,8**	3,4
Myönnetyt lainat		**-57,6**	-126,9
Lainasaamisten takaisinmaksu		**106,5**	112,3
Osinkotuotot ja osuuspääoman korot		**1,7**	6,4
Investointien rahavirta		**-1,6**	-61,1
RAHOITUS			
Lyhytaikaisten lainojen lisäys (+) / vähennys (-)		**25,2**	52,8
Lyhytaikaisten saamisten lisäys (-) / vähennys (+)		**5,7**	-1,0
Osuuspääoman ja lisäosuuspääoman lisäys		**0,0**	2,2
Maksetut osuus- ja lisäosuuspääoman korot		**-16,6**	-10,3
Muu oman pääoman vähennys		**5,1**	0,0
Maksetut konserniavustukset		**-25,9**	1,1
Rahoituksen rahavirta		**-6,4**	44,7
Rahavarojen muutos, lisäys (+) / vähennys (-)		**50,7**	-23,2
Rahavarat tilikauden alussa		**93,4**	116,6
Rahavarat tilikauden lopussa		**144,2**	93,4
Oikaisut liikeylijäämään	(1)		
Pysyvien vastaavien myyntivoitot (-) ja tappiot (+)		**-0,6**	0,0
Poistot ja arvonalentumiset		**12,1**	15,6
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua		**-0,2**	-0,7
		11,3	14,8
Käyttöpääoman muutos	(2)		
Liikesaamisten muutos		**31,5**	-29,4
Vaihto-omaisuuden muutos		**25,2**	-18,0
Lyhytaikaisten korottomien velkojen muutos		**-35,4**	1,2
		21,3	-46,2

Rahavarat ja rahavarojen muutos eroaa taseesta ja taseesta lasketusta rahavarojen muutoksesta siten että rahavirtalaskelman rahavarojen muutoksesta on eliminoitu rahoitusarvopapereiden käypään arvoon arvostamisesta johtuvat arvostusvoitot ja -tappiot.

SOK:n tilinpäätöksen liitetiedot

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Suomen Osuuskauppojen Keskuskunnan (SOK) tilinpäätös on laadittu Suomen tilinpäätöksen laadintaa säätelevän lainsäädännön edellyttämällä tavalla.

Ulkomaan rahan määräiset erät ja johdannaissopimukset

Ulkomaanrahan määräiset liiketapahtumat kirjataan tapahtumapäivän kurssiin. Tilikauden päättyessä avoinna olevat ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat muutetaan euroiksi EKP:n tilikauden päättymispäivänä noteeraamaan kurssiin ja kurssierot kirjataan tulosvaikutteisesti.

Myyntisaamisten arvostamisesta syntyneet kurssierot kirjataan liikevaihtoon ja ostovelkojen arvostamisesta syntyneet kurssierot kirjataan kuluihin. Muiden taseen rahoituseriin kuuluvien saamisten kurssivoitot ja -tappiot kirjataan rahoitustuottoihin ja vastaavasti muiden velkojen osalta rahoituskuluihin.

Johdannaissopimuksia tehdään pääasiassa suojaustarkoituksessa, mutta lukuun ottamatta käyttötavarakaupan ostojen suojauksia niihin ei ole sovellettu suojauslaskentaa. Kirjanpidossa muut kuin suojauslaskentaan sisältyvät johdannaiset on arvostettu käypään arvoon ja arvonmuutokset on kirjattu tulosvaikutteisesti. Ostojen ja ostovelkojen suojaamiseksi solmittujen johdannaisten realisoituneet ja realisoitumattomat voitot ja tappiot kirjataan ostoihin. Muiden johdannaisten realisoituneet ja realisoitumattomat voitot kirjataan rahoitustuottoihin ja tappiot rahoituskuluihin.

Suojauslaskentaa sovelletaan osaan tavaraostoja suojaavista valuuttajohdannaisista. Näiden osalta suojauksen kohteena on ainoastaan valuuttakurssiriski. Käytettävä suojauslaskentamalli on rahavirran suojaus. Suojauslaskennassa olevien suojausinstrumenttien valuuttakurssien muutoksesta johtuvasta arvonmuutoksesta kirjataan tehokas osuus kokonaisuudessaan oman pääoman käyvän arvon rahastoon. Realisoituneet voitot ja tappiot kirjataan ostoihin.

Konsernipankkitilijärjestelmä

SOK:n konsernitilijärjestelmiin liitettyjen tytäryhtiöiden tilien varat esitetään SOK:lla rahoina ja pankkisaamisina sekä lyhytaikaisina saamisina saman konsernin yrityksiltä tai lyhytaikaisina velkoina saman konsernin yrityksille.

Liikevaihto ja myynnin tuloutusperiaate

Myynti tuloutetaan luovutettaessa suorite. Liikevaihtoa laskettaessa myyntituotoista on vähennetty muun muassa myönnetyt alennukset, arvonlisävero ja myynnin kurssierot.

Liiketoiminnan muut tuotot

Liiketoiminnan muihin tuottoihin kirjataan pysyvien vastaavien myyntituotot, liiketoiminnan luovutustuotot sekä muut kuin varsinaiseen suoritemyyntiin liittyvät liiketoiminnasta syntyneet yleensä säännölliset tuotot.

Leasingmaksut

Toimitilojen leasingmaksut esitetään tuloslaskelmassa toimitilavuokrissa ja muut leasingmaksut muina liiketoiminnan muina kuluina.

Vastaiset menot ja menetykset

Vastaiset menot ja menetykset, joihin on sitouduttu tai joiden toteutumista pidetään todennäköisenä, on kirjattu kuluksi luonteensa mukaisesti asianomaiseen kuluerään. Taseessa kyseiset kuluvaraukset on esitetty pakollisina varauksina tai siirtovelkoina, mikäli niiden täsmällinen määrä sekä toteutumisajankohta tiedetään.

Tuloverot

Tuloveroihin sisältyvät tilikauden verotettavan tulon perusteella lasketut verot sekä aikaisempien tilikausien verojen oikaisut.

SOK:n tuloslaskelmassa ja taseessa ei esitetä laskennallista verovelkaa tai -saamista, vaan olennaiset laskennalliset verovelat tai -saamiset on esitetty liitetiedoissa verojen erittelyn yhteydessä.

Pysyvät vastaavat ja poistot

Pysyvät vastaavat on taseessa arvostettu hankinnasta aiheutuneiden välittömien menojen mukaiseen hankintamenoon vähennettynä kertyneillä suunnitelman mukaisilla poistoilla.

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaan tasapoistona käyttöomaisuuden alkuperäisestä hankintamenosta. Poistot on laskettu kohteen käyttöönottoa seuraavan kuukauden alusta. Poistoajat perustuvat arvioituihin taloudellisiin pitoaikoihin. Pysyvien vastaavien tasearvoihin ei sisälly arvonkorotuksia.

Suunnitelman mukaiset poistoajat ovat:	Vuosia
Rakennukset	20-35
Kevyet rakennelmat ja rakennusten laitteet	5-15
Koneet ja kalusto	3-10
Moottoriajoneuvot ja palvelimet	3-5
Muut aineelliset ja aineettomat hyödykkeet EVL:n sallimissa rajoissa	

Poistoeron muutos esitetään tuloslaskelmassa kohdassa tilinpäätössiirrot. Kertynyt poistoero esitetään taseessa kohdassa tilinpäätössiirtojen kertymä.

Pysyvien vastaavien sijoituksiin kuuluvat osakkeet ja osuudet arvostetaan kirjanpitolain 5 luvun 2a §:n sallimaa vaihtoehtoista menettelyä noudattaen käypään arvoon, mikäli käypä arvo on luotettavasti määriteltävissä.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen painotetun keskihinnan menetelmän mukaisesti hankinnasta aiheutuneisiin välittömiin menoihin tai sitä alempaan jälleenhankintahintaan tai todennäköiseen myyntihintaan.

Rahoitusvarat ja -velat

Rahoitusinstrumentit on arvostettu kirjanpitolain 5 luvun 2a §:n sallimaa vaihtoehtoista menettelyä noudattaen käypään arvoon kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti. Rahoitusvarojen ja -velkojen taseeseen merkitsemisessä sovelletaan selvityspäivän mukaista käytäntöä. Rahoitusinstrumentit on luokiteltu käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin ja -velkoihin, myytävissä oleviin rahoitusvaroihin, lainoihin ja saamisiin sekä muihin rahoitusvelkoihin.

Rahoitusinstrumentin käypä arvo määritellään aktiivisilla markkinoilla noteerattujen hintojen perusteella tai käyttäen markkinoilla yleisesti hyväksyttyjä arvostusmenetelmiä. Koronvaihtosopimusten käypä arvo on määritetty diskonttaamalla tulevat kassavirrat nykyhetkeen käyttäen tilinpäätöspäivän markkinakorkoja. Korko-optioiden arvostamisessa on käytetty vastapuolen hintanoteerausta. Valuuttatermiinien käypä arvo on laskettu arvostamalla termiinisopimukset tilinpäätöspäivän termiinikurssiin. Sähköjohdannaiset arvostetaan käypään arvoon käyttäen tilinpäätöspäivän markkinanoteerauksia. Käypään arvoon arvostettavat rahoitusvarat ja -velat on arvostettu käyttäen keskikursseja.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettaviin rahoitusvaroihin tai -velkoihin luokitellaan johdannaissopimukset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa sekä osakkeet ja osuudet. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavat rahoitusvarat tai -velat arvostetaan tilinpäätöspäivän käypään arvoon. Käyvän arvon muutos merkitään tuloslaskelmaan, jolloin tilikauden tuotoksi tai kuluksi merkitään tuloslaskelmaan käypään arvoon arvostettavien rahoitusinstrumenttien tilinpäätöshetken arvon ja edellisen tilinpäätöksen kirjanpitoarvon erotus. Jos käypään arvoon arvostettava rahoitusinstrumentti on hankittu tilikauden aikana, tilikauden tuotoksi tai kuluksi merkitään rahoitusinstrumentin tilinpäätöshetken arvon ja hankintamenon erotus. Julkisen kaupankäynnin kohteena olevien sijoitusten käypä arvo määritellään niiden markkina-arvojen perusteella. Julkisesti noteeraamattomat sijoitukset arvostetaan hankintamenoon, jos niiden käypiä arvoja ei voida luotettavasti määrittää.

Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta arvostettaviin rahoitusvaroihin luokitellaan rahoitusvarat, joita pidetään hallussa sopimukseen perustuvien rahavirtojen ja myyntituottojen keräämiseksi. Lisäksi kyseisten sopimusten rahavirrat ovat ainoastaan pääoman ja jäljellä olevan pääomamäärän koron maksua. Käyvän arvon muutos kirjataan muun laajan tuloksen kautta oman pääoman käyvän arvon rahastoon. Kun rahoitusinstrumentti myydään, kirjataan omaan pääomaan kertynyt käyvän arvon muutos luokittelun muutoksena yhdessä kertyneiden korkojen sekä myyntivoiton tai -tappion kanssa tulokseen.

Jaksotettuun hankintamenoon arvostettaviin rahoitusvaroihin luokitellaan sellaiset rahoitusvarat, joita pidetään hallussa sopimukseen perustuvien rahavirtojen keräämiseksi ja joiden rahavirrat ovat ainoastaan pääoman ja jäljellä olevan pääomamäärän koron maksua. Jaksotettuun hankintamenoon arvostettavien rahoitusvarojen transaktiomenot sisällytetään efektiivisen koron menetelmällä laskettavaan jaksotettuun hankintamenoon ja jaksotetaan tulosvaikutteisesti saamisen juoksuajalle. Alkuperäisen kirjaamisen jälkeen sopimukset arvostetaan jaksotettuun hankintamenoon efektiivisen koron menetelmää käyttäen.

Kaikki rahoitusvelat lukuun ottamatta johdannaisvelkoja luokitellaan jaksotettuun hankintamenoon efektiivisen koron menetelmää käyttäen arvostettaviksi. Jaksotettuun hankintamenoon arvostettavat erät merkitään taseeseen nimellisarvon suuruisena silloin, kun sen tekohetken käypä arvo vastaa nimellisarvoa. Jos velan pääomana on saatu vähemmän tai enemmän kuin velan nimellisarvo, merkitään velka siihen määrään, joka siitä on saatu. Velan nimellisarvon ja hankintamenon erotuksesta tilikauden kuluksi tai tuotoksi merkitty määrä jaksotetaan ja merkitään velan hankintamenon lisäykseksi tai vähennykseksi. Nimellisarvon ja hankintamenon erotus tai velkaan liittyvä palkkiomeno tai sellainen meno, joka on osa velkaan liittyvää korkomenoa, jaksotetaan efektiivisen koron menetelmällä kuluna velan juoksuajalle.

Suojauslaskenta

SOK soveltaa IFRS:n mukaista suojauslaskentaa osaan tavaraostoja suojaavista valuuttajohdannaisista. Näiden osalta suojauksen kohteena on ainoastaan valuuttakurssiriski. Käytettävä suojauslaskentamalli on rahavirran suojaus.

SOK:lla on suojauslaskennan ulkopuolella johdannaissopimuksia, jotka ovat konsernin rahoituspolitiikan mukaan tehokkaita taloudellisia suojausinstrumentteja, mutta niihin ei sovelleta IFRS 9:n mukaista suojauslaskentaa.

Milj.€	2018	2017
1. Liiketoiminnan muut tuotot		
Käyttöomaisuuden myyntivoitot	**2,2**	0,0
Muut liiketoiminnan muut tuotot	**0,6**	0,4
Yhteensä	**2,8**	0,5
2. Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	**5819,7**	5630,4
Varastojen muutos (+/-)	**25,4**	-17,3
Yhteensä	**5845,0**	5613,1
3. Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	**90,9**	84,6
Eläkekulut	**16,9**	16,4
Muut henkilösivukulut	**3,4**	3,9
Yhteensä	**111,2**	105,0
Henkilöstömäärä keskimäärin	**1484**	1369

Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä on laskettu keskiarvona neljännesvuosien lopun henkilökunnan lukumääristä.

Maksetut palkat ja palkkiot:		
Pääjohtaja sekä hallituksen jäsenet	**1,2**	1,2
Hallintoneuvoston jäsenet	**0,2**	0,3

Johdon eläkesitoumukset:

SOK:n pääjohtajalla, työsuhteessa olevilla hallituksen jäsenillä ja konsernijohtoryhmällä on eläkeoikeus täytettyään 60–63 vuotta.

4. Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	**12,0**	14,3
Arvonalentumiset	**0,1**	1,3
Yhteensä	**12,1**	15,6

Poistojen ja poistoeron muutosten tase-eräkohtainen erittely sisältyy taseen liitetietojen pysyvien vastaavien ja tilinpäätössiirtojen kertymän erittelykohtiin.

5. Liiketoiminnan muut kulut		
Vapaaehtoiset henkilösivukulut	**3,7**	3,2
Kiinteistö, kalusto- ja tarvikekulut	**127,6**	113,8
Markkinointi-, hallinto- ja muut kulut	**20,5**	18,6
Yhteensä	**151,9**	135,6

Toimitilavuokrat on esitetty omana eränään tuloslaskelmassa.

Milj.€	2018	2017
6. Tilintarkastajan palkkiot		
Tilintarkastuspalkkiot	**0,2**	0,2
Todistukset ja lausunnot		0,0
Veroneuvonta	**0,0**	
Muut palkkiot	**0,4**	0,1
Yhteensä	**0,6**	0,4
7. Pakollisten varausten lisäykset (-) tai vähennykset (+)		
Vajaakäytössä oleviin tiloihin kohdistuvat lisäykset		-0,1
Vajaakäytössä oleviin tiloihin kohdistuvat vähennykset	**0,1**	0,7
Muut pakolliset varaukset vähennykset	**0,1**	0,1
Yhteensä	**0,2**	0,7
8. Rahoitustuotot ja -kulut		
Osinkotuotot muilta ja osuuspääoman korot	**1,7**	6,4
Osinkotuotot ja osuuspääoman korot pysyvien vastaavien sijoituksista yhteensä	**1,7**	6,4
Korkotuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista		
Saman konsernin yrityksiltä	**4,3**	4,5
Muilta	**1,2**	2,3
Muut korko- ja rahoitustuotot		
Saman konsernin yrityksiltä	**-1,2**	0,2
Muilta	**1,5**	0,2
Korko- ja muut rahoitustuotot yhteensä	**5,9**	7,1
Arvonalentumisen vähennys ja lisäys pysyvien vastaavien sijoituksista	**-9,4**	-18,2
Korko- ja muut rahoituskulut		
Saman konsernin yrityksille	**0,1**	0,0
Muille	**1,2**	0,5
Korko- ja muut rahoituskulut yhteensä	**1,3**	0,5
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	**-3,0**	-5,2
9. Tilinpäätössiirrot		
Poistoerojen lisäys(-) / vähennys(+)	**-0,7**	0,4
Konserniavustus	**25,7**	25,9
Yhteensä	**25,0**	26,2

Milj.€	2018	2017
10. Tuloverot		
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta tilikaudelta (+/-)	**0,0**	0,0
Tuloverot edellisiltä tilikausilta (+/-)	**0,0**	0,0
Yhteensä	**0,0**	0,0
Taseeseen kirjaamattomat laskennalliset saamiset (+) / -velat (-)	**0,3**	0,2

TASEEN VASTAAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Aineelliset ja aineettomat hyödykkeet

11. Aineettomat hyödykkeet

Aineettomat oikeudet		
Hankintameno 1.1.	**63,5**	60,5
Lisäykset	**0,4**	2,3
Vähennykset	**-3,6**	-3,8
Siirrot erien välillä	**6,8**	4,6
Hankintameno 31.12.	**67,1**	63,5
Kertyneet poistot 1.1.	**47,8**	38,6
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	**-3,6**	-3,8
Tilikauden poistot	**9,7**	11,7
Arvonalennukset		1,3
Kertyneet poistot 31.12.	**53,9**	47,8
Kirjanpitoarvo 31.12.	**13,3**	15,7
Muut pitkävaikutteiset menot		
Hankintameno 1.1.	**16,6**	17,0
Lisäykset	**0,3**	1,4
Vähennykset	**-0,7**	-1,8
Hankintameno 31.12.	**16,2**	16,6
Kertyneet poistot 1.1.	**9,0**	9,2
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	**-0,2**	-1,8
Tilikauden poistot	**1,5**	1,6
Kertyneet poistot 31.12.	**10,4**	9,0
Kirjanpitoarvo 31.12.	**5,9**	7,6

Milj.€	2018	2017
Aineettomien hyödykkeiden ennakkomaksut		
Hankintameno 1.1.	**38,4**	21,7
Lisäykset	**20,5**	21,3
Siirrot erien välillä	**-6,8**	-4,6
Kirjanpitoarvo 31.12.	**52,0**	38,4
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	**71,1**	61,7

12.Aineelliset hyödykkeet

Maa- ja vesialueet		
Hankintameno 1.1.	**0,7**	0,7
Lisäykset	**0,0**	
Vähennykset	**0,0**	0,0
Hankintameno 31.12.	**0,7**	0,7
Kertyneet arvonalennukset 1.1.	**0,1**	0,1
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	**0,0**	
Kertyneet arvonalennukset 31.12.	**0,1**	0,1
Kirjanpitoarvo 31.12.	**0,6**	0,7
Rakennukset ja rakennelmat		
Hankintameno 1.1.	**1,5**	1,5
Hankintameno 31.12.	**1,5**	1,5
Kertyneet poistot 1.1.	**1,4**	1,4
Tilikauden poistot	**0,0**	0,0
Kertyneet poistot 31.12.	**1,4**	1,4
Kirjanpitoarvo 31.12.	**0,1**	0,1
Koneet ja kalusto		
Hankintameno 1.1.	**7,4**	7,0
Lisäykset	**0,4**	2,1
Vähennykset	**-0,3**	-1,7
Hankintameno 31.12.	**7,5**	7,4
Kertyneet poistot 1.1.	**5,0**	5,8
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	**-0,1**	-1,7
Tilikauden poistot	**0,8**	0,9
Kertyneet poistot 31.12.	**5,7**	5,0
Kirjanpitoarvo 31.12.	**1,9**	2,4

Milj.€	**2018**	2017
Muut aineelliset hyödykkeet		
Hankintameno 1.1.	**0,6**	0,6
Lisäykset	**0,0**	
Hankintameno 31.12.	**0,6**	0,6
Kertyneet poistot 1.1.	**0,0**	0,0
Kertyneet poistot 31.12.	**0,0**	0,0
Kirjanpitoarvo 31.12.	**0,6**	0,6
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	**3,2**	3,8
13. Sijoitukset		
Osuudet saman konsernin yrityksissä		
Hankintameno 1.1.	**412,4**	383,5
Lisäykset	**23,9**	29,1
Vähennykset	**-9,9**	-0,3
Siirrot erien välillä	**5,3**	
Hankintameno 31.12.	**431,7**	412,4
Kertyneet arvonalennukset 1.1.	**20,0**	1,8
Vähennysten ja siirtojen kertyneet arvonalennukset	**-2,5**	
Arvonalennukset	**9,4**	18,2
Kertyneet arvonalennukset 31.12.	**26,8**	20,0
Kirjanpitoarvo 31.12.	**404,8**	392,3
Osuudet saman konsernin yrityksissä yhteensä	**404,8**	392,3
Saamiset saman konsernin yrityksiltä		
Määrä 1.1.	**296,7**	282,3
Lisäykset	**73,7**	93,2
Vähennykset	**-98,5**	-84,7
Määrä 31.12.	**272,0**	290,7
Osuudet omistusyhteysyrityksissä		
Hankintameno 1.1.	**125,7**	128,8
Lisäykset	**15,0**	
Vähennykset	**0,0**	-3,1
siirrot erien välillä	**-5,3**	
Hankintameno 31.12.	**135,4**	125,7

Milj.€	**2018**	2017
Kertyneet arvonalennukset 1.1.	**0,1**	0,1
Kertyneet arvonalennukset 31.12.	**0,1**	0,1
Kirjanpitoarvo 31.12.	**135,3**	125,6
Saamiset omistusyhteysyrityksiltä		
Määrä 1.1.	**20,0**	17,0
Lisäykset		3,0
Määrä 31.12.	**20,0**	20,0
Pääomalainasaamiset omistusyhteysyrityksiltä		
Määrä 1.1.		17,0
Lisäykset		0,8
Vähennykset		-17,8
Määrä 31.12.		0,0
Saamiset omistusyhteysyrityksiltä yhteensä	**20,0**	20,0
Muut osakkeet ja osuudet		
Hankintameno 1.1.	**1,4**	1,2
Lisäykset	**0,1**	0,2
Vähennykset		0,0
Hankintameno 31.12.	**1,5**	1,4
Käypään arvoon arvostus	**1,2**	0,9
Kirjanpitoarvo 31.12.	**2,7**	2,4
Pääomalainasaamiset muilta		
Määrä 1.1.	**0,6**	0,6
Määrä 31.12.	**0,6**	0,6
Kertyneet arvonalennukset 1.1.	**0,0**	0,0
Kertyneet arvonalennukset 31.12.	**0,0**	0,0
Kirjanpitoarvo 31.12.	**0,6**	0,6
Muut saamiset muilta		
Määrä 1.1.	**40,2**	20,0
Lisäykset	**10,1**	62,6
Vähennykset	**-40,2**	-42,4
Määrä 31.12.	**10,0**	40,2
Sijoitukset yhteensä	**845,4**	871,8

Milj.€	2018	2017
14. Vaihto-omaisuus		
Tavarat	**123,0**	148,4
Muu vaihto-omaisuus	**0,0**	0,0
Ennakkomaksut	**1,5**	1,3
Yhteensä	**124,5**	149,7
15. Pitkäaikaiset saamiset		
Muut pitkäaikaiset saamiset	**1,7**	1,5
Pitkäaikaiset saamiset yhteensä	**1,7**	1,5
16. Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	**475,5**	506,9
Saamiset saman konsernin yrityksiltä		
Myyntisaamiset	**7,6**	7,1
Lainasaamiset	**5,3**	11,0
Muut saamiset	**13,4**	10,8
Siirtosaamiset	**4,4**	1,4
Yhteensä	**30,7**	30,4
Saamiset omistusyhteysyrityksiltä		
Myyntisaamiset	**1,2**	1,6
Siirtosaamiset	**0,1**	0,1
Yhteensä	**1,3**	1,7
Muut saamiset	**0,2**	0,2
Siirtosaamiset	**28,3**	29,9
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	**535,9**	569,0
Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät		
Rahoituserät	**5,7**	4,0
Muut	**27,0**	27,4
Siirtosaamiset yhteensä	**32,7**	31,4

TASEEN VASTATTAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Milj.€	2018	2017
17. Oma pääoma		
Osuuspääoma 1.1.	**172,0**	172,0
Vähennys	**0,0**	
Osuuspääoma 31.12.	**172,0**	172,0

Osuuspääoma koostuu osuuskauppojen osuuksista maksamista osuusmaksuista Suomen Osuuskauppojen Keskusosuuskuntaan. Osuuskaupan osuuksien lukumäärä määräytyy osuuskaupan jäsenmäärän ja vuotuisten ostojen perusteella.

31.12.2018 osuuskauppojen lukumäärä oli 26, osuuksien lukumäärän ollessa 361 587.

31.12.2017 osuuskauppoja oli 27 kpl ja osuuksia 353 405

Lisäosuuspääoma 1.1.	**12,8**	12,8
Vähennykset	**-12,8**	
Lisäosuuspääoma 31.12.	**0,0**	12,8

Kesäkuussa 2016 lunastettiin kaikki lisäosuudet niiden nimellisarvostaan 12.750.000,00 eurosta.

Lisäosuudet on mitätöity. Lisäosuuksille maksettiin lunastushetkeen kertynyt ja SOK:n sääntöjen sallima korko.

Lisäosuudet lunastettiin vapaalla omalla pääomalla.

Lisäosuuspääoman alentamista koskevan varsinaisen osuuskunnan kokouksen päätöksen mukaisesti lisäosuuspääoma (12.750.000 euroa) siirrettiin sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon 1.1.2018.

Käyvän arvon rahasto 1.1.	**0,3**	4,5
Rahavirran suojaussuhteisiin kuuluvien johdannaisten		
Arvonmuutokset tilikauden aikana	**0,2**	-0,6
Omasta pääomasta pois kirjattu ja tuloslaskelmassa esitetty määrä	**0,6**	-1,4
Myytävissä olevien rahoitusvarojen		
Laskentaperiaatteen muutoksesta aiheutunut siirto kertyneisiin voittovaroihin	**-0,9**	
Arvonmuutokset tilikauden aikana		0,2
Omasta pääomasta pois kirjattu ja tuloslaskelmassa esitetty määrä		-2,3
Käyvän arvon rahasto 31.12. [1)]	**0,2**	0,3

[1)] SOK:n tuloslaskelmassa ja taseessa ei esitetä laskennallista verovelkaa tai -saamista, vaan ainoastaan liitetietona, jos erä on olennainen.

Rahavirran suojaussuhteisiin kuuluvien johdannaisten arvostukset on tehty diskonttaamalla tulevat kassavirrat nykyhetkeen. Muiden kuin euromääräisten kassavirtojen osalta saatu diskonttoarvo on muunnettu euroiksi käyttäen Euroopan keskuspankin tilinpäätöspäivänä noteeraamia valuuttakursseja.

Myytävissä oleviin rahoitusvaroihin sisältyy osakkeita, joiden käypä arvo ei ole määriteltävissä.

Milj.€	2018	2017
Vararahasto 1.1.	**18,5**	18,5
Vararahasto 31.12.	**18,5**	18,5
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 1.1.	**4,4**	2,3
Lisäys	**17,1**	2,2
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 31.12.	**21,5**	4,4
Hallintoneuvoston käyttörahasto 1.1.	**0,0**	0,0
Lisäys	**0,1**	0,1
Vähennys	**0,0**	0,0
Hallintoneuvoston käyttörahasto 31.12.	**0,0**	0,0
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	**573,2**	594,5
Siirto hallintoneuvoston käyttörahastoon	**-0,1**	-0,1
Osuuspääoman ja lisäosuuspääoman korko	**-16,6**	-10,3
Lisäosuuspääoman lunastus	**0,0**	-12,8
Laskentaperiaatteen muutos (IFRS 9 käyttöönotto)		
IFRS 9:n käyttöönottoon liittyen osakkeiden ja osuuksien kertyneen arvostuksen siirto käyvän arvon rahastosta voittovaroihin	**0,9**	
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	**557,5**	584,1
Tilikauden alijäämä	**-4,3**	-10,9
Oma pääoma yhteensä	**765,5**	781,2
Laskelma voitonjakokelpoisista varoista 31.12.		
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	**21,5**	4,4
Edellisten tilikausien ylijäämä	**557,5**	584,1
Tilikauden alijäämä	**-4,3**	-10,9
Yhteensä	**574,7**	577,7
18. Tilinpäätössiirtojen kertymä		
Poistoero		
Aineettomat oikeudet	**3,4**	4,4
Muut pitkävaikutteiset menot	**3,7**	3,4
Rakennukset ja rakennelmat	**-0,2**	-0,2
Rakennusten tekniset laitteet	**0,0**	0,0
Koneet ja kalustot	**-0,8**	-0,9
Yhteensä	**6,0**	6,7
19. Pakolliset varaukset		
Vajaakäytössä olevat tilat	**6,6**	6,7
Muut pakolliset varaukset	**0,1**	0,2
Yhteensä	**6,7**	6,9

Milj.€	2018	2017
20. Pitkäaikainen vieras pääoma		
Muut pitkäaikaiset velat	**0,3**	0,3
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	**0,3**	0,3
21. Lyhytaikainen vieras pääoma		
Saadut ennakot	**7,5**	4,1
Ostovelat	**570,5**	598,1
Velat saman konsernin yrityksille		
Ostovelat	**8,8**	9,4
Muut lyhytaikaiset velat	**218,5**	187,9
Siirtovelat	**15,2**	27,9
Yhteensä	**242,6**	225,2
Velat omistusyhteysyrityksille		
Ostovelat	**5,8**	19,0
Yhteensä	**5,8**	19,0
Muut lyhytaikaiset velat	**43,8**	46,4
Siirtovelat	**77,4**	63,2
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	**947,6**	955,9
Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät		
Henkilöstökulut	**33,4**	29,9
Rahoituserät	**2,9**	3,4
Muut	**56,2**	57,8
Siirtovelat yhteensä	**92,6**	91,1
22. Lähipiiritapahtumat		
Lähipiirin olennaiset liiketapahtumat tilikautena		
Tavaroiden myynti	**68,2**	71,0
Palvelutuotot	**40,3**	43,8
Toimitilavuokrat	**31,0**	30,4
Yhteensä	**139,5**	145,3
Tavaraostot	**245,7**	236,0
Palveluiden ostot	**245,1**	286,9
Yhteensä	**490,8**	522,9

Milj.€	**2018**	2017

VAKUUDET JA VASTUUSITOUMUKSET

23. Vastuusitoumukset

Annetut pantit ja vastuusitoumukset

Muut annetut vakuudet		
Pantit	**0,1**	0,1
Vakuudeksi annetut pantit yhteensä	**0,1**	0,1
Saman konsernin yritysten puolesta annetut vakuudet		
Pantit	**0,0**	0,0
Takaukset	**125,4**	140,9
Yhteensä	**125,4**	140,9
Muiden velasta annetut vakuudet		
Takaukset yhteisyritysten velasta	**120,1**	96,9
Takaukset osuuskauppojen velasta		7,4
Yhteensä	**120,1**	104,3
Muut muiden puolesta annetut vakuudet		
Takaukset yhteisyritysten vastuista	**25,8**	20,6
Yhteensä	**25,8**	20,6
Muut vastuut		
Remburssivastuut	**0,2**	1,3
Yhteensä	**0,2**	1,3
Leasingvastuut:		
Seuraavana vuonna maksettavat	**12,1**	17,5
Yli vuoden kuluttua maksettavat	**71,7**	87,3
Yhteensä	**83,9**	104,8
Ei peruutettavista olevista edelleen vuokratuista kohteista vuokrasopimuksen perusteella maksettavat vähimmäisvuokrat:		
Seuraavana vuonna maksettavat	**4,0**	3,9
Yli vuoden kuluttua maksettavat	**15,9**	19,6
Yhteensä	**19,9**	23,6
Takaisinostovastuut [1)]		30,5
Yhteensä		30,5

1) Päättyneet takaisinostovastuut koostuivat ostositoumuksesta ostaa Pietarin ja Baltian Prismoihin sijoittavan kiinteistörahaston kohteet rahaston jäljellä olevan vieraan pääoman määrästä. SOK:n omistusosuus kiinteistörahastoyhtiöstä oli 20 prosenttia.

Muut taloudelliset vastuut:
Konserni on velvollinen tarkistamaan kiinteistöinvestoinnista tekemiään arvonlisäverovähennyksiä, jos kiinteistön verollinen käyttö vähenee tarkistuskauden aikana. Vastuun enimmäismäärä on 0,8 miljoonaa euroa (1,1 milj. euroa 31.12.2017).

Muut vastuusitoumukset:
Osakassopimuksen mukaiset sitoumukset vastata S-Voima Oy:n sitoumuksista ja rahoittaa sen toimintaa

Osakkaat vastaavat ns. Mankala-periaatteen mukaisesti S-Voima Oy:n sitoumuksista. Tämän periaatteen mukaisesti SOK:n vastuu S-Voima Oy:n kustannuksista sisältäen myös lainojen lyhennykset ja korot sekä poistot määräytyy markkinasähkön osalta osakkaan käyttämän energian mukaan, tuulivoiman ja ydinvoiman (ydinvoiman jatkorahoittamisesta on luovuttu 2012) osalta osakkaan omistamien osakesarjojen ja aurinkosähkön osalta osakkaan hallitsemille kiinteistöille rakennettujen aurinkovoimaloiden perusteella.

Lisäksi SOK on sitoutunut myöntämään vieraanpääomanehtoista rahoitusta. SOK:n tilinpäätöshetkeen mennessä tehtyihin päätöksiin perustuva vastuu vieraanpääomanehtoisen rahoituksen jäljellä olevasta osuudesta on seuraava: S-ryhmän logistiikkakeskukset Oy:lle osakaslainaa 0,0 milj. euroa (50,0 milj. euroa 31.12.2017) ja pitkäaikaista lainaa 0,0 milj. euroa (15,3 euroa 31.12.2017) sekä North European Oil Trade Oy:lle ehdollista pääomalainaa 5,0 milj. euroa (5,0 milj. euroa 31.12.2017)

Riskienhallinta ja johdannaissopimukset:
Rahoitus ja rahoitusriskien hallinta on keskitetty SOK:n rahoitusyksikköön. Yhtymällä on SOK:n hallituksen vahvistamat Talous- ja rahoituspolitiikka sekä riskienhallintaohjeet. Näissä määritellään periaatteet rahoitusriskien hallinnalle ja sallitut enimmäismäärät rahoitusriskeille. Lisäksi rahoituksen eri osa-alueille on asetettu numeeriset tavoitteet, joiden avulla pyritään varmistamaan rahoituksen riittävyys, tasapainoisuus ja edullisuus kaikissa olosuhteissa. SOK Rahoitus vastaa keskitetysti SOK-yhtymän rahoitusriskien hallinnasta.

SOK-yhtymän tavoite on alentaa tai poistaa markkinakorkojen muutoksen negatiivinen vaikutus yhtymän kassavirtoihin, tulokseen ja taseeseen, kuitenkin suojauksen kustannukset huomioiden. Korkoriskiä seurataan SOK-yhtymän tasolla, ainoastaan konsernin ulkoisten erien osalta.

Valuuttariski tarkoittaa valuuttakurssien muutosten aiheuttamaa epävarmuutta SOK:n kassavirrassa, tuloksessa ja taseessa. Valuuttariskin suuruutta tarkastellaan valuutoittain. Tavoitteena on minimoida avoimen position valuuttariskistä aiheutuva epävarmuus, kuitenkin suojauksen kustannukset huomioiden. SOK-yhtymän valuuttariskiä seurataan ALM-laskentapaikan kautta, joka kuvastaa koko konsernin valuuttariskiä. ALM-position riski valuuttakurssin muuttuessa kymmenellä prosentilla ei saa ylittää kahta miljoonaa euroa.

Johdannaisia käytetään ainoastaan suojaustarkoituksessa. SOK soveltaa suojauslaskentaa erittäin todennäköisiä tulevia ostoja suojaaviin johdannaisiin. Käytettävä suojauslaskentamalli on rahavirran suojaus. Suojauslaskennan tarkoitus on suojautua valuuttamääräisten ostojen valuuttariskiltä. Suojauksen tehokas osuus kirjataan käyvän arvon rahastoon.

Avoin johdannaispositio	**Kohde-etuuden arvot 2018**	Kohde-etuuden arvot 2017
Valuuttatermiinit, suojauslaskennassa	**23,9**	24,4
Valuuttatermiinit, ei-suojauslaskennassa	**19,6**	25,2
Sähköjohannaiset	**4,2**	54,2
Sähköjohannaiset yhteensä	**47,7**	4,6

	Käypä arvo 2018	Käypä arvo 2017
Valuuttatermiinit, suojauslaskennassa	**0,4**	-0,5
Valuuttatermiinit, ei-suojauslaskennassa	**0,2**	-0,6
Yhteensä	**0,5**	-1,1

Kaikki johdannaissopimukset erääntyvät vuoden 2019 aikana.

Hallituksen ehdotus SOK:n jakokelpoisen ylijäämän käyttämisestä

	€
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	21 542 500,00
Tuloslaskelman osoittama alijäämä	-4 346 075,51
Edellisten tilikausien ylijäämä	557 545 637,00
Yhteensä	574 742 061,49

Hallitus ehdottaa, että jakokelpoinen ylijäämä 574 742 061,49 euroa käytetään seuraavasti:

- jaetaan osuusmaksun korkona tilikauden alkuun mennessä osuuskauppojen suorittamille osuusmaksuille	27 549 407,11
- siirretään hallintoneuvoston käyttörahastoon	50 000,00

SOK:n omat pääomat tulevat olemaan, jos osuuskunnan kokous hyväksyy yllä olevan ehdotuksen

Osuuspääoma	172 001 000,00
Käyvän arvon rahasto	188 494,56
Vararahasto	18 473 154,85
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	21 542 500,00
Hallintoneuvoston käyttörahasto	97 634,97
Edellisten tilikausien ylijäämä	525 600 154,39
Yhteensä	737 902 938,77

Helsingissä 7.helmikuuta.2019

Taavi Heikkilä

Kim Biskop

Nermin Hairedin

Rita Järventie-Thesleff

Juha Kivelä

Hannu Krook

Veli-Matti Liimatainen

Kimmo Simberg

Olli Vormisto

Tilintarkastuskertomus

Suomen Osuuskauppojen Keskuskunnan jäsenille

Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto

Olemme tilintarkastaneet Suomen Osuuskauppojen Keskuskunnan (y-tunnus 0116323-1) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2018. Tilinpäätös sisältää konsernin taseen, tuloslaskelman, laajan tuloslaskelman, laskelman oman pääoman muutoksista, rahavirtalaskelman ja liitetiedot, mukaan lukien yhteenveto merkittävimmistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista, sekä emo-osuuskunnan taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Lausuntonamme me esitämme, että

- konsernitilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan konsernin taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista EU:ssa käyttöön hyväksyttyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti,
- tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan emo-osuuskunnan toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiamme kuvataan tarkemmin kohdassa *Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa*. Olemme riippumattomia emo-osuuskunnasta ja konserniyrityksistä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme. Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen ja toimitusjohtajan velvollisuudet

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta siten, että konsernitilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan EU:ssa käyttöön hyväksyttyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti ja siten, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä.

Hallitus ja toimitusjohtaja ovat tilinpäätöstä laatiessaan velvollisia arvioimaan emo-osuuskunnan ja konsernin kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuvissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos emo-osuuskunta tai konserni aiotaan purkaa tai toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntomme. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- Tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisyyden riskit, suunnittelemme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.

- Muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet

mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon emo-osuuskunnan tai konsernin sisäisen valvonnan tehokkuudesta.

– Arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.

– Teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ja toimitusjohtajan ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä emo-osuuskunnan tai konsernin kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntomme. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei emo-osuuskunta tai konserni pysty jatkamaan toimintaansa.

– Arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.

– Hankimme tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä konserniin kuuluvia yhteisöjä tai liiketoimintoja koskevasta taloudellisesta informaatiosta pystyäksemme antamaan lausunnon konsernitilinpäätöksestä. Vastaamme konsernin tilintarkastuksen ohjauksesta, valvonnasta ja suorittamisesta. Vastaamme tilintarkastuslausunnosta yksin.

Kommunikoimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnitellusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Muut raportointivelvoitteet

Muu informaatio

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomuksen. Tilinpäätöstä koskeva lausuntomme ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenamme on lukea muu informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessämme arvioida, onko muu informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suoritettaessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teemme suorittamamme työn perusteella johtopäätöksen, että toimintakertomuksessa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Helsingissä 19. maaliskuuta 2019

KPMG OY AB

Jukka Rajala
KHT

Hallintoneuvoston lausunto

Suomen Osuuskauppojen Keskuskunnan sääntöjen 13 §:n 1 momentin 1. kohdan mukaisesti hallintoneuvosto on tänään tarkastanut hallituksen laatiman tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen vuodelta 2018 sekä perehtynyt tilintarkastuskertomukseen.

Hallintoneuvosto esittää lausuntonaan varsinaiselle osuuskunnan kokoukselle, että tilinpäätös ja konsernitilinpäätös vahvistetaan ja, että SOK:n jakokelpoisen ylijäämän käyttämistä koskeva hallituksen ehdotus hyväksytään.

Helsingissä 28. päivänä maaliskuuta 2019

SUOMEN OSUUSKAUPPOJEN
KESKUSKUNTA

Hallintoneuvoston puolesta

Matti Pikkarainen
puheenjohtaja

Seppo Kuitunen
sihteeri

Suomen Osuuskauppojen Keskuskunnan hallintoneuvosto on hyväksynyt kokouksessaan 28.3.2019 tämän tilinpäätöksen julkistettavaksi. Suomen osuuskuntalain mukaan Osuuskunnan kokouksella on mahdollisuus hyväksyä tai hylätä tilinpäätös sen julkistamisen jälkeen pidettävässä varsinaisessa edustajiston kokouksessa. Varsinaisella edustajiston kokouksella on myös mahdollisuus tehdä päätös tilinpäätöksen muuttamisesta.